



JÕGEVAMAA
KOOSTÖÖKODA

Jõgevamaa Koostöökoja ühisstrateegia 2023-2027

Jõgevamaa 2023





JÕGEVAMAA

KOOSTÖÖKODA

Tellija: Jõgevamaa Koostöökoda
www.jogevamaa.com, info@jogevamaa.com

Konsultant: HeiVäl OÜ, Kaido Väljaots

HeiVÄL CONSULTING

Sisukord

SISSEJUHATUS, TEGEVUSPIIRKOND ja ORGANISATSIOON	4
Sissejuhatus	4
Lühendid ja mõisted	5
Ülevaade tegevuspiirkonnast	6
Jõgevamaa Koostöökoja toimimine, kogemused ja koostöö	11
STRATEEGIA	18
Strateegia koostamise protsess	19
SWOT analüüs	20
Sise- ja väliskeskkonna analüüside peamised järeldused	23
Strateegilised eesmärgid 2023-2027, visioon ja missioon	26
Strateegia rakendamine: strateegia kaardid ja toetusmeetmed	32
Hindamiskriteeriumid	48
Strateegia meetmete rakendamise eelarve	56
Strateegia uuenduslikkus, seire ja uuendamine	59
Seosed asjaomaste dokumentidega	62
LISAD	68
Lisa 1. Tegevuspiirkonna sotsiaalmajanduslik analüüs	69
Lisa 2. Teadlaste seisukohad maaelu ja võrgustike arendamise kohta	119
Lisa 3. Liivakella® mudel strateegiliseks planeerimiseks	130

Sissejuhatus

Jõgevamaa Koostöökoda on 2006. aastal asutatud piirkondlik LEADER-meetme raames tegutsev tegevusrühm, mille eesmärk on toetada oma tegevuspiirkonna tasakaalustatud arengut sidustades mittetulundusühingute, äri sektori ja omavalitsuse tegevusi Põltsamaa, Jõgeva, Mustvee (osaliselt) ja Peipsiääre (osaliselt) valdades. Tegevuspiirkonna suurus on 2402 km², kus 1. jaanuari 2021. a seisuga elas 27 052 inimest. Jõgevamaa Koostöökojal on 1.05.2023 seisuga 98 liiget.

Käesolev Jõgevamaa Koostöökoja arengustrateegia 2023 – 2027 on järjekorras kolmas, jätkates perioodide 2007- 2013 ja 2015 – 2023 strateegiaid. Väärtustame piirkondlikku eripära rikkaliku kultuuri- ja looduspärandiga, mis loob eelduse, et jõukas Jõgevamaa pakub mitmekülgset eneseteostust ning sotsiaalselt turvalist elukeskkonda.

Jõgevamaa Koostöökoja ühisstrateegia panustab nii Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava 2023-2027 erieesmärgi nr 8 ja kavas nimetatud LEADERi eesmärkide kui esmakordselt Sotsiaalfond+ eesmärkide saavutamisse läbi ettevõtetele ja kogukondadele suunatud toetusmeetmete. Panustatakse tööhõive edendamisse (meede 1), majanduskasvu (meede 1), sotsiaalsesse kaasatusse (meetmed 3.1, 3.3, 4) ja kohalikku arengusse (meede 3.2) ning taastuenergia võimaluste efektiivsemasse kasutuselevõttu (biomajandus) (meetmed 1, 2). Strateegia lähtub tegevuspiirkonna arengueeldustest ning väljakutsetest, kaasates huvirühmi ja erialaspetsialiste ning võttes arvesse LEADER-põhimõtteid.

Strateegiline plaan on koostatud piirkonna vajadustele vastavalt. Strateegia koostamisel kasutati HeiVäl Consulting’u väljatöötatud kaubamärgiga kaitstud Liivakella® meetodit. Liivakella® meetod võimaldab strateegia koostamist terviklikult juhtida ja siduda erinevad etapid üheks loogiliselt seotud tervikuks.

Strateegia koostamise aluseks on maaeluministri 02.02.2022 määruse nr 7 „LEADERi kohaliku arengu strateegia 2023–2027 ettevalmistamise toetus“ (määrus) § 3 lõikes 3 nimetatud nõuded.

Strateegia esitatakse määruse § 10 lõike 1 punkti 4 kohaselt ja „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027“ sekkumise „LEADER – kogukonna juhitud kohalik areng“ alusel heakskiitmiseks PRIAle koos kohaliku tegevusrühma üldkoosoleku otsusega strateegia vastuvõtmise kohta 25. mail 2023.

Lühendid ja mõisted

EE - Eesti entsüklopeedia
ENE - Eesti nõukogude entsüklopeedia
ESF+ - Euroopa Sotsiaalfond+
METK - Maaelu Teadmiskeskus
IPPU sektor - (ingl *Industrial Processes and Product Use*)
tööstuslike protsesside ja toote kasutamise sektor
JAEK - Jõgevamaa Arendus- ja Ettevõtluskeskus
JKTK - Jõgevamaa Koostöökoda
JKÜ – Jõgevamaa Kodukandi Ühendus
KOP - Kohaliku omaalgatuse programm
KOV – kohalik omavalitsus
KEKK - Kliima- ja energiakava
KÜSK - Kodanikuühiskonna Sihtkapital
MKO – maakondlik organisatsioon
RTK - Riigi Tugiteenuste Keskus
VKE - väike- ja keskmise suurusega ettevõtja
ÜPP – Euroopa Liidu ühine põllumajanduspoliitika

Aktiivne küla – kogukond, milles elavad inimesed soovivad tegutseda koos, et parandada oma kodukoha elukvaliteeti, tugevdada omavahelisi sidemeid ning edendada ühist huvi ja eesmärke sotsiaalseks, majanduslikuks ning kultuuriliseks arenguks.

Arukas küla (ingl *smart village*) – kogukonna mudel, kuidas kasutada tehnoloogiat ja innovatsiooni jätkusuutlikkuse, efektiivsuse ja kogukonna kaasatuse edendamiseks maapiirkonnas, et parandada elukvaliteeti maal ning pakkuda kogukonna juhitud lahendusi kohalikele probleemidele.

Atraktiivne töökoht - töökoht, kus on tegevusala lõikes maakonna keskmisest suurem töötasu.

Kogukonnateenus - kogukonna liikmelt kogukonna liikmetele pakutav teenus, mis lähtub kogukonna vajadustest. Kogukonnateenuse eesmärgiks ei ole kasumi teenimine, kuid tasu võtmine teenusekulude katmiseks on põhjendatud. Kogukonnateenuse puhul tuleb välja tuua turutörke olemasolu, et ei pakutaks kõlvatut konkurentsi piirkonna ettevõtetele.

Koostööprojekt – ühisprojekt, mille osapoolteks on kohalikud tegevusrühmad.

LEADER - Euroopa Liidu algatusprogramm maapiirkonnas kohaliku elu edendamiseks läbi kohaliku tasandi koostöö (pr *Liaison entre Actions de Développement de l'Economie Rurale = Seosed erinevate maamajanduse arengu tegevuste vahel*).

Maaline piirkond - asula, kus rahvastikutihedus on väiksem kui 200 inimest km² kohta, või tihedama asustusega piirkond, mille rahvaarv jääb alla 5000 elaniku.

Maapiirkond - piirkond, mis vastab Statistikaameti metoodika alusel maalisele ja väikelinnalisele asustuspiirkonnale.

Maarahvastik – maapiirkonna elanikud.

Meede - tegevuste kogum, millega aidatakse kaasa ühe või mitme strateegia ja EAFRD prioriteedi eesmärgi saavutamisele.

Miniprojekt – projekt, mille taotlus esitatakse kohalikule tegevusrühmale eelarvemahuga 1000 – 8000 eurot (kehtib üksnes meetmes 4).

Sotsiaalne ettevõtlus - vabaühenduste või ettevõtete püsiv ja regulaarne tulu teenimine kaupade või teenuste müügi abil ühiskondliku vajaduse lahendamiseks, oluline on siinjuures ärilise tegevuse sidumine ühiskondliku eesmärgiga.

Vihmavarjuprojekt (ingl *umbrella project*) - projekt, milles tegevusrühm võtab endale administreerimise koormuse, olles ise projekti põhitaotleja ja rahastades erinevaid alamprojekte.

Väikelinnaline piirkond - asula, kus suurem osa elanikest elab piirkondades, kus rahvastikutihedus on vahemikus 200 kuni 1000 inimest km² kohta ja rahvaarv sellise tihedusega klastrites on suurem kui 5000 inimest ning ei moodusta linnalist asustuspiirkonda. Piirkondade määramisel tiheduse ja rahvaarvu järgi on kasutatud ruutkaardi andmeid.

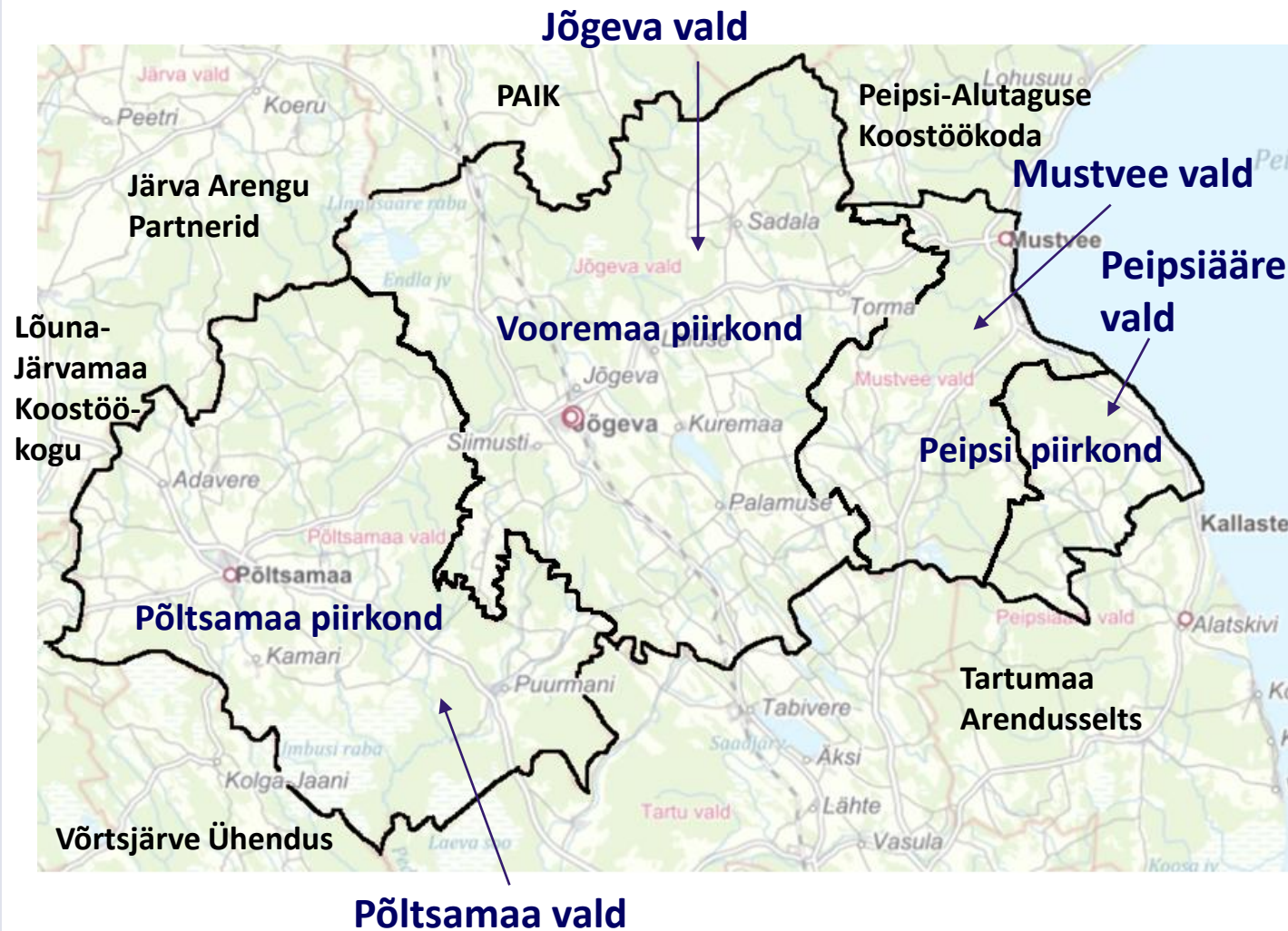
Väikeprojekt – projekt, mille taotlus esitatakse kohalikule tegevusrühmale eelarvemahuga 1000-3000 eurot (kehtib üksnes meetmes 4).

Ühisprojekt - projekt, mille viivad kuni kaheaastase tegevuskava alusel ellu partnerid, kelleks on vähemalt kaks juriidilist isikut või füüsilisest isikust ettevõtjat ja kellest vähemalt üks ei ole teine kohalik tegevusrühm. Ühisprojekti partner ei ole ühisprojekti taotlust esitava taotleja liige või taotleja muul moel seotud isik.

TEGEVUSPIIRKOND

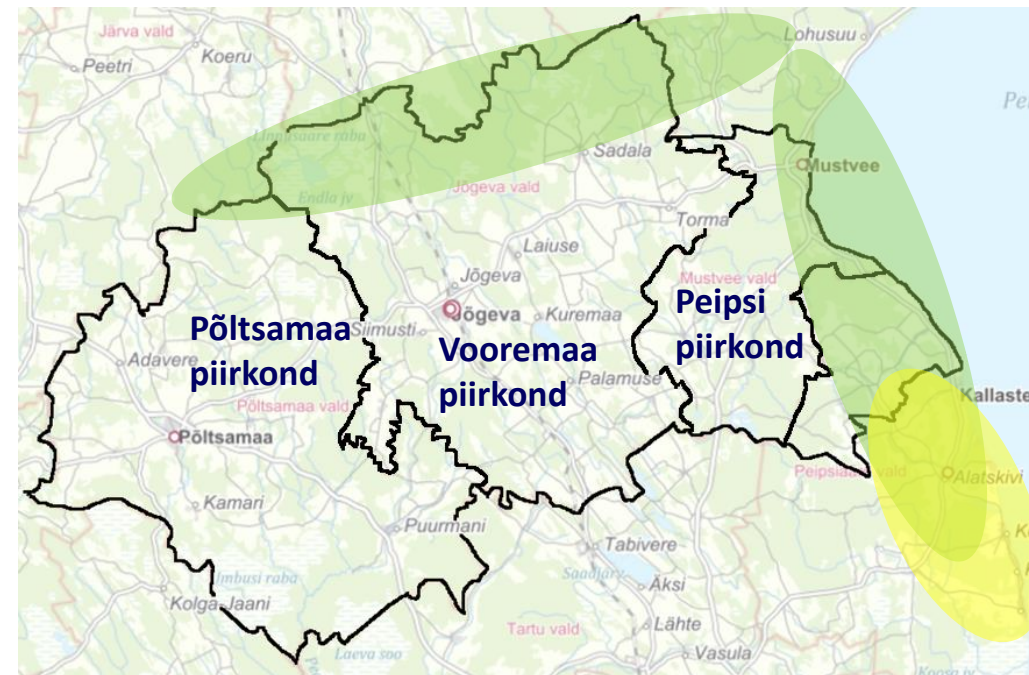
Tegevuspiirkond

- ✓ Jõgevamaa Koostöokoja tegevuspiirkond asub Ida-Eestis, Mandri-Eesti keskpunkti ja Peipsi järve vahel. Tegevuspiirkonna eripäraks on Eesti keskne asend, mis loob häid ruumilisi eeldusi laiapõhjaliseks koostööks naabritega.
- ✓ Tegevuspiirkond on seotud nelja valla territooriumitega:
 1. Põltsamaa piirkond - Põltsamaa vald
 2. Vooremaa piirkond - Jõgeva vald
 3. Peipsi piirkond - Mustvee vald v.a endiste Avinurme ja Lohusuu valla piirkonnad ning Peipsiääre vallast endise Pala valla piirkond
- ✓ Tegevuspiirkond on peamiselt maaline asustuspiirkond.
- ✓ Tegevuspiirkonnas on väikelinnad Jõgeva, Põltsamaa ja Mustvee, mis on kujunenud tegevuspiirkonnas peamisteks teenuskeskusteks.
- ✓ Tegevuspiirkonda läbivad olulised riigisisesed ja rahvusvahelised maantee- ja raudteetranspordi koridorid.
- ✓ Tegevuspiirkond piirneb Peipsi-Alutaguse Koostöokoja, Tartumaa Arendusseltsi, Võrtsjärve Ühenduse, Lõuna-Järvamaa Koostöökogu, Järva Arengu Partnerite ja PAIK LEADER tegevusrühmadega.
- ✓ Pindala: 2402 km²
- ✓ Elanike arv: 27 052 (2021)



Tegevuspiirkonna eripära

- ✓ Tegevuspiirkonna keskosa iseloomustavad eripärased ja ainulaadse pinnavormina voored – piklikud künkad ja orud, mille kujundasid jääaegsed liustikud.
- ✓ Idasuunas piirab tegevuspiirkonda Euroopa suuruselt viies järv - Peipsi järv, mis ühtlasi on piiriveekogu Eesti ja Euroopa Liidu ning Venemaa vahel. Järv on aastasadu pakkunud võimalusi kalapüügi ja -töötlemisega tegelemiseks, kaasajal ka turismi ja puhkemajanduse arenguks. Lisaks paikneb Peipsi järve rannikul omanäoline vene vanausuliste asustus.
- ✓ Põhjasuunast piiritleb tegevuspiirkonda metsade ja soode võõnd ning Endla looduskaitseala, mis on populaarne loodusturismi sihtkoht.
- ✓ Metsamaa moodustab tegevusrühma territooriumist umbes poole (2018. a 134 000 ha ehk 52,6%). Seega on metsasuse määr lähedane Eesti keskmisele metsasusele (53,6%). *(Keskkonnaagentuur, SMI 2018)*
- ✓ Jõgevamaa Koostöökoda tegevuspiirkonda iseloomustab mitmekesine ja elujõuline kultuur, olles osa ajaloolisest Lõuna-Eesti kultuuriruumist. Siin kohtuvad Eesti keele kesk- ja idamurre, eristatakse Vooremaa, Peipsimaa (osaliselt) ning Kesk-Eesti (osaliselt) pärandipiirkondi. Piirkonna idaserv jääb Peipsiveere pärimuskultuuri regionaalsesse kultuuriruumi, mis hõlmab vanausuliste ja Kodavere pärimust. Ala ilmestab rikkalik aineiline kultuuripärand ning kohapärimus. Jõgevamaad tuntakse ka arvukate rahvaütuste poolest. Põllumajanduspiirkonnale omaselt on siin levinud lihtne toit oma lokaalsete eripäradega. Üldine kultuurielu on mitmekülgne, pakkudes tingimusi nii loometegevuseks kui kultuurisündmustel kaasalöömiseks.
- ✓ Tegevuspiirkonda iseloomustab hajaasustus ning põllumajandus. Jõgeva maakond koos naabermaakondadega annab ligikaudu 70% Eesti põllumajandussaadust. (METKi eksperdihinnang)



- *Rohelise ringiga on märgitud tihedama metsavööndi paiknemine tegevuspiirkonnas
- **Kollase ringiga on märgitud Kodavere kihelkonna ala

Tegevuspiirkonna asustusüksused

PÕLTSAMAA PIIRKONNA ASUSTUSÜKSUSED (PÕLTSAMAA VALD)

Adavere alevik	Laasme küla	Puurmani alevik
Aidu küla	Lahavere küla	Põltsamaa linn
Alastvere küla	Lebavere küla	Röstla küla
Altnurga küla	Loopre küla	Räsna küla
Annikvere küla	Luige küla	Sopimetsa küla
Arisvere küla	Lustivere küla	Sulustvere küla
ESKU küla	Mõhküla	Tammiku küla
Jüriküla	Mõisaküla	Tapiku küla
Kaavere küla	Mõrtsi küla	Tõivere küla
Kablaküla	Mällikvere küla	Tõrenurme küla
Kalana küla	Neanurme küla	Tõrve küla
Kaliküla	Nurga küla	Umbusi küla
Kalme küla	Nõmavere küla	Uuevälja küla
Kamari alevik	Pajusi küla	Vitsjärve küla
Kauru küla	Pauastvere küla	Vorsti küla
Kirikuvalla küla	Pikknurme küla	Võhmanõmme küla
Kose küla	Pilu küla	Võisiku küla
Kuningamäe küla	Pisisaare küla	Vägari küla
Kursi küla	Pudivere küla	Väike-Kamari küla
Kõpu küla	Puduküla	Väljataguse küla
Kõrkküla	Puiatu küla	

62 asustusüksust,

36 asustusüksust on aktiivsed* (58,1%)

VOOREMAA PIIRKONNA ASUSTUSÜKSUSED (JÕGEVA VALD)

Alavere küla	Lemuvere küla	Selli küla
Eerikvere küla	Liikatu küla	Siimusti alevik
Ehavere küla	Liivoja küla	Soomevere küla
Ellakvere küla	Lilastvere küla	Sudiste küla
Endla küla	Luu küla	Sätsuvere küla
Härjanurme küla	Lõpe küla	Süvalepa küla
Imukvere küla	Mooritsa küla	Tealama küla
Iravere küla	Mullavere küla	Teilma küla
Jõgeva alevik	Mõisamaa küla	Tooma küla
Jõgeva linn	Nava küla	Toovere küla
Jõune küla	Näduvere küla	Torma alevik
Järvepera küla	Ookatku küla	Tuimõisa küla
Kaarepere küla	Oti küla	Tõikvere küla
Kaave küla	Paduvere küla	Tähkvere küla
Kaera küla	Painküla	Vaiatu küla
Kaiavere küla	Pakaste küla	Vaidavere küla
Kantküla	Palamuse alevik	Vaimastvere küla
Kassinurme küla	Palupere küla	Vana-Jõgeva küla
Kassivere küla	Patjala küla	Vanamõisa küla
Kaude küla	Pedja küla	Vanavälja küla
Kivijärve küla	Pikkjärve küla	Varbevere küla
Kivimäe küla	Praaklima küla	Vilina küla
Kodismaa küla	Pööra küla	Viruvere küla
Koimula küla	Raadivere küla	Visusti küla
Kudina küla	Raaduvere küla	Võduvere küla
Kuremaa alevik	Rahivere küla	Võidivere küla
Kurista küla	Rassiku küla	Võikvere küla
Kõnnu küla	Reastvere küla	Vägeva küla
Kõola küla	Rohe küla	Väljaotsa küla
Kärde küla	Ronivere küla	Õuna küla
Laiuse alevik	Räabise küla	Änkküla
Laiusevälja küla	Sadala alevik	
Leedi küla	Saduküla	

97 asustusüksust, 37 asustusüksust on aktiivsed* (38,1%)

PEIPSI PIIRKONNA ASUSTUSÜKSUSED (MUSTVEE VALD)

Halliku küla	Mustvee linn	Sirguvere küla
Jaama küla	Nautrasi küla	Tarakvere küla
Kaasiku küla	Nõmme küla	Tiheda küla
Kallivere küla	Odivere küla	Tuulavere küla
Kasepää küla	Omedu küla	Vanassaare küla
Kiisli küla	Pedassaare küla	Vassevere küla
Koseveski küla	Putu küla	Veia küla
Kääpa küla	Pällu küla	Voore küla
Kükita küla	Raja küla	Võtikvere küla
Levala küla	Ruskavere küla	
Maardla küla	Saarjärve küla	

31 asustusüksust,

9 asustusüksust on aktiivsed* (29,0%)

(PEIPSIÄÄRE VALD)

Assikvere küla	Moku küla	Ranna küla
Haavakivi küla	Nõva küla	Sassukvere küla
Kadrina küla	Pala küla	Sõoru küla
Kirtsu küla	Perametsa küla	Sääritsa küla
Kodavere küla	Piibumäe küla	Tagumaa küla
Kokanurga küla	Piirivarbe küla	Veia küla
Lümati küla	Punikvere küla	Äteniidi küla
Metsanurga küla	Raatvere küla	

23 asustusüksust,

9 asustusüksust on aktiivsed* (39,1%)

**Kokku: 213 asustusüksust sh 91
(42,7%) aktiivse kogukonnaga
tegutsevat asustusüksust**

**Paksus kirjas on välja toodud tegevuspiirkonna
asustusüksused, kus MTÜ vormis tegutsevad
aktiivsed kogukonnaelu edendavad
organisatsioonid*

Aktiivsed kogukonnad

VOOREMAA PIIRKONNA ASUSTUSÜKSUSED

(JÕGEVA VALD)

Endla küla (Jõgeva valla kl)
Härjanurme küla (Jõgeva valla kl, JKÜ ak, JKTK liige)
Imukvere küla (Jõgeva valla kl, JKTK taotleja, JKTK liige)
Jõgeva alevik (Jõgeva valla kl, JKÜ ak, JKTK liige)
Jõgeva linn (Jõgeva valla kl, JKTK taotleja, JKTK liige, JAEK parim kü nominent)
Kaarepere küla (Jõgeva valla kl, JKTK liige, JKTK liige)
Kassinurme küla (JKÜ ak, JKTK liige)
Kuremaa alevik (Jõgeva valla kl, JKTK liige)
Kurista küla, Kaera küla (Jõgeva valla kl, JKTK liige)
Kärde küla (Jõgeva valla kl, Jõgevamaa „Aasta küla“ laureaat)
Laiuse alevik (Jõgeva valla kl, JKTK taotleja, JKTK liige)
Lilastvere küla (JKTK liige)
Luu küla (tegutseb Luua Külaselts)
Näduvere küla (JKÜ ak)
Paduvere küla (JKTK taotleja, JKTK liige, JAEK parim kü nominent)
Palamuse alevik (Jõgeva valla kl, JKTK liige)
Rahivere küla (JKTK taotleja)
Sadala alevik (Jõgeva valla kl, JKÜ ak, JKTK taotleja, JKTK liige, JAEK parim kü nominent, Jõgevamaa „Aasta küla“ laureaat)
Saduküla (Jõgeva valla kl)
Siimusti alevik (JAEK parim kü nominent)
Torma alevik (Jõgeva valla kl, JKTK taotleja, JKTK liige, JAEK parim kü nominent)
Vaiatu küla (Jõgeva valla kl, JKÜ ak, JKTK liige)
Vaidavere küla (JKTK taotleja)
Vaimastvere küla (Jõgeva valla kl)
Vana-Jõgeva küla

Külad, kes on koondunud ühe seltsi alla:

Reastvere küla, Kodismaa küla, Tähkvere küla, Ookatku küla, Kantküla, Iravere küla, Leedi küla, Tuimõisa küla, Mõisamaa küla, Sadala alevik – Sadala külade seltsi liikmed

Oti küla, Rassiku küla, Lilastvere küla, Näduvere küla – (Näduvere) Külade Ühendus

ehk asustusüksused, kus MTÜ vormis tegutsevad aktiivsed kogukonnaelu edendavad organisatsioonid on ära märgitud valdade arengukavades (ak), kodulehtedel (kl) või maakondlike kodanikeühenduste poolt (kü).

PÕLTSAMAA PIIRKONNA ASUSTUSÜKSUSED

(PÕLTSAMAA VALD)

Adavere alevik (JKÜ ak, Põltsamaa valla ak)
Aidu küla (JKTK liige, Pajusi valla ak)
Esku küla (JKÜ ak, JKTK liige, Põltsamaa valla ak)
Kamari alevik, Väike-Kamari küla (JKTK taotleja, JKTK liige, Põltsamaa valla ak, JAEK parim kü nominent, Jõgevamaa „Aasta küla“ laureaat ja esimene üleeestilise „Aasta küla“ laureaat)
Kuningamäe küla (JKTK taotleja, JKTK liige, JAEK parim kü nominent)
Kõpu küla (Pajusi valla ak)
Lahavere küla (Pajusi valla ak)
Lustivere küla (JKÜ ak, JKTK liige, Põltsamaa valla ak, Jõgevamaa „Aasta küla“ laureaat ja üleeestilise „Aasta küla“ laureaat)
Pajusi küla (JKÜ ak, JKTK liige, Jõgevamaa „Aasta küla“ laureaat)
Pikknurme küla (aktiivse külaseltsi olemasolu)
Pisisaare küla (Pajusi valla ak)
Puurmani alevik (aktiivsete seltsingute olemasolu)
Põltsamaa linn (JKTK taotleja, JKTK liige, JAEK parim kü nominent)
Tapiku küla (JKÜ ak, JKTK liige, Pajusi valla ak, JAEK parim kü nominent, Jõgevamaa „Aasta küla“ laureaat)
Umbusi küla (JKTK taotleja, JKTK liige, Põltsamaa valla ak)
Võisiku küla (JKÜ ak, JKTK liige, Põltsamaa valla ak)
Vägari küla (JKÜ ak, JKTK liige, Pajusi valla ak)

Külad, kes on koondunud ühe seltsi alla:

Pudivere küla, Sulustvere küla, Kaavere küla, Tõrenurme küla, Neanurme küla, Kaliküla, Lustivere küla – Lustivere Külaseltsi liikmed

Kauru küla, Tõivere küla, Lahavere küla, Tapiku küla – Tapiku Külade Seltsi liikmed

Arisvere küla, Kõrkküla, Väljataguse küla, Sopimetsa küla, Nurga küla – Kutimäe Külaseltsi liikmed

Esku küla, Vitsjärve küla, Räsna küla, Nõmavere küla, Rõstla küla, Lebavere küla – Esku Külaseltsi liikmed

PEIPSI PIIRKONNA ASUSTUSÜKSUSED

(MUSTVEE VALD)

Kasepää küla (JKTK taotleja, JKTK liige, Mustvee valla kl)
Kääpa küla (JKÜ ak, JKTK liige, Mustvee valla kl, JAEK parim kü nominent)
Mustvee linn (JKTK taotleja, JKTK liige, Mustvee valla kl, JAEK parim kü nominent)
Raja küla (Mustvee valla kl)
Ruskavere küla (JKTK taotleja)
Tiheda küla (JKTK liige)
Voore küla (Mustvee valla kl, JAEK parim kü nominent)
Võtikvere küla (JKÜ ak, JKTK liige)
Sirguvere küla (aktiivse külaseltsi olemasolu)

(PEIPSIÄÄRE VALD)

Assikvere küla (JKÜ ak, Peipsiääre valla kl, Pala valla ak)
Kodavere küla (Pala valla ak)
Lümati küla (JKTK liige, Pala valla ak)
Nõva küla (Pala valla ak)
Pala küla (JKTK taotleja, Pala valla ak)
Raatvere küla (Pala valla ak)
Tagumaa küla (aktiivse seltsi olemasolu)

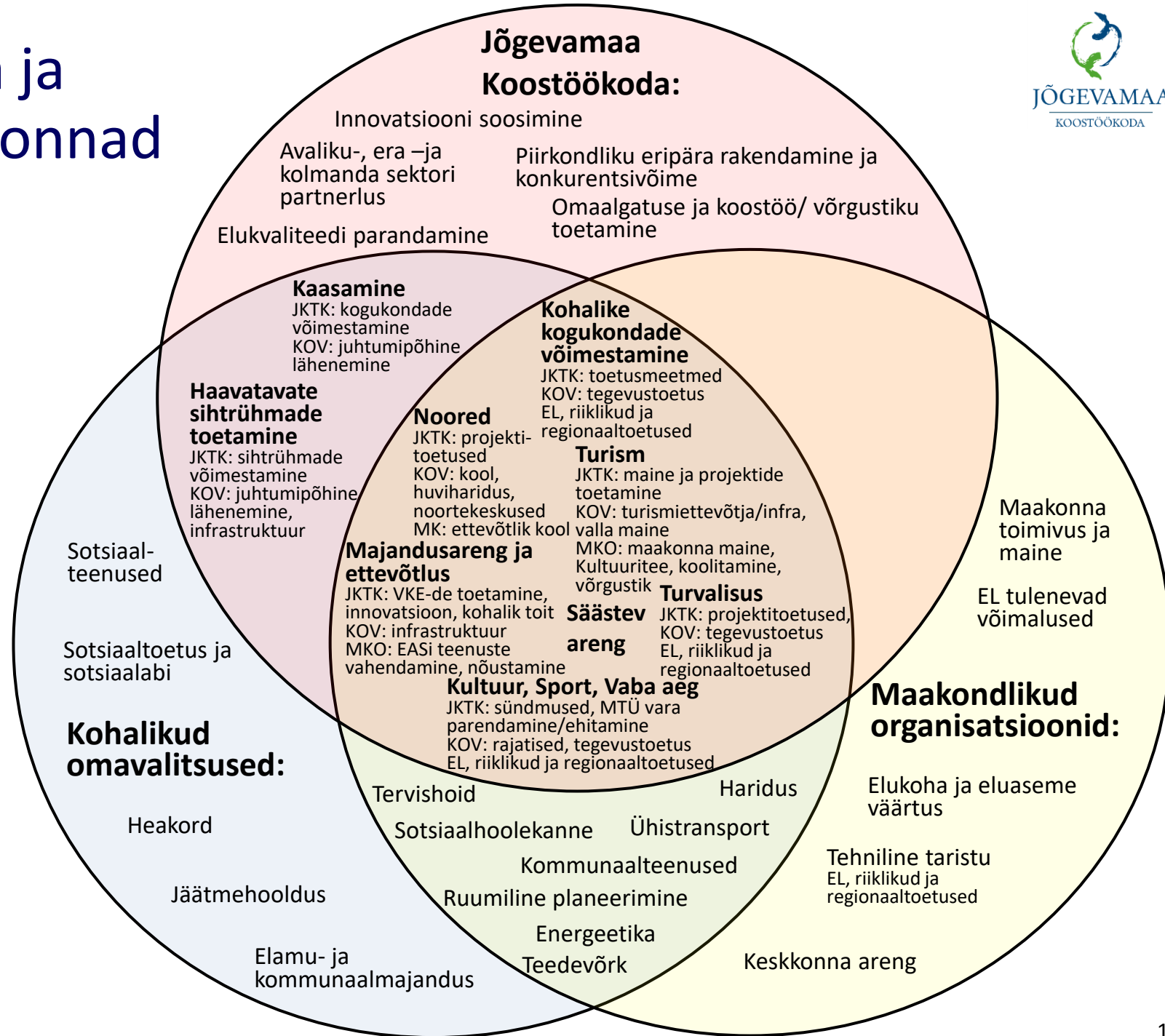
Külad, kes on koondunud ühe seltsi alla:

Assikvere küla, Jõgevamaa „Aasta küla“ laureaat, Kokanurga küla, Perametsa küla – Assikvere Haridusseltsi liikmed

JÕGEVAMAA KOOSTÖÖKOJA TOIMIMINE, KOOSTÖÖ JA JÄTKUSUUTLIKKUS

Jõgevamaa Koostöökoja ja partnerite tegevusvaldkonnad tegevuspiirkonnas

- ✓ Joonis selgitab kolme osapoole - Jõgevamaa Koostöökoja, kohalike omavalitsuste ja maakondlike organisatsioonide tegevuste seotust.
- ✓ Kõigil kolmel on väga suur ühisosa: kohalike kogukondade võimestamine, noored, turism, majandusareng ja ettevõtlus, säästev areng, turvalisus ning kultuur, sport ja vaba aeg.
- ✓ LEADER tegevusrühmal on lisaks omad tegevusvaldkonnad: partnerlus sektorite vahel, innovatsioon, omaalgatuse toetamine, elukvaliteedi parandamine, piirkondliku eripära rakendamine ja omaalgatuse ning koostöö/ võrgustiku toetamine.



Organisatsiooni ülesehitus ja personali tööülesanded

Organisatsiooni ülesehitus

- ✓ Jõgevamaa Koostöökoda asutati 1. märtsil 2006. Asutajaliikmeid oli 68, sh 11 kohalikku omavalitsust: kõik Jõgevamaa vallad ja Mustvee linn.
- ✓ Organisatsiooni kõrgeimaks juhtorganiks on liikmete üldkoosolek. 1. jaanuari 2023 seisuga on ühingul 95 liiget: 5 omavalitsust, 32 ettevõtet ja 58 mittetulundusühingut. Üldkoosolek kinnitab Jõgevamaa Koostöökoja strateegia, toetusmeetmete rakendamise kava, audiitori ning vajadusel vastavad muudatused.
- ✓ 11-liikmelisse juhatusse kuuluvad kolme piirkonna – Vooremaa, Põltsamaa, Peipsi - MTÜde, ettevõtjate ja omavalitsuste, samuti maakondlike organisatsioonide ning Jõgevamaa Kodukandi Ühenduse esindajad. Juhatus jälgib ja suunab Jõgevamaa Koostöökoja tegevuspiirkonna strateegia elluviimist. Juhatusel allub tegevjuht, kes haldab bürood. Büroo kaasab toetusmeetmete taotlusvoorude läbiviimiseks eksperte ning kutsub kokku hindamiskomisjonid. Juhatus kinnitab hindamiskomisjonide poolt moodustatud meetmete taotlusvoorude paremusjärjestused.

Personali tööülesanded

- ✓ Tegevjuht: korraldab organisatsiooni igapäevategemisi, osaleb juhatuse volitusel koostööprojektides tegevusrühma esindajana, osaleb ja koordineerib koostööd teiste Jõgevamaa katusorganisatsioonidega, jälgib tegevusrühma eelarve täitmist, jälgib kokkulepitud tegevusplaanide ja strateegiliste eesmärkide täitmist.
- ✓ Projektijuht-raamatupidaja: nõustab taotlejaid, menetleb laekunud taotlusi, jälgib projektide elluviimist, nõustab kuluaruannete täitmist, juhib Jõgevamaa Koostöökoja poolt algatatud projekte ja kogub seireinfot. Jälgib tegevusrühma eelarve täitmist, korraldab Jõgevamaa Koostöökoja liikmetele ja maaelu edendajatele koolitusi, seminare ja õppereise strateegias olulistel teemadel.
- ✓ Projektijuht-võrgustiku koordinaator: nõustab taotlejaid, menetleb laekunud taotlusi, jälgib projektide elluviimist, nõustab kuluaruannete täitmist, juhib Jõgevamaa Koostöökoja poolt algatatud projekte ja kogub seireinfot. Koordineerib tegevusrühma poolt toetatavaid ettevõtjate võrgustike arendustegevusi.
- ✓ Projektijuht-võrgustiku koordinaator(ESF+): nõustab taotlejaid, menetleb laekunud taotlusi, jälgib projektide elluviimist, juhib oma valdkonna projektide elluviimisel oluliste koostööpartnerite võrgustikku ja kogub seireinfot.

Organisatsiooni toimimine ja jätkusuutlikkus

Jõgevamaa Koostöökoda on tegutsenud järjepidevalt LEADER-tegevusrühmana alates aastast 2006 ja viinud ellu perioodide 2007-2013 ja 2015 – 2023 arengustrateegiad.

2015-2023 perioodi arengustrateegias seatud sihtide saavutamiseks avati kuus toetusmeedet koos alameetmetega, kokku kaheksa meetet. Kaks avatud meetet olid seotud COVID-19 pandeemiast tingitud mõjuga tegelemiseks. Edukalt on läbi viidud hulgaliselt taotlusvoore ning heaks kiidetud ligikaudu 600 projektitaotlust. Programm-perioodil 2015-2023 viidi läbi ka Covid-19 taastekava vahendeid puudutavad taotlusvoorud ja kiideti heaks 37 projektitaotlust.

Jõgevamaa Koostöökoda on osalenud mitmetes koostööprojektides sh rahvusvahelistes nii osaleva- kui ka juhtpartnerina. Rahvusvaheline koostööprojekt „Handicraft“ pälvis äramärgimise Põhja- ja Baltimaade koostööprojektide konkursil.

Lõppeva programm-perioodi eesmärkide täitmiseks oleme kaasanud lisavahendeid PATEE programmist ja PRIA lühikeste tarneahelate meetmest. Mõlema meetme vahendeid on kasutatud kohaliku toidutootjate ja toidupakkujate võrgustiku koostöö tõhustamiseks. Mitmete toetustegevuste tulemusena moodustavad Jõgevamaa kohaliku toiduga seonduvad ettevõtted hästi toimiva tuumiku ja on loonud kaks mittetulundusühingut, millega on saavutanud arvestatava tuntuse nii kohalikul kui ka üle-eestilisel tasandil.

Jõgevamaa Koostöökoda korraldab oma ligi 100-le liikmesorganisatsioonile regulaarselt koolitusi ning õppereise. Oleme oma teemavalikutes lähtunud strateegilistest eesmärkidest, aktuaalsusest ning laiemalt liikmete huvidest. Liikmetega pideva kontakti hoidmine ning nende vajadustele vastavate inspireerivate tegevuste pakkumine on taganud hea omavahelise koostöösuhte ja liikmete jätkuva panustamise Koostöökoja arengusse.

Eelarve ja kogemus finantsjuhtimisel

Eelarve kujunemine

- ✓ Jõgevamaa Koostöökoda eelarve koosneb LEADER-meetme administratiiveelarvest (tegevus- ja elavdamiskulud) ja Jõgevamaa Koostöökoda liikmemaksudest. Liikmemaksudest makstakse organisatsiooni toimimiseks vajalikud kulud, projektide omaosalused ja tagatakse organisatsiooni likviidsus, tegutsemisvõimekus ning jätkusuutlikkus. Liikmemaksud moodustavad ca 5% tegevusgrupi tuludest.
- ✓ Projektipõhiseid tegevusi rahastatakse vastavalt projekti iseloomule, omaosalusse panustavad kohalikud omavalitused ja teised organisatsioonid. Perioodil 2023-2027 rakendab Jõgevamaa Koostöökoda Euroopa Sotsiaalfond+ toetust sotsiaalvaldkonna projektide elluviimiseks. Eelarve maht määratakse regionaalministri ja sotsiaalkaitseministri määrustega.
- ✓ LEADER-meetme rakendamisel kavandatakse suurema mahuga taotlusvoorud perioodi alguses (vt Eelarve jaotus), et tagada tegevusrühma rahaline stabiilsus ja jätkusuutlikkus kogu perioodi vältel.
- ✓ Tulenevalt uuel perioodil sõnastatud missioonist, visioonist ja strateegilistest eesmärkidest on Jõgevamaa Koostöökoda valmis taotlema projektitoetusi ka teistest allikatest, nt PRIA sobivatest meetmetest, siseriiklikest toetusmeetmetest, aga ka Euroopa Liidu toetusprogrammide nagu Interreg vms.

Kogemus finantsjuhtimisel

- ✓ Jõgevamaa Koostöökoda LEADER-meetme eelarvet on kasutatud perioodidel 2007-2013 ja 2015-2023 eesmärgipäraselt. Tegevusrühma iga-aastane finantsaruandlus on audiitoritelt saanud positiivse hinnangu. Tegevusrühma meeskonnas töötab projektijuht-raamatupidaja, me ei osta teenust sisse. Tegevusrühm tunneb hästi e-PRIA ja Riigi Tugiteenuste Keskuse e-teenuse keskkonda.
- ✓ LEADER-meetme taotlusvoorud on viidud läbi vastavalt määrusele, EAFRD ja riigieelarve vahendeid on kasutatud sihipäraselt ning toetuse saajad pole pidanud tegema tagasimakseid lähtuvalt taotlusvooru läbiviija eksimustest.

Koostöö teiste organisatsioonidega

Koostöö perioodil 2014-2023

- ✓ Kohaliku toidu valdkonnas loodi Jõgevamaa kohalike toidutootjate ja toidupakkujate (ettevõtjate) võrgustik ning viidi ellu mitmeid ühistegevusi piirkondlike koostööpartneritega. Osaleti kahes kohaliku toidu väärtustamisele suunatud LEADER koostööprojektis "Kohalik toit kättesaadavaks," ja „Kohalik toit on tervislik ja trendikas“. Algatati ühisprojektid „Meie oma toit“ ning „Jõgevamaa toidupärandi tutvustamine“. Lisaks saadi toetust kahele projektile PRIA meetmest 16.4 lühikeste tarneahelate või kohalike turgude kaudu põllumajandustoodete ja toidu turustamisvõimaluste arendamiseks.
- ✓ Jõgevamaa Koostöökoda viis perioodil 2015-2023 Jõgevamaa Arendus- ja Ettevõtluskeskuse partnerina ellu Jõgevamaa PATEE programmi toiduvaldkonna arendamise tegevusi.
- ✓ Energiatõhususe valdkonnas algatati LEADER koostööprojekt „Taastuvenergia lahendused väiketarbijatele“ ja kultuuri valdkonnas ühisprojekt „Kunst avalikus ruumis“. Turismi valdkonnas osaleti mitmes koostööprojektis Peipsi järvefestivali läbiviimiseks ja koostööprojektis „Elu kahe maailma piiril II“. Kogukondade arendamise valdkonnas osaleti LEADER koostööprojekt „Arukate külade arenguprogramm“.
- ✓ Rahvusvahelise koostöö osas osaleti turismi valdkonna koostööprojektis „Kogukondade tugevdamine ja turismi edendamine National Geographic kollaste akendega“ („Kollased aknad III“).
- ✓ 2023-2025 on Jõgevamaa kaasatud Eesti ühe pilootpiirkonnana Interreg Baltic Sea projektis BASCIL („Innovative Solutions for the Rural Food Production Sector to Diversify into Sustainable Culinary Tourism Services“, Eestist on projekti partnerid Eesti Maaturism ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda), mille raames toetatakse piirkonnas uuendusliku agroturismi võrgustiku arendamist.
- ✓ 2023-2025 osaleb Jõgevamaa Koostöökoda assotsieerunud partnerina Interreg Baltic Sea projektis MainPotRe („Maintenance and scaling up potato growing and consumption heritage in Northern Baltic region to build up resilient communities“, juhtpartner Läti Põllumajandusressursside ja -ökonoomika instituut), mille eesmärk on innustada väikekasvatajaid kasvatama kohalikke kartulisorte ja populariseerida kartulitoite.

Koostöö perioodil 2024-2027

- ✓ Jätkame koostööd Jõgevamaa Arendus- ja Ettevõtluskeskusega panustades Jõgevamaa mainekava ning kliima- ja energiakava tegevustesse.
- ✓ Perioodil 2023-2027 osaleme koostöö- ja ühisprojektides, mis panustavad kogukondade aktiveerimisele ja ettevõtlusalase koostöö tõhustamisele. Valdcondade fookusteemadeks on arukad külad, agroturism, kohalik toit ning taastuvenergia ja ringmajandus. Esmased läbirääkimised koostööks on toimunud naaber-tegevusrühmadega PAIK, Järva Arengu Partnerid, Tartumaa Arendusselts. Jätkame koostööd Maaelu Teadmuskeskusega.
- ✓ Rahvusvahelisel tasandil jätkame koostööläbirääkimisi Trasimeno Orvietano tegevusrühmaga Itaalias ringmajanduse valdkonnas.

2015-2023 perioodi strateegiliste eesmärkide täitmine

Üldine hinnang strateegia täitmisele:

- ✓ Jõgevamaa Koostöökoja arengustrateegia perioodi 2015-2023 iseloomustab kahe ühiskonda raputanud ning ettevõtlus- ja koostöökeskkonda oluliselt mõjutanud sündmuse mõju – 2020. aasta kevad-talvel alanud üleilmne koroonapandeemia ning kaks aastat hiljem alanud Venemaa täiemahuline sõda Ukrainas.
- ✓ On selge, et sellise mastaabiga sündmused ja nende mõju kanduvad edasi ka varem tehtud plaanidesse. Mõju võis olla nii negatiivne, nt varem plaanitud tegevuste teostamine osutus uues olukorras võimatuks või keerukaks, tooted või teenused ei olnud enam tarbijatele atraktiivsed või kättesaadavad, või ka positiivne, näiteks seoses silmast-silma koolituste asendamisele virtuaalsete koolitustega on võimalik koolitada planeeritud oluliselt rohkem sihtrühma liikmeid.
- ✓ Ukrainas 2022. aasta talvel alanud täiemahuline sõda muutis taaskord ettevõtluskeskkonda ning tõi endaga kaasa ka muudatuse ühiskonna prioriteetides. Ka see sündmus võis mõjutada ettevõtete ja organisatsioonide võimekust ja valmidust varem planeeritud moel Jõgevamaa ettevõtlus- ja elukeskkonna arendamisel kaasa lüüa.
- ✓ Võttes arvesse arengustrateegia perioodil toimunud olulisi sündmusi ning arvestades ülal kirjeldatud strateegiliste eesmärkide ja meetmete sihttasemetega saavutamist, võib strateegia täitmist hinnata edukaks. Ellu on viidud suurel hulgal Jõgevamaa Koostöökoja tegevuspiirkonna ettevõtlus- ja elukeskkonda ning piirkonna eripärade rakendamist edendavaid projekte. Kaasatud ja koostööle õhutatud tegevuspiirkonna elanikke ja organisatsioone, loodud uusi teenuseid ja töökohti ning toetust saanud ettevõtete käive on kasvanud olulisel määral.

Tuginedes strateegia täitmise seire tulemustele ning 2023. aasta märtsis läbi viidud toetusmeetme tagasisideküsitlusele, tõusetusid järgmised ettepanekud:

- ✓ Senisest suuremat tähelepanu tasub pöörata erinevate osapoolte (kogukonnad, ettevõtted jt) koostöö innustamisele ja toetamisele.
- ✓ Taotlejad ja projektide elluviijad võivad vajada tuge siht- ja sidusrühmade kaasamiseks projektidesse nii taotlemise kui ka projektide rakendamise faasis, samuti võivad nad vajada tuge uuenduslike projektide väljatöötamisel.
- ✓ Toetada väiksema taotluste koostamise kogemusega potentsiaalseid taotlejaid.
- ✓ Muuta taotluse hindamise protsessi läbipaistvamaks ja arusaadavamaks.
- ✓ Taotlustele, mis ei osutunud edukaks, tuleks võimalusel esitada kirjalik tagasiside taotluses esinenud puudujääkide kohta.

STRATEEGIA KOOSTAMISE PROTSESS

Strateegia koostamise protsess ja metoodika, kaasamise kava

Ühisstrateegia koostamisel peeti oluliseks nii huvirühmade kaasamist kui erialaspetsialistide arvamust. Erinevate huvirühmade kaasamine strateegia koostamisel kui ka tegevuste ettevalmistamisel viidi läbi järgmise plaani alusel:

I etapp: ühisstrateegia koostamise kavatsuse avalikustamine.

II etapp: selleks, et jõuda võimalikult paljude inimesteni viidi mais 2022 läbi

- ✓ ideekorjeseminarid Kuremaal, Pajusis ja Mustvees, et kaasata kõikide piirkondade kogukondi ja ettevõtjaid, et saada laiapõhjalist vajaduspõhist sisendit uue ühisstrateegia koostamiseks.

III etapp:

- ✓ strateegiaseminaride käigus suvel ja sügise algul 2022 koostati JKTK juhatuse ja liikmete abil ühisstrateegia esmane versioon.

IV etapp:

- ✓ huvirühmade arutelude käigus täpsustati ja kooskõlastati strateegiadokumenti ning sõnastati küsimused spetsialistidele.

V etapp:

- ✓ spetsialistide abil küsimustele lahenduste leidmine ja strateegiadokumendi valideerimine;

VI etapp:

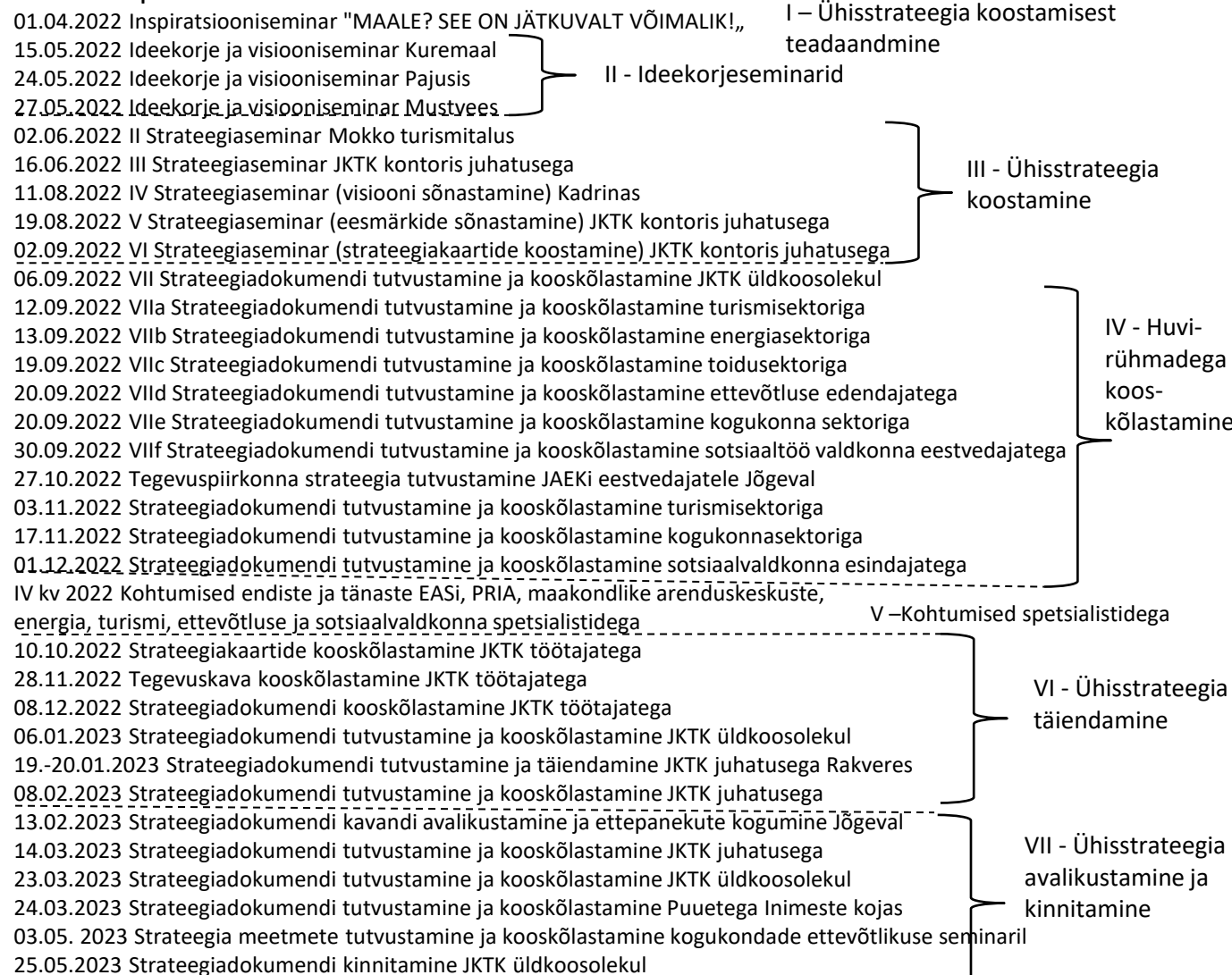
- ✓ juhatuse ja üldkoosoleku abil strateegiadokumendi ja meetmete täiendamine lähtuvalt huvirühmalt ja spetsialistidelt saadud tagasisidele.

VII etapp:

- ✓ tegevuspiirkonna elanikele strateegiadokumendi kavandi tutvustamine, vajadusel ettepanekute kogumine ja täiendamine ning ühisstrateegia kinnitamine üldkoosolekul.

Piirkonnapõhistel aruteludel ja strateegiaseminaridel oli võimalus osaleda kõikidel huvilistel. Ürituste reklaamid ilmusid maakondlikus ajalehes, Jõgevamaa Koostöökoja kodulehel ja sotsiaalmeediakanalis.

Kaasamisprotsess:



TEGEVUSPIIRKONNA ANALÜÜS SWOT-MEETODIL

SWOT ANALÜÜS

Peamised strateegilised tegevussuunad:

- kollane - atraktiivsed töökohad
- sinine - turism
- punane - kogukonnad
- lilla - energia säästmine
- roheline - sotsiaalvaldkond (ESF+)

Lühendid piirkonna tähistamiseks:

Ü – Ühine tegevuspiirkond
P – Põltsamaa piirkond
V – Vooremaa piirkond
M – Mustvee piirkond

Välisegurid:

Võimalused (O)

- (U) Elanike kasvav huvi looduses viibimiseks (loodus-, kultuuri-, vee- ja jahiturism).
- (U) Mahetoodete viljelemine ja suurem kasutamine.
- (U) Tehnoloogia areng ja sellel põhjal e-teenuste arenemine, kvaliteetse ja kiire internetiühenduse levik.
- (V) Vooremaal turismisektor areneb
- (V) Tartu rahvastik kasvab Vooremaa suunal. + atraktiivsed töökohad +kogukond
- (U) EL toetused maaelu ja piirkonna toetuseks. +kogukond
- (U) Maaelu populariseeritakse läbi erinevate ühisprojektide ja ettevõtmiste, kampaania "Maale elama". +kogukond
- (U) Inimesed kolivad linna ja Soome, aga soovivad puhata maal.

Ohud (T)

- (U) Kõrge inflatsioon (20-25%) - energiahindade hüppeline kasv 2-5 korda, tootmisviiside kallinemine, konkurentsivõime langus välisturgudel. + turism + atraktiivsed töökohad
- (U) Projektipõhised kohaliku elu korraldamisel, mis ei taga investeeringute pikemaajalist jätkusuutlikkust, projektides omaosaluse tõus.
- (U) KOV-le keskvalitsuse poolt ülesannete lisamine ilma piisavate rahalistest vahenditeta.
- (U) Kõrge maksukoormus soodustab pörandaalust ettevõtlust.
- (U) Regionaalpoliitika soosib tömbekeskuste arengut, haldusreform koondab teenused suurematesse keskustesse ja tekitab ebakindlust paikkonna suhtes, koondumine suurtesse keskustesse. +kogukond
- (U) Venemaa sõjaline rünnak Ukrainas, + turism
- (U) Lähenev majanduskasvu pidurdumine/langus. + atraktiivsed töökohad
- (U) COVID-19 järgmine laine.

Tugevused (S) – sh KONKURENTSIEELISED allajoonituna

- (U) Tugev ajaloolis-kultuuriline taust, tuntud külastuskohad ja vaatamisväärsused ja mitmekesine loodus (vööred, rabad, järved, sh Peipsi). Meie tegevuspiirkonnas koos Tartu põhjaosaga leidub kümnekond erinevat vaba aja veetmise võimalust nii noortele kui ka peredele. Tegevuspiirkonnas on võimalik osaleda rohkem kui 20-l erineval üritusel ja toimuvatest üritustest võtab osa ca 100 000 inimest aastas.
- (U) Logistiliselt hea asukoht: heal tasemel teedevõrk - kolm suurt maakonda läbivat maanteed, raudtee - kiire ühendus Tartu ja Tallinnaga. Head tingimused töö- ja elukohaks.
- Kaugus arenevast Tartust on ca 25-50 min (tööl võimalik käia, teenused). + atraktiivsed töökohad
- (U) Olemas lasteaiakohad ja koolid (18 kooli tegevuspiirkonnas) kodu lähedal.
- (U) Viljaka põllumaa – 2021. a 68 446 hektarit kasvupinda.
- (U) Aktiivne küllalikumine (ligi 43% asustusüksustest tegeleb aktiivselt kogukonnaliikumisega) ja tihhe koostöö kodanikuühendustega.
- (U) Mitmekülgset sportimisvõimalused - terviserajad, ujula, maakonnas oli 2021. 50 spordiklubi. +kogukond
- (U) Palju väikesed ettevõtteid (Maksu- ja Tolliamet andmete 2019. a seisuga oli maakonnas registreeritud 1887 ettevõtet ja Statistikaameti andmetel 2298 ettevõtet).
- (U) Suurtootjad pikendavad tooteahelaid kohapeal väärindamise kaudu.
- (U) JTKT-l on ligipääs parimate EL LEADER tegevusrühmade praktikate info kohta.
- (V) Tõstetava põhjaga ujula väikelastele Palamuse lasteaias.
- (V) Maaelu Teadmiskeskus (endine Eesti Taimekasvatuse Instituut).
- (P) Ehitusmaavarade kaevanduste olemasolu piirkonnas.
- (P) Gaasitrassi olemasolu.
- (P) Iseloomulik ettevõtlus: Põltsamaal on suured puidutöötlemisettevõtted (Puitprofiil, Palmako), metsataimekasvatajad (erametsadele).
- (M) Olemasolev kompetents ettevõtluses: puidutöötlemine, kalapüük ja töötus, köögivilja, metalli töötlemine.
- (M) Omanäoline ja mitmekesine kultuur (vanausulised, Kodavere murrak, Peipsi sibul).

SO strateegia (Kuidas sisemiste tugevuste abil väliseid võimalusi ära kasutada?)

Atraktiivsed töökohad:

- **S5,8,12,13/O3,6** Teadustegevuse mahu suurendamise edendamine tegevuspiirkonnas eri haridus- ja teadusasutuste abil: Luua (metsandus), METK (põllumajandus), Maaülikool (põllu- ja maamajandus), Polli (aiandus), Tartu Ülikool (kogukonnad), Järva, Olustvere, Tartu, Viljandi kutsehariduskeskused.
- **S5/O2:** Soodustada mahe ja väikeettevõtete tekkimist – OTT-i võrgustike laiendamine.
- **2,5,8,9,14,15,16/O6** Niisiettevõtluse arendamine (niisiettevõtlus - palgatöö kõrvalt ettevõtte käivitamine, millel on potentsiaal töökohade loomiseks), maasiettevõtluse mitmekesistamine ja ettevõtte toetamine reaalsetest vajadustest lähtuvalt, et tekiks juurde atraktiivseid töökohti.
- **S10/O6** Erinevate toetusmeetmete koostööl on võimalus valdkondi võimestada Euroopa parimate LEADER tegevusrühmade edulugude abil. +kogukond, +turism

Turism:

- **S17/O4,7:** Piirkonna eripära parem kasutamine - kasutada turunduses lugusid ja legende.
- **S8,16/O5** Ettevõtjate koostöövõrgustike tekitamine (nt kohalik toit, käsitöö, turism maakonnaülesele, ümarlaad, ühistegevus Peipsi piirkonnas jne). + atraktiivsed töökohad

Energia säästmine:

- **S6,8/O3** Autonoomsete elektrilahenduste võimekuse suurendamine tegevuspiirkonnas.

ST strateegia (Kuidas sisemiste tugevuste abil väliseid ohte vältida?)

Kogukonnad:

- **S2,3,8/T3,5** Edendada kokkuleppeid eri sideteenuste arendamise kohta piirkonnades (kiire internetiühendus, stabiilse elektrisüsteemi ja telefonisele tagamine, mis võimaldaks ettevõtluse arengut ja kaugtöökohade arengut tegevuspiirkonnas). Kasutada piiratud ressursse efektiivsemalt. + atraktiivsed töökohad
- **S1/T5** Piirkonna teadlik avaliku ruumi arendamine. +turism
- **S17/T2,5** Eri rahvuste ja kultuuride keeleküsimused ja kultuuri püsimine tulevikus, eri rahvusgruppide kaasamine.

Atraktiivsed töökohad:

- **S17/T2,4,5** Peipsiäärsete põllutraditsioonide elushoidmine (kurk, muu köögivilja). Ühistegevuse soodustamine konkreetsetes tootjate niis (sibulakasvatajad) - jätkusuutlikkuse ja konkurentsivõime tagamine.

Turism:

- **S1/T8** Looduslike ja vabaõhu külastuskohade kasutamise edendamine – võimalus kaasa aidata elanikkonna vaimse tervise säilitamisele/parandamisele. +kogukond

Nõrkused (W) Pingereas olulisematest nõrkustest vähem olulisteks

- (U) Elanike arvu pidev vähenemine kiirusega 1-1,2 % aastas ning see trend jätkub; kiireim kahanemine on toimumas vanuserühmas 20-29 aastat; olemas peale Ida-Virumaad teisel kohal kahanemise kiiruses.
- (U) Töökohade jätkuv vähenemine; perioodil 1989-2000 kaotasime ca 20 000-st töökohast pooled (maapiirkonnas ca 70-80%, Mustvees ca 59%, Jõgeval 36% ja Põltsamaal 35%); töökohade arvu taastumine jäi sajandi algul ära ning viimasel viiel aastal majanduskasvu perioodil saab tähelelda uut töökohade arvu vähenemise trendi.
- (U) Tööjõu kahanemine toimub veelgi kiiremas tempos, kui töökohade kahanemine; registreeritud töötuid vabadele töökohadele on vähe (3 inimest ühe vaba töökoha kohta) - olemas selle näitaja poolt teisel Hiiumaad teisel kohal.
- (U) Meil on tasuvate töökohade puudus; palgatöötaja kuu keskmine brutotulu on tagant poolt neljas võrreldes teiste maakondadega. Lisaks tõusis maakonna suhtelise vaesuse määr 2021. aastal võrreldes 2020. aastaga 5,7%; kogu Eestis tõusis 2,2%.
- (U) Kvalifitseeritud tööjõu puudus; 75% töötutest kuulub riskirühma, 48% töötutest on erialase hariduseta. Jõgeva maakonnas on kõrgharitud inimeste osakaal madal (ca 15%); Eesti lõikes oleme tagantpoolt kolmandal kohal ning ainsa maakonnana on see trend mitte kasvav Eesti teiste maakondadega võrreldes (sh doktorit- ja magistriharidusega inimeste arv on kahaneva trendiga).
- (U) Jõgeva maakonna majutuskohtade täitumus on üks Eesti madalamal (ca 15-19%); Eesti lõikes oleme selle tulemusena tagantpoolt neljandal kohal. Seda teemat võimendab olukord, et meil on naabermaakondadega võrreldes kõige vähem ööbimiskohti koos Järva maakonnaga; Peipsi piirkonnas liigub palju turiste, kes ei ööbi kohapeal; Piirkonnas puudub kompleksne turismitoode ja strateegia, vähe erinevaid tegevusi, mis hoiaks külastajaid pikemalt kinni ja soosiks korduvkülastusi.
- (U) Maakonnas on eakate ja puuetega inimeste keskmisest suurem osakaal ja suur abivajajate arv; Eakate osatähtsus on 25%; Jõgeva maakonnas on puuetega inimeste osakaal kogu elanikkonnast Eesti kõrgemate seas (18% 2022. aasta 1. jaanuari seisuga). Kõrgem on puuetega inimeste osakaal vaid Põlva ja Võru maakondades (vastavalt 21% ja 19%). Onneks on puuetega inimeste suhtarv viimasel neljal aastal 5% võrra langenud.
- (U) Kitsaskohad noortega (noored ei jää kodukoha gümnaasiumisse, 18-26-aastane noor on kaasamata, laste vähesus, vähe noori õpetajaid, arvutipargi ja internetiühenduse vähesus/puudulikkus). Maakonna noored hindavad oma võimaluste piisavust vaba aja veetmiseks keskmiselt 60 punktiga 100-st. Võrreldes 2018. aastaga, on märgatavalt vähenenud 20-24- ja 25-29-aastaste arv Jõgevamaal.
- (U) Rahvastiku tihedus on tegevuspiirkonnas kõrge ja on koondunud suurematesse keskustesse.
- (U) Üüririndade puudus nii eluasemeks kui ettevõtlusega tegelemiseks. Kõrged asustatuse näitajad korterelamute lõikes on suurimad Viljandimaal ja Jõgevamaal. + atraktiivsed töökohad
- (U) Inimesed pole teenustega rahul. Kõigi nelja valla elanikud on hinnanud oma elukeskkonda Eesti keskmisest madalamalt. Tegevuspiirkonnas hinnatakse madalamalt liikuvuse, avaliku ruumi ning KOV-iga seotud teemaplokke, keskmiselt 53 punkti 100-st.
- (U) Valla tulubaas ei võimalda vajalike investeeringute rahastamist.
- (U) Puudub ühtne strateegiline kontseptsioon piirkonnas ja ühinemisjärgne „meie“ tunne on madal. + atraktiivsed töökohad
- (U) Tööstusala ja ettevõtlusinkubaatorite puudumine, ettevõtluseks sobivat vaba äri- ja tootmismaad on vähe.
- (U) Hilisõhtutel vaba aja tegevuste puudumine. +turism
- (V) Vee- ja kanalisatsiooni teenuse hind on piirkonniti kõrge.
- (P) Energiatõhusamate tehnoloogiate kasutuse võtmine kulukate investeeringute ja vähesed tarbijate hulga tõttu majanduslikult ebaotstarbekas.
- (P) Alafinantseerimine, objektide (nt Põltsamaa linnus ja kirik, Kuningamäe puhkeala, jõed, mõisad jne) areng takistatud ja linnuse seisukord väga halb.
- (M) Omanäolise kultuuri (vanausulised, köögiviljakasvatuse) järjepidevuse hääbumine.
- (M) Vähenenud ürituste (kultuur, sport jne) korraldamisega.
- (M) Peipsi järvel puudub veeturism - kasutamata potentsiaal.
- (M) Kutsehariduse võimaluste puudumine piirkonnas - 2021. a oli üks kutsehariduslikku õpet võimaldav õppeasutus maakonnas.
- Jõgeva valla hoolduskoormusega inimesed vajavad täiendavat abi. 70%-l hooldajatest esineb probleeme töölkäimisega, kuna hooldatav vajab pidevat järelevalvet.
- Ligipääsetavuse teenustase on meie tegevuspiirkonnas äärmiselt madal.

WO strateegia (Kuidas sisemiste nõrkuste ületamiseks ära kasutada väliseid võimalusi?)

Turism:

- **W6/O6** Talv kui suursündmuse edendamine – pakkuda paindlik meede madalhooaja ürituste korraldamiseks oktoobrist aprillini. Korraldada madalhooaja ürituste õnnestumiseks ajurünnakud, et suurendada koostööprojekte selles valdkonnas.
- **W6/O1,6** Kultuuripärandi, sh mõisate arendamine.
- **W13,6/O7** Edendada turundust ja ühist mainekujundust sihtgruppide põhisel (sh rahvusvaheliselt). + atraktiivsed töökohad, +kogukond

Atraktiivsed töökohad:

- **W2,4,5,8,12,13,14,17, /O3,6** Edendada koostööd teadusasutustega.
- **W12,15/O3,6,7,8** Kiire interneti leviku edendamine väikeasulatesse. +kogukond

Energia säästmine:

- **W17/O2** Mahetoit koolidesse ja lasteaiadesse.

Koostöö ja võrgustikud:

- **W13/O6,7** Maakonnaülese koostöö arendamine kõikides LEADERi fookuses olevates valdkondades.
- **W13/O4,6,7** Eri teemadel valdkondlike võrgustike loomise toetamine, sotsiaalse kuuluvustunde suurendamine. +turism, + atraktiivsed töökohad, +kogukond

WT strateegia (Kuidas vähendada sisemisi nõrkusi ja samas vältida väliseid ohtusid?)

Kogukonnad:

- **W17/T5** – Kogukondlike vajaduste esiletõstmise elanike arvu suurendamiseks, ettepanekute esitamine olukorra parandamiseks.
- **W8/T5** Noortele suunatud turundus, et neil tekiks huvi ja vajadus jääda piirkonda elama ja tegutseda. Noorte initsiatiivi toetamine, stipendiumed, töö- ja praktikakohtade organiseerimine. Kodukoha tunde suurendamine, et noorele jääks positiivne mälestus ja nad tuleksid tagasi tegevuspiirkonda elama.

Sotsiaalvaldkond (ESF+):

- **W7,23,24/T3** ESF+ valdkond: Kogukonnapõhiste sotsiaalhoolekandeteenuste edendamine nii eakatele kui ka väikelaste vanematele (n lastehoid, tegevused beebidele). Pakkuda eakate päevahoidu ja muid teenuseid täna olemasolevates ruumides (külaseltsi, kultuurimaja, lasteaias, noortekeskuste ja muud ruumid). +kogukond

Energia säästmine:

- **W10,17/T1,3** Olemasolevate hoonete remondi toetamine, materjali taaskasutamise ja renoveerimise soodustamine. Abi pakkumine elamispiinna elamisväärsuse korda tegemiseks. Võimalikud meetmed: investeerimistoetus, laen, nõustamine. Kolemajade renoveerimise või lammutamise edendamine. Võimalusel olla toeks elamufondi suurendamisel.

SWOT analüüsi põhijäreldused:

Jõgevamaa Koostöökoda keskendub peamiselt neljale tegevusvaldkonnale, kus ta rakendab viit strateegiat. JKTK ei keskendu turismi arendamisele eraldi, vaid seda edendatakse läbi teiste meetmete.



Kuidas konkurentsieeliseid säilitada?

Aidata kaasa teadus- ja kompetentsikeskuste, Maaelu Teadmuskuse ja Luua Metsanduskooli, avalikkusele nähtavuse suurendamisele tegevuspiirkonnas.

Kuidas konkurentsieeliseid juurde saada?

1. Maaelu Teadmuskuse ja Luua Metsanduskooli abil püüda tekitada konkurentsieelised piirkonna ettevõtetele.
2. Tutvustada Euroopa edukamaid LEADER tegevusrühmade projekte tegevuspiirkonnas.

SISE- JA VÄLISKESKKONNA ANALÜÜSIDE PEAMISED JÄRELDUSED

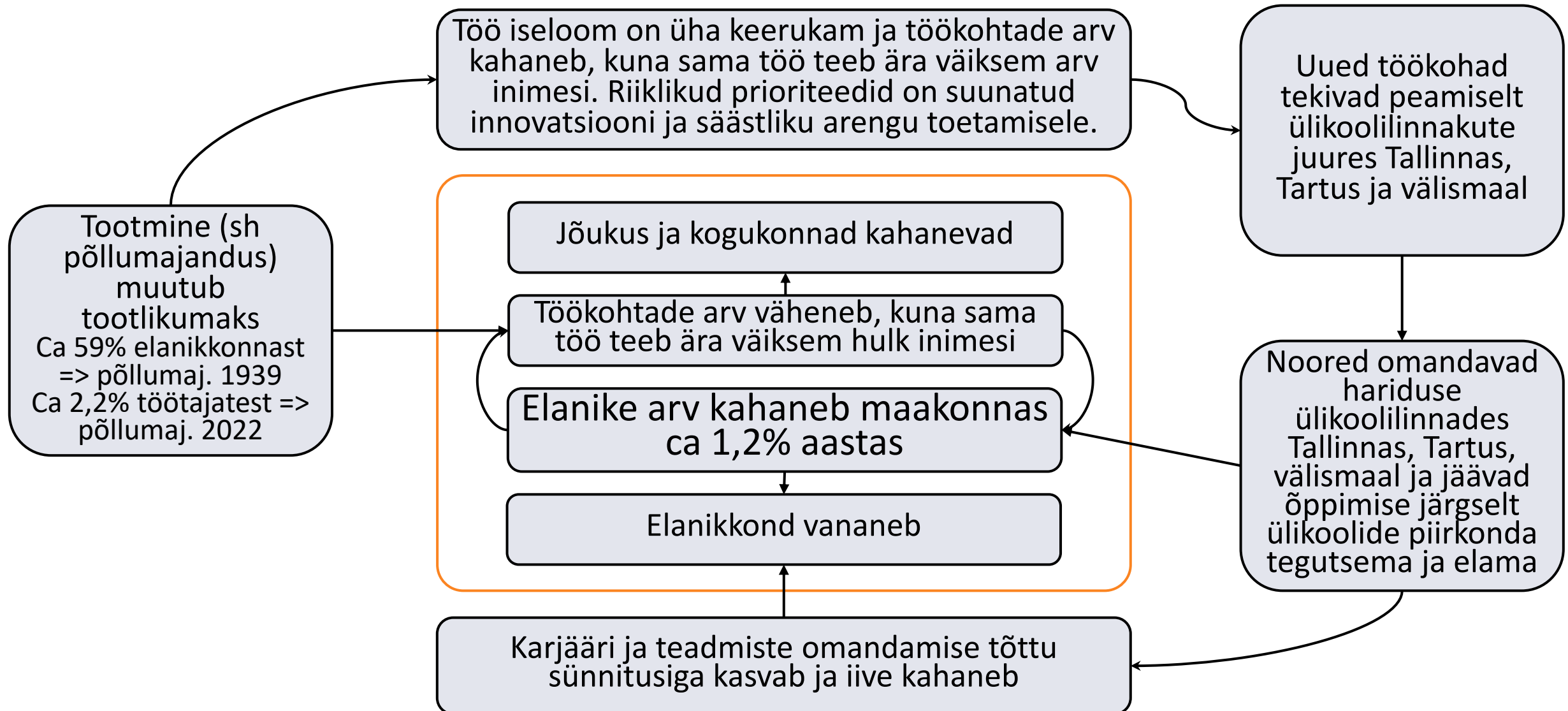
Sise- ja väliskeskkonna analüüside peamised järeldused

- ✓ Elanike ja töökohtade arv kahaneb ning noored leiavad rakendust ülikoolilinnades.
- ✓ Tootmine (sh põllumajandus) muutub tootlikumaks. 30 aastaga on põllumajandusega seonduvas sektoris töökohtade arv vähenenud ligi 90%.
- ✓ Töö iseloom on üha keerukam ja töökohtade arv kahaneb, kuna sama töö teeb ära väiksem arv inimesi. Riiklikud prioriteedid on suunatud innovatsiooni ja säästliku arengu toetamisele. Jõgeva maakonnas on töökohtade arv viimase 30 aastaga vähenenud ca 49%. Tööjõu hulk kahaneb kiiremini kui tööga hõivatute hulk. Lisaks on Eesti Töötukassa andmatel Jõgeva maakonna töötud madala kvalifikatsiooniga ja 75% töötutest kuulub riskirühma. Jõgeva maakonnas on kõrgharitud inimeste osakaal madal, Eesti lõikes tagantpoolt kolmandal kohal ning ainsa maakonnana ei näita kasvutrendi.
- ✓ Uued töökohad tekivad peamiselt ülikoolilinnakute juures Tallinnas, Tartus ja välismaal. Noored omandavad hariduse ülikoolilinnades ja jäävad õppimise järgselt ülikoolide piirkonda tegutsema ja elama. Lisaks atraktiivsetele töökohtadele on linnades ka rohkem võimalusi. 2020. aastal läbiviidud elukeskkonna rahulolu uuringust tuli välja, et tegevuspiirkonna elanikud hindavad meie elukeskkonda keskmisest madalamalt. Kõige madalamalt hinnatakse liikuvuse, avaliku ruumi ning KOV-iga seotud teemasid.
- ✓ Karjääri ja teadmiste omandamise tõttu sünnitusiga kasvab ja iive kahaneb, elanikkond vananeb. Jõgevamaa rahvastikupüramiid kirjeldab vananevat rahvastikku, kus eakate osatähtsus rahvastikus on suur ja laste (0-14-aastaste) osatähtsus madal.
- ✓ Jõukus ja rahvahulk sh kogukonnad kahanevad. Jõgeva maakonna rahvaarv on viimase kümne aasta jooksul vähenenud 7,5% võrra, suurem negatiivne rahvaarvu muutus on toimunud vaid Ida-Viru maakonnas, kus rahvaarv on vähenenud 8,7% võrra. Jõgeva maakonna brutotulu palgatöötaja kohta on võrreldes teiste maakondadega tagantpoolt neljandal kohal.
- ✓ Elanike arv maakonnas kahaneb ca 1,2% aastas.

Vaata ka järgmisel slaidil toodud selgitavat joonist.

Sise- ja väliskeskkonna analüüside peamised järeldused

Elanike ja töökohtade arv kahaneb ning noored leiavad rakendust ülikoolilinnades



STRATEEGILISED EESMÄRGID 2023-2027

Visioon ja strateegilised eesmärgid

JÕUKAS JÕGEVAMAA PAKUB MITMEKÜLGSET ENESETEOSTUST JA SOTSIAALSELT TURVALIST ELUKESKKONDA

Jõukas – rõõm elamisest

1. Atraktiivsete töökohtade arvu suurendamine mikro- ja väikeettevõtetes.
2. Energia impordi ja energiakulude vähendamine.

Jõgevamaa – Jõgevamaa Koostöökoja tegevuspiirkond

Mitmekülgne eneseteostus

3. Tänastes passiivsetes kogukondades (asustusüksuses ei tegutse aktiivset MTÜ-d ning puuduvad kogukondlikud tegevused) aktiivsuse suurendamine.
4. Pakkuda tänastele aktiivsetele kogukondadele võimalust suunduda arukate külade tegevusraamidesse (“arukatele küladele kiirendi”), et nad saavutaksid endale püstitatud olulisi mõjueesmäärke.

Sotsiaalselt turvaline elukeskkond

5. Aidata kaasa Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) erieesmärkide saavutamisele:
 - pikaajalise hoolduse teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine ning hoolduskoormuse leevendamine;
 - inimväärikuse tagamine, sh vaesuse vähendamine ja sotsiaalse kaasatuse suurendamine.

Tulemus / mõju(d): eesmärk

- ✓ Suurendame atraktiivsete töökohtade arvu mikro- ja väikeettevõtetes.
- ✓ Vähendame energia impordi ja energiakulusid tegevuspiirkonna ettevõtetel ning kogukondadel.

Taotleja: eesmärk

- ✓ Julgustame vähemalt 20% tänaseid passiivseid asustusüksusi (25 asustusüksust) alustama kogukondliku tegevusega (nt kultuuriselts, külaselts, vabatahtlikud päästjad, huviselts jt). Aktiivsetes kogukondades on elanike arvu langus madalam võrreldes nendega, kus kogukonnategevust ei toimu.
- ✓ Julgustame vähemalt 34% tänaseid aktiivseid kogukondi (30 asustusüksust) rakendama aruka küla strateegilise juhtimise lähenemist ning saavutama mõjueesmäärke. Arukate küla meetodika rakendamisega tegelevates asustusüksustes on elanike arvu langus madalam võrreldes nende aktiivsete asustusüksustega, kus arukate külade lähenemist ei rakendata.

Tegevused: eesmärk

- ✓ Jõgevamaa Koostöökoja poolt pakutavad toetusmeetmed töötavad tõhusalt ja aitavad kaasa mõjueesmärkide saavutamisele.

Õppimine ja areng (planeerimine ja ehitamine): eesmärk

- ✓ Oleme kursis EL riikide mõjusamate LEADER projektide sisu ja tulemustega ning piirkonna ettevõtetele ja kogukondadele tutvustatakse kohalikke ning rahvusvahelisi edulugusid inspiratsiooni saamiseks.

Missioon

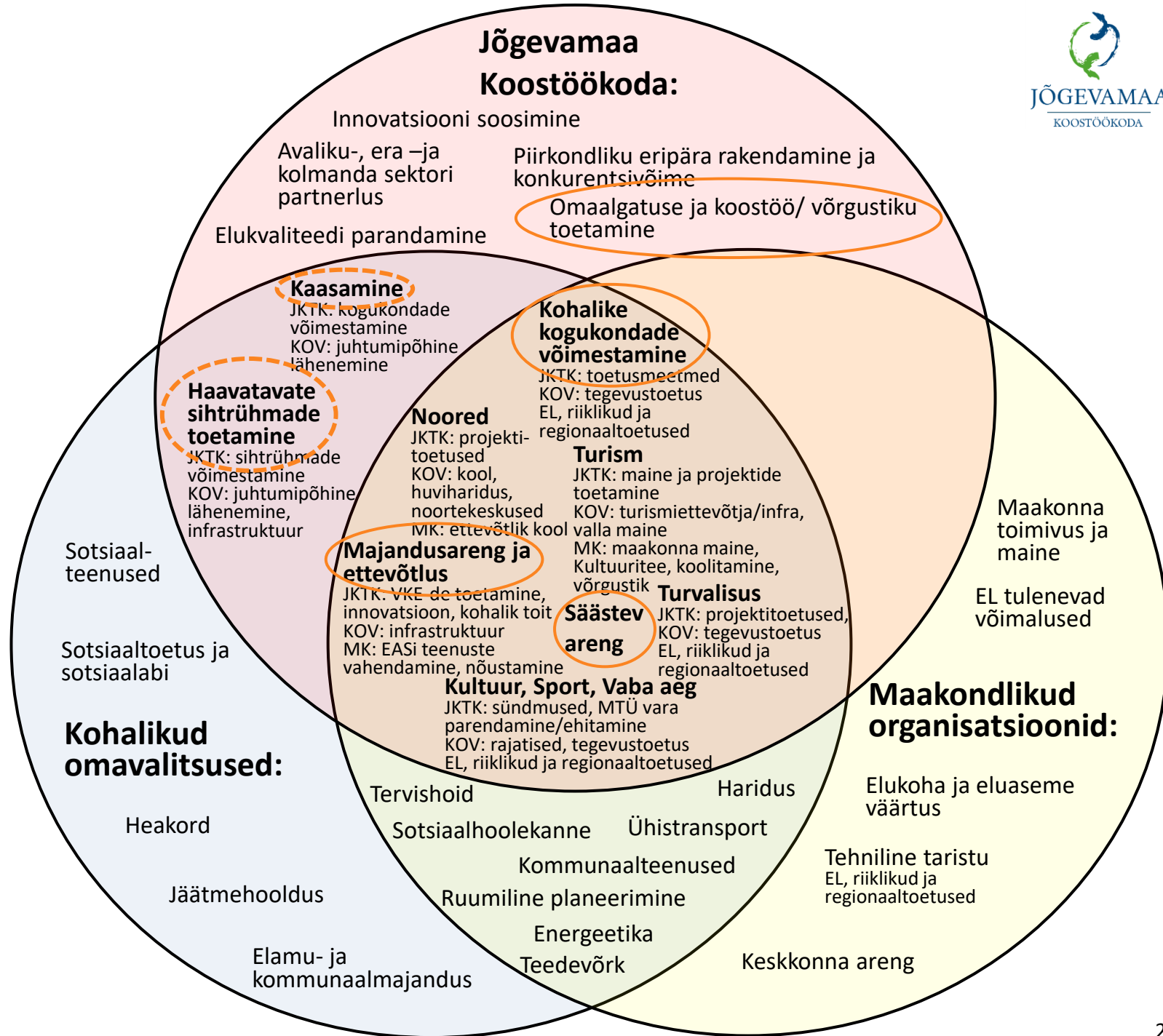
Jõgevamaa Koostöökoda aitab suurendada tegevuspiirkonna mikro- ja väikeettevõtete, kogukondade ja mittetulundusühingute finantsvõimekust.

Jõgevamaa Koostöökoda algatab, edendab ning motiveerib olulistel teemadel koostööd, vahendab finantstoetusi ja siseriiklikul ning rahvusvahelisel tasemel parimaid praktikaid infotundide, seminaride, koolituste ja õppereiside abil.

Jõgevamaa Koostöökoda keskendub missiooni täitmisel järgmistele tegevusvaldkondadele:

- ✓ Majandusareng ja ettevõtlus;
- ✓ Säästev areng;
- ✓ Kohalike kogukondade võimestamine;
- ✓ Kaasamine;
- ✓ Haavatavate sihtrühmade toetamine;
- ✓ Omaalgatuse ja koostöö/ võrgustiku toetamine.

- - Mõjueesmärkide saavutamine on prioriteet;
- - abistava tegevuse osutamine, mõjueesmärgid puuduvad.



Visioonist lähtuvalt on LEADER toetusmeetmed suunatud kogukondade võimestamisele, et saavutada järgmine arengutasand

Toetusmeetmed aitavad saavutada kõrgemat arengutaset kogukonnaelu edendamisel

Arukad külad on maapiirkondade kogukonnad, mis töötavad välja nutikaid lahendusi, et tulla toime väljakutsetega oma kohalikus kontekstis. Nad tuginevad olemasolevatele kohalikele tugevustele ja võimalustele, et tagada oma piirkonna jätkusuutlik areng.

Arukad
kogukonnad

Kogukond ja kogukondlik tegevus on mõne kindla piir- või paikkonna inimeste organiseeritud või organiseerimata kujul juhindatud või elluviidavad tegevused, mille eesmärgiks on seotud piirkonna arendamine või kogukonna enda kohalike teenuste osutamine.

Aktiivsed kogukonnad
(91 asustusüksust)

Kogukonnas kogukonnaelu praktiliselt puudub.

Passiivsed kogukonnad
(122 asustusüksust)

Kogukondade arengutasemete defineerimiseks kasutame arengufaaside kontseptsiooni, kus iga faasi toetatakse asjakohaste tegevustega

Arenghufaas:

Tunnused:

Arenghufaasi toetavad tegevused:

4. faas: „**KESTLIK KÜLA**“
ehk „**ARUKAS KÜLA**“

- ✓ eestvedamine on jagatud;
- ✓ arengule lähenetakse strateegiliselt, uuenduslikult, ambitsioonikalt;
- ✓ finantsiliselt ollakse sõltumatu;
- ✓ valla jaoks ollakse võrdne ja väärtuslik partner.

KAASA MENTORINA ehk
ÕPI ÕPETAMISE KAUDU

Aktiivsed kogukonnad (91 asustusüksust)

3. faas:
„**ORGANISEERUNUD KÜLA**“

- ✓ olemas on selge mandaadiga eestvedaja(d) ja kogukonda esindav juriidiline isik;
- ✓ sõnastatud on kogukonna ühishuvi ja arengueesmärgid;
- ✓ olemas on projektide elluviimise kogemus;
- ✓ kogukond on valmis dialoogiks partneritega.

ÕPETA ARENGUT PLANEERIMA

2. faas: „**ENNAST
MÄÄRATLEV KÜLA**“

- ✓ esile on kerkinud kogukonna jaoks baasiline probleem, mis vajab lahendamist;
- ✓ olemas on eestvedaja(d), kelle tegevusest ollakse sõltuvad;
- ✓ kogukond tegeleb identiteedi ja/või traditsioonide loomisega.

ÕPETA KAASAMA JA EESMÄRGISTAMA

Passiivsed kogukonnad (122 asustusüksust)

1. faas: „**ÄRKAV KÜLA**“

- ✓ olemas on vähemalt üks aktiivne huviline, kes vähemalt korra on kogukonda kokku kutsunud;
- ✓ toimunud on üksikuid kohtumisi või tegevusi, kuid puudub traditsioon;
- ✓ ühishuvid on määratlemata.

TOETA EESTVEDAJAT

0 faas: „**VALGE LAIK**“

- ✓ puuduvad aktiivsed ühisest tegevusest huvitatud elanikud;
- ✓ puudub vajadus või huvi teiste külaelanikega suhtlemiseks;
- ✓ probleeme lahendatakse individuaalselt.

UURI

STRATEEGIA RAKENDAMINE

	(Kriitiliste) edutegurite põhjus-tagajärg seosed	Strateegilised eesmärgid	Möödik	Sihtväärtus							Vastu-tajad	Parendustegevused sihtväärtuste saavutamiseks
				2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029		
Mõju/finantsid	<p>Tänu Koostöökoja tegevusele on töökohtade arvu langus maakonnas peatunud</p> <p>Piirkonda tekib stabiilselt juurde keskmise ja keskmisest palgast kõrgema tasuga töökohti</p>	Atraktiivsete töökohtade arvu suurendamine mikro- ja väikeettevõtetes.	Lisandunud uute töökohtade arv aastas, kus töötasu on suurem kui maakonna keskmine		8*	12	16	20			JKTK	
			R37 Täistööajale taandatud uute töökohtade arv		10*	15	20	25				
Taotlejad	<p>Ettevõtlikud inimesed teavad meie ning naabermaakondades, et siinses piirkonnas toetatakse mikro- ja väikeettevõtete ning MTÜ-de projekte, mille tulemusena luuakse püsiv töökoht maakonna keskmisest suurema palgaga</p>	Maakonna 1500 majanduslikult aktiivset ettevõtet ning teised ettevõtlikud elanikud on teadlikud JKTK toetusmeetmetest atraktiivsete töökohtade loomise abistamiseks	Ettevõtjate arv, kes tunnevad JKTK toetusmeetmete vastu huvi ja osalevad infotundides ja konsultatsioonides		75*	100	125	150			JKTK	Teavitustöö tegevuspiirkonna ettevõtetele ja teistele maakonna ettevõtlikele inimestele
			Taotluste arv, mis sisaldavad vähemalt ühe atraktiivse töökohta loomist		30*	60	90	120			JKTK	
			R39 Toetust saanud ettevõtete arv		10*	15	20	25				
Juhtimiskvaliteet	<p>Koostöökoja tunnustus tõstab ettevõtjates huvi atraktiivseid töökohti luua</p> <p>Koostöökojal on kompetents disainida ettevõtete tarvis toetusmeetmeid</p>	Leida üles ja tunnustada projekte, mille käigus loodi uusi ja atraktiivseid töökohti	Tunnustust väärivate projekti arv (loodi min 1 atraktiivne töökoht)			x	x	x			JKTK	Hinnatakse igal aastal ja valitakse parimad
		Jõgeva Koostöökoja poolt pakutavad toetusmeetmed töötavad tõhusalt	Ühe atraktiivse töökohta loomise toetuse keskmine maksumus		7500	7500	7500	7500			JKTK	Investeeringutoetused asenduvad rohkem mentorluse, koolituste ja õppereisidega
		Meil alustab tööd tegevuspiirkonnas ettevõtete võrgustik, kus eesmärgiks on koos kasvada ja areneda	Tegevuspiirkonnas käivitunud uute ettevõtete võrgustike arv			1*	2	2			JKTK	
Õppimine ja areng	<p>Koostöökojas on teadmised ja oskused ettevõtete arendamiseks, kellel on kasvupotentsiaal ja suunata nad koostöös kasumlikumalt tööle</p> <p>Koostöökojal on teadmised, millistes Eesti ja Euroopa piirkondades ning kuidas on suudetud atraktiivseid töökohti luua mikro- ja väikeettevõtetesse</p>	Oleme kursis EL riikide mõjusamate LEADERprojektide sisu ja tulemustega ja piirkonna ettevõtetele tutvustatakse kohalikke ja rahvusvahelisi edulugusid inspiratsiooni saamiseks	Õppereiside arv eri ettevõtlusvaldkondade võrgustikele, kus on olemas laienemispotentsiaal		2*	3	4	5			JKTK	Korraldada atraktiivsed ja õpetlikud õppereisid ettevõtlusvõrgustike juhtidele ja aktiivsematele liikmetele
			Õppereisil osalenute arv aastas		40*	60	80	100			JKTK	Korraldada atraktiivsed ja õpetlikud õppereisid arenemispotentsiaaliga ettevõtete eestvedajatele, kellel on võrgustiku eestvedamise potentsiaal

MEEDE 1: Ettevõtluse arengu meetme jaotus ja kirjeldus

Nimetus	Stardiabi ja arengutoetus töökohtade loomiseks	Mentori, õppereisi, koolituse ja koostöö arendamise toetus
Rakendamise vajadus	Tegevuspiirkonnas on töökohtade arv langeva trendiga ning atraktiivseid töökohti on vähe.	Ettevõtjatel on vähe ressursse ning teadmisi parimate praktikate kättesaamiseks. Koostöö ettevõtjate vahel ei ole aktiivne.
Eesmärk	Atraktiivsete (tegevusala lõikes maakonna keskmisest suurem töötasu) töökohtade arvu suurendamine mikro- ja väikeettevõtetes innovaatiliste investeerimisprojektide ja alustava ettevõtja toetamise abil.	... ressursside jagamise, ühise turunduse, tootearenduse, ettevõtjate inspireerimise ning külastajate meelitamise abil piirkonda madalhooajal.
Toetavad tegevused	Meetmest toetatakse järgmisi tegevusi: <ul style="list-style-type: none"> • ettevõtlusega alustamise toetus maapiirkonnas mittepõllumajanduslikuks tegevuseks; • projekti elluviimiseks vajaliku materiaalse põhivara soetamine; • sotsiaalse ettevõtluse toetamine; • ringmajanduse edendamise seotud tegevused. 	Meetmest toetatakse järgmisi tegevusi: <ul style="list-style-type: none"> • arendustegevuse läbiviimine sh uuringute teostamine ja ekspertiisi kasutamine sektori või sihtturu põhiste teadmiste omandamiseks ning teiste protsesside, toodete ja teenuste täiustamist või uute arendamist soodustavate tegevuste läbiviimine; • uute toodete, tavade, protsesside, teenuste ja tehnoloogia arendamine; • ettevõtte tegevuskavas toodud eesmärkide elluviimiseks turundusplaanis sisalduvate turundustegevuste läbiviimine; • valdkonnapõhine koostöö, kogemuste ja ressursside vahetamine ning ühisprojektide algatamine ja arendamine, messide külastamine; • koostöö ettevõtjate, haridus- ja teadusasutuste vahel; • võrgustike loomise toetus; • hooajavälise, oktoober-aprill, sündmuste toetus.
Sihtrühm	Taotlejaks võivad olla Jõgevamaa Koostöökoja tegevuspiirkonnas tegutsevad: <ul style="list-style-type: none"> • ettevõtjad; • mittetulundusühingud (sh kohalik tegevusrühm); • sihtasutused; • kohalikud omavalitsused. 	<ul style="list-style-type: none"> • ettevõtjad; • ettevõtjate ühendused; • mittetulundusühingud (sh kohalik tegevusrühm); • sihtasutused, kohalikud omavalitsused.
Nõuded projektitoetuse taotlejale ja toetuse saajale	Taotleja peab lisama taotlusele LEADER-määruse nõuetekohased lisadokumendid ning Jõgevamaa Koostöökoja blanketil taotleja organisatsiooni tutvustuse. Ettevõtte äriplaani tuleb lisada stardiabi toetuse taotlemisel ning investeringutoetuse taotlemisel alates toetuse summast 10 000 eurot. Lisaks peab taotleja oma tegevustes vältima negatiivsete keskkonnamõjude tekitamist ja lähtuma keskkonnasäästliku sündmuse korraldamise põhimõtetest. Taotleja võib esitada ühes taotlusvoorus ühe projektitaotluse.	
Toetuse piirsummad ja määr	Ettevõtlusega alustamise toetuse miinimumsumma on 5 000 € ja maksimumsumma 15 000 €. Arengutoetuse miinimumsumma on 5000 € ja maksimumsumma 50 000 €. Toetuse määr kuni 60% abikõlblikest tegevustest.	Kahe kasusaajaga projektitaotluse toetuse miinimumsumma on 3 000 € ja maksimumsumma 10 000 €. Kolme või enama kasusaajaga projektitaotluse toetuse miinimumsumma on 5 000 € ja maksimumsumma 30 000 €. Toetuse määr kuni 60% abikõlblikest tegevustest.
	Tegevusrühm kuulutab investeringutoetuse meetmes perioodi jooksul välja ühe eraldi taotlusvooru suurprojekti rahastamiseks, mille puhul suurendatakse üldkoosoleku otsusega toetuse maksimumsummat 200 000 euron. Meetmes kinnitatakse üldkoosoleku otsusega üks projektitaotlus.	
Näitajad ja sihtväärtused	R37 Täistööajale taandatud uute töökohtade arv (Sihtväärtus: 25 töökohta aastaks 2027). R39 Toetust saanud ettevõtete arv (Sihtväärtus: 25 projekti aastaks 2027).	

	(Kriitiliste) edutegurite põhjus-tagajärg seosed	Strateegilised eesmärgid	Mõõdik	Sihtväärtus							Vastutajad	Parendustegevused sihtväärtuste saavutamiseks
				2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029		
Mõju/finantsid	Tegevuspiirkonnas on märgata energia impordi ja energiakulude vähenemist	Energia impordi ja energiakulude vähendamine tegevuspiirkonna ettevõtetel ja kogukondadel.	%; (kWh)		5%*	7%	10%	15%			JTK	Ettevõtluse toetamiseks investeeringute planeerimisel lähtuda keskkonnahoiu ja ringmajanduse põhimõtetest pidades silmas eelkõige väiksemaid ettevõtteid.
		KEKK: KHG heide IPPU sektorist, CO2-ekv	kT/a	13,5*						11.7 (2050)	JTK	
Taotlejad	Koostöökoja tegevused aitavad kaasa energiasäästmise liikumisele	Koostöökoja tegevused aitavad kaasa üldisele rohepöördele (ÜPP), energia raiskamise vähendamisele ja taastuvenergia kasutuselevõtule	Soojusenergia tarbimine, GWh		210	207	204	201			JTK	Toetused energiasäästuga seotud projektidele
			Elektrienergia tarbimine, GWh		100	98	96	94			JTK	Toetused energiasäästuga seotud projektidele
			R27 Toetatud tegevuste ehk projektide arv		3*	7	12	15				
Juhimiskvaliteet	Koostöökojal on kompetents disainida energiasäästu tarvis toetusmeetmeid, mis reaalselt aitavad tõhusalt energiat kokku hoida	Toetuse mentlemise käigus oskame välja valida kõige energiasäästlikumad projektid	Kvaliteetsete projektide maht, mida on otstarbekas toetada		90000	90000	90000	90000			JTK	Koostöökoda pakub energiasäästuga seotud tegevustele 90 000 € aastas rahalist toetust alates aastast 2024 tegevustele, mis aitavad piirkonna kogukondadel ja mikro- ning väikeettevõtetel hoida energiat kokku või energiat toota oma tegevuste tarvis
			Kogukonnaprojektide keskmine energiasääst aastas 1000 euro toetuse kohta (kWh)		600	700	800	900			JTK	
			Ettevõtete projektide keskmine energiasääst aastas 1000 eurot toetuse kohta (kWh)		1800	2000	2200	2400			JTK	
Õppimine ja areng	Meil Koostöökojas on teadmised ja oskused: - mis on piirkonna energiasäästu vajadused - osata hinnata energiasäästu ja energiatootmisega seotud projekte - omada head ülevaadet projektidest Euroopa LEADER võrgustikus, mis on aidanud sealseid ettevõtteid ja kogukondi	Meil on head teadmised, kuidas tegevuspiirkonnas vähendada kulutusi energiale	Infotundide arv aastas kogukondadele ja mikro- ning väikeettevõtjatele		4*	8	12	16			JTK	Koostöökoda korraldab regulaarselt praktilisi ja atraktiivseid infoseminare/õppereise kõigis piirkondades energia kokkuhoiu võimaluste teemadel kogukondades ja ettevõtetes
			Osalejate arv aastas kogukondadele ja mikro- ning väikeettevõtjatele mõeldud infotundides		40*	80	120	160			JTK	

MEEDE 2: Energiakulude vähendamise meetme jaotus ja kirjeldus

Nimetus	Energiakulude vähendamise toetus
Rakendamise vajadus	Aastatel 2021-2022 on toimunud energiahindade hüppeline kasv ca 2-5 korda, mis on toonud kaasa tootmissisendite kallinemise ja konkurentsivõime languse ettevõtetele ning tõstnud tegevuskulusid kogukondadel. Toetusmeede aitab lihtsustada üleminekut vähem energiat tarbivatele lahendustele.
Eesmärk	Energia impordi ja energiakulude vähendamine tegevuspiirkonna ettevõtetel ja kogukondadel.
Toetavad tegevused	Meetmest toetatakse järgmisi tegevusi: 1. investeeringud kaasaegsetesse kütte- ja tootmistehnoloogiate ning taastuvenergia kasutuselevõtmiseks; 2. olemasolevate hoonete ja rajatiste renoveerimine energiatõhusaks muutmise eesmärgil; 3. energia varustuskindluse tõstmine, kui projekt aitab vähendada energiakulusid ja energia impordi.
Sihtrühm	Taotlejaks võivad olla Jõgevamaa Koostöökoda tegevuspiirkonnas tegutsevad: • ettevõtjad; • mittetulundusühingud.
Nõuded projektitoetuse taotlejale ja toetuse saajale	Taotleja peab lisama taotlusele LEADER-määruse nõuetekohased lisadokumendid ning Jõgevamaa Koostöökoda blanketil taotleja organisatsiooni tutvustuse ja investeeringu tasuvusanalüüsi ja/või renoveeritava hoone energiaauditi. Lisaks peab taotleja oma tegevustes vältima negatiivsete keskkonnamõjude tekitamist. Taotleja võib esitada ühes taotlusvoorus ühe projektitaotluse.
Projektitoetuse taotluste hindamiskriteeriumid	Peamine hindamiskriteerium: toetuse mentlemise käigus eelistame kõige energiasäästlikumaid projekte.
Toetuse piirsummad ja määr	Toetuse miinimumsumma on 5 000 € ja maksimumsumma 20 000 €. Toetuse määr: Ettevõtetel 60% ja mittetulundusühingutel 90% abikõlblikest tegevustest.
	Meetmes avatakse eraldi taotlusvoorud olemasolevate hoonete ja rajatiste renoveerimiseks ning kaasaegsete kütte- ja tootmistehnoloogiate ning taastuvenergia kasutuselevõtmiseks.
Näitajad ja sihtväärtused	R27 Toetatud tegevuste ehk projektide arv KEKK: KHG heide IPPU sektorist, CO2-ekv (Sihtväärtus: 11.7 kT/a aastaks 2050). Kogukonnaprojektide keskmine energiasääst aastas 1000 euro toetuse kohta 600-1000 (kWh). Ettevõtete projektide keskmine energiasääst aastas 1000 euro toetuse kohta 1800-2600 (kWh).

STRATEEGIA KAART PASSIIVSETELE KÜLADELE “KOGUKONNA ÄRATUS”

MEEDE 3.1
Visioon: tänastes passiivsetes kogukondades aktiivsuse suurendamine.

KRIITILISED EDUTEGURID
(Müügilehtri kontseptsiooni alusel)

1. etapp: Potentsiaal: JKTK teab kõiki 122 küla, kus ei toimu regulaarselt kogukonnategevusi
2. etapp: Segmendi potentsiaal: JKTK-l on igast külast 4-6 aktiivsema pere kontaktid
3. etapp: Atraktiivne pakkumine: kutsuda külad lahendama oma kogukonna kitsaskohti
4. etapp: Kogukonnale kasulik meede: kogukonnatöö käivitub
5. etapp: Inspiratsiooni ja eduelamuse teke kogukondades

Strateegilised eesmärgid	Möödik	Sihtväärtus							Vastutaja	Parendusegevused sihtväärtuste saavutamiseks
		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029		
Aasta 2024 augustiks on JKTK-l 80% küladest 4-6 kontakti	Külade arv		100						JKTK	Kogutakse külade kaupa seni aktiivsust näidanud inimeste kontaktandmed, et luua võimalus külaesindajatega suhtlemiseks
	Kontaktide arv		500							
Julgustada külasid likvideerima kitsaskohti või looma hüvesid kogukonna jaoks	Otse-postituste arv		500	510	520	530			JKTK	JKTK saadab kõigi passiivsete külade esindajatele atraktiivse pakkumise

Vaata edasi järgmiselt slaidilt

Kriitiline edutegur	Strateegilised eesmärgid	Mõõdik	Sihtväärtus							Vastutajad	Parendusegevused sihtväärtuste saavutamiseks
			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029		
4. etapp: <u>Kogukonnale kasulik meede:</u> kogukonnatöö käivitub	1. Min. 42 kogukonda teavitab sooviavaldusest	Taotluste arv		17*	34	42				JTK	Aktiivne suhtlus kogukondadega vajaliku arvu sooviavalduste kogumiseks
	2. Min 40 kogukonna koosolekut, kus määratletakse 2-3 kitsaskohta või kogukonnale vajalikku teenust	Ideede arv		34*	50	67	80			JTK	JTK vajadusel nõustab
	3. Ühine väljasõit Eesti 2-4 aktiivsesse külasse või teiste aktiivsete külade tutvustamine ca 80-le kogukonna eestvedajatele	Inimeste arv		20*	40	60	80			JTK	JTK korraldab õppereise arukatesse küladesse või vahendab veebikoolituste vahendusel ideid
	4. Töövarjuna osalemine analoogse projekti teostanud kogukonnas	Projektide arv		10*	20	30	40			JTK	Töövarju võimaluse pakkumine või kogemuste vahendamine maakonna aktiivsete kogukondade juures
	5. Väljasõidud sarnase projekti teostanud küladesse Eestis või teiste kogemustest õppimine koolituse vormis	Inimeste arv		10*	20	30	40			JTK	JTK korraldab vajaduspõhised õppereise Eesti aktiivsetesse ja arukatesse küladesse
	6. Min 50 projekti teostatakse kogukonnaelu edendamiseks.	Projektide arv			20*	40	50			JTK	JTK korraldab projekti toetuste menetlemise protsessi
	7. 60% taotlejatest suudavad lahendada 2 kitsaskohta kahel järjestikusel aastal.	Külakogukondade arv			10*	20	25			JTK	
	8. Julgustada vähemalt ca 20% tänaseid passiivseid asustusüksusi (25 asustusüksust) alustama kogukondliku tegevusega (nt kultuuriselts, külaselts, vabatahtlikud päästjad, huviselts jne). Aktiivsetes kogukondades on elanike arvu langus madalam võrreldes nendega, kus kogukonnategevust ei toimu.	Külade arv			10*	20	25			JTK	
	9. R41: Projektidest kasu saanud rahvastik ja nende osakaalu % maarahvastikust (20 inimest keskmiselt asustusüksuse kohta).	Inimeste arv			200*	400	500			JTK	
5. etapp: <u>Inspiratsiooni ja eduloomingu teke kogukondades</u>	Seire ja audit, mõjude mõõtmine	Projektide arv			20*	40	50			JTK	Teostatud projektid hinnatakse igal aastal
	Parimate projektide ja külade tunnustamine	Tunnustamise üritus			Jah	jah	jah			JTK	Hinnatakse igal aastal ja valitakse parimad
	Õppereiseid tunnustust saanud kogukondadesse	Inimeste arv			20*	40	60			JTK	JTK korraldab õppereise edukaid projekte korraldanud kogukondade juurde
	Projektis osalevatel küladel on paremad mõjunäitajad, kui projektis mitteosalenud küladel - nt elanike arvu langus on aeglasem	% küladest, kus elanike arvu langus on madalam								JTK	Mõjuanalüüs koostatakse igal aastal

*Sihtväärtused on kirjeldatud kumulatiivselt

MEEDE 3.1 Kogukonnatöö käivitamise meetme jaotus ja kirjeldus

Nimetus	Kogukonnatöö käivitamise investeeringutoetus	Kogukonnatöö käivitamise mitteinvesteeringutoetus
Rakendamise vajadus	Kogukonnatöö ei ole käivitunud ca 57%-l asustusüksustest tegevuspiirkonnas. Aktiivse kogukonna puudumisel jäävad sageli paljud küla probleemid tahaplaanile ja sellega seoses väheneb elukvaliteet neis piirkondades. Maaliste piirkondade jaoks tuleb sageli lahendada erinevate teenuste kättesaadavus kogukonnateenuste, transpordi ja IKT lahenduste abil. Kogukonnateenuste osutamiseks on tarvis toetada vajalike vahendite soetamist. Samuti tuleb arendada olemasolevaid teenuseid selleks, et see oleks uutele tulijatele atraktiivne.	
Eesmärk	Julgustame vähemalt ca 20% tänaseid passiivseid asustusüksusi (25 asustusüksust) alustama kogukondliku tegevusega (n. kultuuriselts, külaselts, vabatahtlikud päästjad, huviselts jt). Aktiivsetes kogukondades on elanike arvu langus madalam võrreldes nendega, kus kogukonnategevust ei toimu.	
Toetavad tegevused	Meetmest toetatakse järgmisi tegevusi: <ul style="list-style-type: none"> väikesemahulised investeeringud kogukonnateenuste arendamiseks; väikesemahulised investeeringud, mis on seotud kultuuri- ja looduspärandi säilitamise, taastamise ja selle kvaliteedi parandamisega; küla- ja kogukonnakeskuste arendamine ja korrastamine. 	Meetmest toetatakse järgmisi tegevusi: <ul style="list-style-type: none"> mentori kaasamine; koolituse, õppereisi või sündmuse korraldamine.
Sihtrühm	Jõgevamaa Koostöökoja tegevuspiirkonnas tegutsevad mittetulundusühingud (sh kohalik tegevusrühm) ja sihtasutused. Organiseerumata kogukondadel on võimalik taotleda ühistegevusteks toetust tegevusrühma vastava projekti raames.	
Nõuded projektitoetuse taotlejale ja toetuse saajale	Taotleja peab lisama taotlusele LEADER-määruse nõuetekohased lisadokumendid ning Jõgevamaa Koostöökoja blanketil taotleja organisatsiooni tutvustuse, kus tuleb ära märkida projekti kasusaajate hulk ning asustusüksuste loetelu, mida projektitegevused hõlmavad. Investeeringutoetust taotleva mittetulundusühingu põhikirjas peab olema tegevuse eesmärgina sõnastatud piirkonna arendamine. Lisaks peab taotleja oma tegevustes vältima negatiivsete keskkonnamõjude tekitamist ja lähtuma keskkonnasäästliku sündmuse korraldamise põhimõtetest. Taotleja võib esitada ühes taotlusvoorus ühe projektitaotluse.	
Toetuse piirsummad ja määr	Toetuse miinimumsumma on 2 000 € ja maksimumsumma 10 000 €. Vihmavarjuprojekti puhul miinimumsumma 2 000 € ja maksimumsumma 25 000 €. Toetuse määr on: MTÜ ja SA kuni 90% abikõlblikest tegevustest.	
Näitajad ja sihtväärtused	Vähendada elanike arvu langust. R41: Projektidest kasu saanud rahvastik ja nende osakaalu % maarahvastikust (Sihtväärtus: 500 inimest aastaks 2027).	

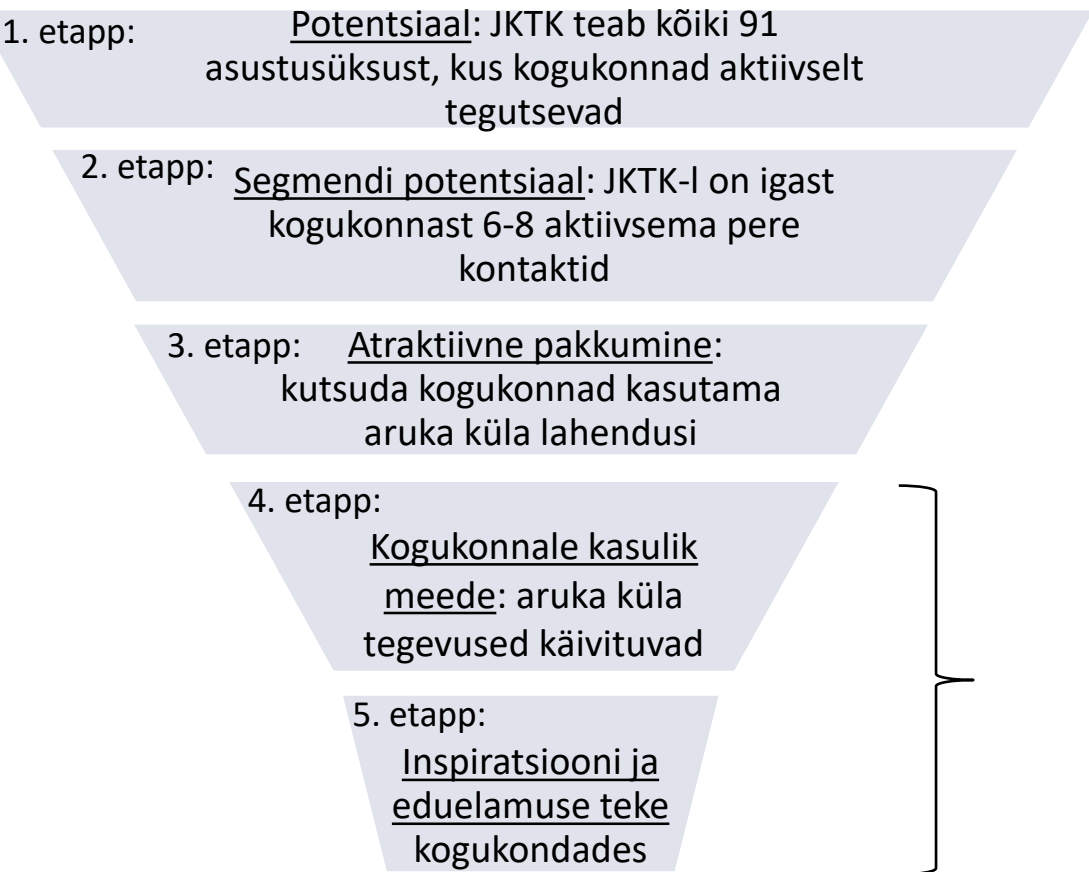
STRATEEGIA KAART AKTIIVSETELE KOGUKONDADELE

“ARUKATE/KESTLIKE KÜLADE KIIRENDI”

MEEDE 3.2 ja 3.3

Visioon: Julgustame vähemalt 34% tänaseid aktiivseid kogukondi (30 asustusüksust) rakendama aruka küla strateegilise juhtimise lähenemist ning saavutama mõjuesmärke. Arukate küla metoodika rakendamisega tegelevates asustusüksustes on elanike arvu langus madalam võrreldes nende aktiivsete asustusüksustega, kus arukate külade lähenemist ei rakendata.

KRIITILISED EDUTEGURID (Müügilehtri kontseptsiooni alusel)



Strateegilised eesmärgid	Mõõdik	Sihtväärtus							Vastutaja	Parendusegevused sihtväärtuste saavutamiseks
		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029		
Aasta 2024 augustiks on JKTK-l 100% asustusüksustest 6-8 kontakti	Asustusüksuste arv		91						JKTK	Kogutakse asustusüksuste kaupa seni aktiivsust näidanud inimeste ja MTÜ-de kontaktandmed, et luua võimalus kogukonna-esindajatega suhtlemiseks
	Kontaktide arv		600							
Julgustada ja kutsuda kogukondi töötama aruka küla strateegia alusel.	Otse-postituste arv		600	610	620	630			JKTK	JKTK saadab kõigi aktiivsete kogukonna-esindajatele atraktiivse pakkumise

Vaata edasi järgmiselt slaidilt

Kriitiline edutegur	Strateegilised eesmärgid	Mõõdik	Sihtväärtus							Vastutajad	Parendusegevused sihtväärtuste saavutamiseks
			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029		
4. etapp: Kogukonnale kasulik meede: aruka küla tegevused käivituvad	1. Min. 42 kogukonda teavitab sooviavaldusest. Julgustada min. 42 kogukonda 91-st sooviks rakendada aruka küla lähenemist	Taotluste arv		17*	34	42				JKTK	JKTK saadab kõigile aktiivsete kogukondade esindajatele atraktiivse pakkumise. Aktiivne suhtlus kogukondadega vajaliku arvu sooviavalduste kogumiseks
	2. R40 Toetust saanud arukate külade strateegiate arv / Min 40 kogukonda koostavad oma asustusüksuse kohta strateegia	Strateegiate arv		17*	33	40				JKTK	JKTK vajadusel nõustab
	3. Ühine väljasõit Euroopa 2-4 arukasse külla või teiste arukate kogukondade tutvustamine ca 80-le inimesele	Inimeste arv		20*	40	60	80			JKTK	JKTK korraldab õppereise aktiivsetesse ja arukatesse küladesse või vahendab veebikoolituste vahendusel teiste ideid
	4. Töövarjuna osalemine analoogse projekti teostanud kogukonnas	Projektide arv		10*	20	30	40			JKTK	Töövarju võimaluse pakkumine või kogemuste vahendamine maakonna aktiivsete kogukondade juures
	5. Väljasõidud sarnase projekti teostanud kogukondadesse või teiste kogemustest õppimine koolituse vormis	Inimeste arv		20*	40	60	80			JKTK	JKTK korraldab vajaduspõhised õppereise Eesti aktiivsetesse ja arukatesse küladesse
	6. Min 60 projekti teostatakse kogukonnaelu edendamiseks.	Projektide arv			24*	48	60			JKTK	JKTK korraldab projekti toetuste menetlemise protsessi
	7. Ca 70% taotlejatest suudavad lahendada 2 strateegilist ülesannet kahel järjestikusel aastal.	Kogukondade arv			12*	24	30			JKTK	
	8. Julgustada vähemalt ca 34% tänaseid aktiivseid kogukondi (30 asustusüksust) rakendama aruka küla strateegilise juhtimise lähenemist ning saavutama mõjueesmäärke. Arukate küla metoodika rakendamisega tegelevates asustusüksustes on elanike arvu langus madalam võrreldes nende aktiivsete asustusüksustega, kus arukate külade lähenemist ei rakendata.	Asustusüksuste arv			12*	24	30				
	9. R41: Projektidest kasu saanud rahvastik ja nende osakaalu % maarahvastikust (25 inimest keskmiselt asustusüksuse kohta).	% rahvastikust			300*	600	750				

5. etapp: Inspiratsiooni ja edu-elamuse teke kogukondades	Seire ja audit, mõjude mõõtmine	Projektide arv			24*	48	60			JKTK	Teostatud projektid hinnatakse igal aastal
	Parimate projektide ja kogukokondade tunnustamine	Tunnustamise üritus			jah	jah	jah			JKTK	Hinnatakse igal aastal ja valitakse parimad
	Õppereiseid tunnustust saanud kogukondadesse	Inimeste arv			20*	40	60			JKTK	JKTK korraldab õppereise edukaid projekte korraldanud kogukondade juurde
	Projektis osalevatel asustusüksustel on paremad mõjunäitajad, kui projektis mitteosalenud - nt. elanike arvu langus on aeglasem	% asustusüksustest, kus elanike arvu langus on madalam								JKTK	Mõjuanalüüs koostatakse igal aastal

*Sihtväärtused on kirjeldatud kumulatiivselt

MEEDE 3.2 ja 3.3: Aruka küla lähenemise meetme jaotus ja kirjeldus

Nimetus	3.2 Kogukonnatöös aruka küla lähenemise kasutamise investeeringutoetus	3.3 Kogukonnatöös aruka küla lähenemise kasutamise mitteinvesteeringutoetus
Rakendamise vajadus	Tegevuspiirkonnas on ca 43% asustusüksustest aktiivsed. Neis toimuvad kogukonnategevused ning kogukonnad on selleks otstarbeks asutanud enamasti ka MTÜ. Kõige suurem potentsiaal seisneb täna selles, et aktiivsed kogukonnad pole defineerinud mõjuesmäärke ega saavutanud oma asustusüksustes positiivseid mõjusid nagu seda on suutnud teha Euroopa edukamad arukad külad. Kogukonnateenuste osutamiseks on tarvis toetada vajalike vahendite soetamist. Samuti tuleb arendada olemasolevaid teenuseid selleks, et see oleks uutele tulijatele atraktiivne.	
Eesmärk	Julgustame vähemalt ca 34% tänaseid aktiivseid kogukondi (30 asustusüksust) rakendama aruka küla strateegilise juhtimise lähenemist ning saavutama mõjuesmäärke. Arukate küla metoodika rakendamisega tegelevates asustusüksustes on elanike arvu langus madalam võrreldes nende aktiivsete asustusüksustega, kus arukate külade lähenemist ei rakendata.	
Toetavad tegevused	<p>Meetmest toetatakse järgmisi tegevusi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • investeeringud kogukonnateenuste arendamiseks; • külakeskuste korrastamine; • investeeringud piirkonna jaoks vajalike teenuste loomisse, tõhustamisse või laiendamisse ning nendega seotud infrastruktuuri, sh puhkemajandusse; 	<p>Meetmest toetatakse järgmisi tegevusi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aruka küla strateegia koostamine; • mentori kaasamine kogukonnatöö strateegiliste tegevuste planeerimiseks või läbiviimiseks; • koolituste, õppereiside või sündmuste korraldamine (va riiklike tähtpäevade tähistamine)
Sihtrühm	Jõgevamaa Koostöökoja tegevuspiirkonnas tegutsevad mittetulundusühingud (sh kohalik tegevusrühm)	
Nõuded projektitoetuse taotlejale ja toetuse saajale	<p>Taotleja peab lisama taotlusele LEADER-määruse nõuetekohased lisadokumendid ning Jõgevamaa Koostöökoja blanketil taotleja organisatsiooni tutvustuse, kus tuleb ära märkida projekti kasusaajate hulk ning asustusüksuste loetelu, mida projektitegevused hõlmavad. Aruka küla investeeringutoetuse taotlemisel peab taotleja esitama kogukonna arengustrateegia, mis peab olema koostatud kogukonna liikmeid, selle huvi- ja sihtrühmi ning partnereid kaasates. Arengustrateegia kehtivust ja tunnustatust tuleb tõendada koostamise protsessi kirjelduse lisamisega strateegia dokumendile. Taotleja asustusüksuses või asustusüksustes kokku peab elama vähemalt 75 inimest rahvastiku registri andmete järgi.</p> <p>Investeeringutoetust taotleva mittetulundusühingu põhikirjas peab olema tegevuse eesmärgina sõnastatud piirkonna arendamine.</p> <p>Lisaks peab taotleja oma tegevustes vältima negatiivsete keskkonnamõjude tekitamist ja lähtuma keskkonnasäästliku sündmuse korraldamise põhimõtetest. Taotleja võib esitada ühes taotlusvoorus ühe projektitaotluse, üks asustusüksus võib olla seotud ühe projektitaotlusega.</p>	
Toetuse piirsummad ja määr	<p>Toetuse miinimumsumma on 5 000€ ja maksimumsumma 30 000€.</p> <p>Toetuse määr on: kuni 90% abikõlblikest tegevustest, ettevõtlustegevuste puhul kuni 60% abikõlblikest tegevustest.</p> <p>Tegevusrühm kuulutab investeeringutoetuse meetmes perioodi jooksul välja ühe eraldi taotlusvooru suurprojekti rahastamiseks, mille puhul suurendatakse üldkoosoleku otsusega toetuse maksimumsummat 200 000 euron. Meetmes kinnitatakse üldkoosoleku otsusega üks projektitaotlus.</p>	
Näitajad ja sihtväärtused	<p>Vähendada elanike arvu langust.</p> <p>R40: Toetust saanud arukate külade strateegiate arv / Min 40 kogukonda koostavad oma asustusüksuse kohta strateegia (Sihtväärtus: 40 strateegiat aastaks 2027).</p> <p>R41: Projektidest kasu saanud rahvastik ja nende osakaalu % maarahvastikust (Sihtväärtus: 750 inimest aastaks 2027).</p>	

- pikaajalise hoolduse teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine ning hoolduskoormuse leevendamine;
- inimväärikuse tagamine, sh vaesuse vähendamine ja sotsiaalse kaasatuse suurendamine.

Positiivsed lahendused (ettepanekud kitsaskohtade lahendamiseks)

- 1.1 Pikaajalise hoolduse teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamise ning hoolduskoormuse leevendamise tarvis pakume nõudepõhiste hooldajate koolitamise toetust, et suurendada tegevuspiirkonnas kvaliteetse teenuse pakkumist.
- 1.2 Sotsiaalse integratsiooni ja kaasatuse ehk aktiivse seltsielu edendamise abil tagame vähemkindlustatud elanikele inimväärika eluviisi, aitame vähendada vaesusest tingitud kitsakohti kultuurielu tarbimisel ja seeläbi aitame pikendada eluiga tegevuspiirkonna elanikel.
2. Mõõdetav mõju: Projekti lõppedes analüüsime, kas ESF+ erieesmärkide saavutamisele kaasa aitamine ja 0,476 mln euro kasutamine avaldas mõõdetavat mõju tegevuspiirkonnas.
3. Eelarve: 476 402 €

Kõrvaldab

Põhjused

- ✓ Maakonnas on eakate ja puuetega inimeste keskmisest suurem osakaal ja suur abivajajate arv; eakate osatähtsus on 25%; puuetega inimeste osakaal on kogu elanikkonnast Eesti kõrgemate seas (18% 2022. aasta 1. jaanuari seisuga). Kõrgem on puuetega inimeste osakaal vaid Põlva ja Võru maakondades (vastavalt 21% ja 19%). Puuetega inimeste suhtarv on viimasel neljal aastal 5% võrra langenud.
- ✓ Elanike arvu pidev vähenemine toimub kiirusega 1-1,2 % aastas ning see trend jätkub. Kiireim kahanemine on toimumas vanuserühmas 20-29 aastat ehk vanemate inimeste osakaal kasvab.
- ✓ Maakonna suhtelise vaesuse määr tõusis 2021 aastal võrreldes 2020. aastaga 5,7%; kogu Eestis tõusis 2,2%.
- ✓ Hoolduskoormusega inimesed vajavad täiendavat abi. Nt Jõgeva vallas esineb 70%-l hooldajatest probleeme töölkäimisega, kuna hooldatav vajab pidevat järelevalvet. (Jõgeva valla uuring 2022)
- ✓ Ligipääsetavuse teenustase on meie tegevuspiirkonnas äärmiselt madal.
- ✓ Piirkonnas puudub piisaval määral nõudepõhiseid hooldajaid.

Probleemid / kitsaskohad

- ✓ Puuetega inimestel pole häid tingimusi, et vähese sissetuleku tõttu olla sotsiaalselt kaasatud ning osaleda kultuuri-, spordi- ja teistes vabaajategevustes.
- ✓ Aktiivsel tööturul tegutsevad inimesed on hoolduskoormusega seotud ega saa töötada täisajaga.

Tagajärg

- (Negatiivsed tagajärjed, mille mõju on tarvis vähendada)
- ✓ Puuetega ja teised vähemkindlustatud elanikud on vähesel määral kaasatud aktiivsesse seltisellu.
 - ✓ Hoolduskoormus on paljudel aktiivselt töötavatel spetsialistidel liiga kõrge.

Negatiivsete tagajärgede põhjustajad on tarvis kõrvaldada

MEEDE 4: Sotsiaalse kaasatuse suurendamine

Nimetus	Sotsiaalse kaasatuse suurendamine
Rakendamise vajadus	<p>Pikaealise ja täisväärtusliku elu tähtsaimateks võtmeteguriteks on sotsiaalne integratsioon ja head suhted lähedastega (J. Holt-Lundstad).</p> <p>Tegevuspiirkonnas on suur puuetega inimeste osakaal ning neil pole häid tingimusi, et piiratud sissetuleku tõttu olla sotsiaalselt kaasatud ning osaleda kultuuri-, spordi- ja teistes vabaajategevustes. Statistilistest andmetest lähtub, et piirkonnas on olulisel määral ka üksi elavaid eakaid või üksinda oma lähedast hooldavaid isikuid. Vähesed sotsiaalsed kontaktid ning suur hoolduskoormus võimendavad omakorda terviseriske ning enneaegset aktiivsest ühiskonnaelust taandumist. Jõgevamaa kohalike omavalitsuste poolt pakutavad sotsiaalteenused ei loo hoolduskoormusega inimestele piisaval määral võimalusi oma lähedase hooldamise korraldamiseks ja kas osalise - või täisajaga töötamiseks.</p>
Eesmärk	<p>Piirkonnas on loodud eakate ja puuetega inimeste sotsiaalse aktiivsuse hoidmiseks ning väärilt elatud eluea pikendamiseks mitmesuguseid enesearengu ja huvitegevuste võimalusi.</p> <p>Pikaajalise hoolduskoormusega seotud inimestele on kättesaadavad erinevad hoolduskoormuse leevendamist ja tööturul osalemist võimaldavad abi- ja tugiprogrammid.</p>
Toetavad tegevused	<p>Meetmest toetatakse tegevusi, mis on vajalikud eesmärgi elluviimiseks ning kokku lepitud tulemuste saavutamiseks sh erinevate organisatsioonide koostöö rakendamine ja ettevalmistamine. Koostöötegevuse korral võib toetatava tegevuse asukoht jääda väljapoole Eestit, piirdudes Euroopa Liidu ja Euroopa Majanduspiirkonnaga.</p> <p>Meetmest toetatakse alltoodud tegevusi maksimaalse elluviimise ajaga kuni 12 kuud:</p> <ul style="list-style-type: none"> • eakate (55+) ühiskondliku aktiivsuse tõstmine ja iseseisvat toimetulekut toetavad tegevused ning koolitused; • eakate oskuste, arengu ja võimete toetamine (käeline töö, füüsiline aktiivsus, digioskused jms); • vabatahtlike seltsiliste koolitamine ja tegevuste koordineerimine; • puuetega täisealiste inimeste võrdseid võimalusi, iseseisvat toimetulekut toetavad tegevused ja koolitused; • seniortöö tegijate võrgustikutöö, ettevalmistus ja tegevus; • tegevused omastehooldajate teenusekvaliteedi parandamiseks (sh koolitused, kvisioonid, tugigrupid); • kogukondade valmisoleku, oskuste ja teadmiste kasvatamine haavatavate sihtrühmadega teadlikult tegelemiseks; • hoolduskoormusega inimeste toimetulekut kergendavate kogukonnapõhiste lahenduste loomine ja piloteerimine; • tegevuspiirkonnaülest vabatahtlike võrgustike loomine ja arendamine (sh õppereisid ja kogemuste vahetamine); • projektijuhtimine (12 eurot/h, kuni 20% projekti eelarvest).

jätkub

MEEDE 4: Sotsiaalse kaasatuse suurendamine

Nimetus	Sotsiaalse kaasatuse suurendamine
Toetavad tegevused (jätkub)	<p>MEETMEST EI TOETATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> • maa, kinnisvara ja taristu ostmise kulused; • tegevusi, mida viiakse ellu sotsiaalhoolekande seaduse 2. ja 3. peatüki, tööturumeetmete seaduse § 13 või tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 2 alusel, välja arvatud juhul, kui tegevused loovad juba olemasolevatele teenustele lisandväärtust; • kohvipauside vms toitlustuskulu, mis ületab 10 % projekti eelarvest.
Sihtrühm ja kasusaajad	<p>Toetuse saaja on kohalik tegevusrühm Jõgevamaa Koostöökoda, kes korraldab tegevuste elluviimiseks miniprojektide voore.</p> <p>Miniprojektide taotlejateks võivad olla Jõgevamaa Koostöökoja tegevuspiirkonnas tegutsevad</p> <ul style="list-style-type: none"> • mittetulundusühingud (sh kohalik tegevusrühm) ja sihtasutused; • kohalikud omavalitsused; • ettevõtjad. <p>Kasusaajateks on Jõgevamaa Koostöökoja tegevuspiirkonna elanikud.</p>
Nõuded miniprojekti toetuse taotlejale ja miniprojekti toetuse saajale	<p>Miniprojekti taotlejal ei tohi olla maksuvõlgnevusi ja tähtajaks esitamata majandusaasta aruandeid ega tema suhtes ei toimu likvideerimismenetlust, kuulutatud välja pankrotti või algatatud sundlõpetamist. Kui taotlejaks on kohalik tegevusrühm, peab tema projektitaotlus olema vastu võetud kohaliku tegevusrühma üldkoosoleku otsusega.</p> <p>Taotlejal (v.a kohalik tegevusrühm) tohib olla samaaegselt elluviimisel kuni kolm miniprojekti (sh väikeprojektid).</p> <p>Miniprojekti taotleja peab läbima eelkonsultatsiooni Jõgevamaa Koostöökoja büroos taotluse tegevuste strateegiaga sobivuse hindamiseks ning rahastamisvõimaluste dubleerimise välistamiseks.</p> <p>Tegevuste elluviija peab tagama kõikide osaliste võrdse kohtlemise ja tagama sündmusele ligipääsetavuse.</p> <p>Toetatavad tegevused ei tohi suurendada negatiivseid keskkonnamõjusid.</p> <p>Tegevuste elluviimisel tuleb lähtuda keskkonnahoidliku sündmuse korraldamise põhimõtetest.</p>
Miniprojekti toetuse taotluste hindamiskriteeriumid	<p>Projekti vastavus meetme eesmärkidele; projekti mõju meetme mõõdikute täitmisele (otseste kasusaajate arv vähemalt 10 inimest või kaudsete kasusaajate arv vähemalt 30 inimest); projekti vajalikkus taotleja jaoks; projekti eelarve põhjendatus ja kuluefektiivsus; projekti tulemuslikkus ja elujõulisus; taotleja suutlikkus projekti ellu viia.</p>

jätkub

MEEDE 4: Sotsiaalse kaasatuse suurendamine

Nimetus	Sotsiaalse kaasatuse suurendamine
Miniprojekti toetuse piirsummad ja määr	Toetuse miinimumsumma on 1 000 € ja maksimumsumma on 8 000 eurot, sh väikesemahuliste väikeprojektide toetuse miinimumsumma on 1 000 € ja maksimumsumma on 3 000 €. Toetuse määr on 100 %.
Miniprojektide näitajad ja sihtväärtused	Elluviidud miniprojektide arv 80. Korraldatud sündmuste arv 45. Kaasatud inimeste arv 1200.

MEEDE 5: Koostööprojektide meede

Nimetus	Koostööprojektide meede
Rakendamise vajadus	Arendada tegevusrühma piirkonna võrgustikke koostöös teiste piirkondadega ning tuua piirkonda rahvusvahelist kogemust.
Eesmärk	Koostöömeede panustab kõikidesse strateegia eesmärkidesse, tugevdab piirkonna võrgustikke, soodustab koostööd ning aitab saavutada laiemat kandepinda ja mõju väljakutsete elluviimiseks.
Toetavad tegevused	- rahvusvaheliste koostööprojektide ettevalmistamine; - rahvusvaheliste ja siseriiklike koostööprojektide algatamine ja arendamine.
Sihtrühm	Taotlejaks võib olla Jõgevamaa Koostöökoda.
Nõuded projektitoetuse taotlejale ja toetuse saajale	Tegevuste elluviija peab tagama kõikide osaliste võrdse kohtlemise ja ligipääsetavuse; Toetatavad tegevused ei tohi suurendada negatiivseid keskkonnamõjusid; Tegevuste elluviimisel tuleb lähtuda keskkonnasäästlikkuse põhimõtetest.
Projektitoetuse taotluste hindamiskriteeriumid	Taotlused kinnitab Jõgevamaa Koostöökoja liikmete üldkoosolek.
Toetuse piirsummad ja määr	Toetuse miinimumsumma on 5 000 € ja maksimumsumma 30 000 €. Toetuse määr on koostööprojektide ettevalmistamisel kuni 100% abikõlblikest tegevustest ning koostööprojektide elluviimisel kuni 90% abikõlblikest tegevustest.
Näitajad ja sihtväärtused	<ul style="list-style-type: none"> • riigisiseste ja riigiväliste koostööprojektide ettevalmistamine - 6; • riigisiseste ja riigiväliste koostööprojektid – 5; • Toetuse osakaal – 10% kogu meetmete vahenditest. R41: Projektidest kasu saanud rahvastik ja nende osakaalu % maarahvastikust.

HINDAMISKRITEERIUMID

Hindamiskriteeriumid ja hindamiskomisjoni moodustamise põhimõtted

Jõgevamaa Koostöökoja hindamiskomisjonide moodustamise põhimõtted on kirjeldatud Jõgevamaa Koostöökoja projektitoetuste taotluste hindamise korras, mis tugineb põhikirja punktile 9. Projektitoetuste taotluste hindamiseks moodustatakse hindamiskomisjone. Hindamiskomisjone moodustatakse vastavalt vajadusele lähtudes strateegias ning töökordades välja toodud põhimõtetest. Hindamiskomisjonides peab olema tagatud komisjoniliikmete piirkondlik ja sektoripõhine tasakaal. Hindamiskomisjonid on vähemalt viieliikmelised: igas komisjonis on üks kodanike ühenduste esindaja, üks kohaliku omavalitsuse esindaja, üks ettevõtjate esindaja, lisaks ekspert ja noorte esindaja. Vastavalt meetme sisule suurendatakse kas ettevõtjate esindajate (ettevõtlusmeetmed) arvu või kodanike ühenduste esindajate arvu (kogukonnameetmed).

Vajadusel on komisjonil õigus otsustamiseks kaasata eriala eksperte. Projektitoetuste taotlusi hinnatakse vastavalt tegevuspiirkonna strateegiale ja kinnitatud hindamiskorrale. Hindamiskomisjonid moodustatakse Jõgevamaa Koostöökoja juhatuse otsusega.

Taotluste hindamisel kasutatakse skaalat 0-4 punkti, millest kõrgeim hinne on 4 ja madalaim 0. Hindepunkte antakse täisarvudes. Hindamiskomisjoni liikmete hinded iga hindamiskriteeriumi kohta kajastatakse ühtse aritmeetilise keskmisena, mis korrutatakse läbi kriteeriumi osakaaluga ning saadud tulemused summeeritakse koondhindeks. Hinnang taotlusele loetakse positiivseks, kui hindamisel antud koondhinne on vähemalt 2,5. Investeeringuga seotud projektide puhul võib hindamiskomisjon rakendada paikvaatlust. Täpne hindamiskord ja hindamiskriteeriumid avalikustatakse vähemalt 4 nädalat enne taotluste vastuvõtuaja algust.

Meede 1: Ettevõtluse arengu meetme hindamiskriteeriumid

Hindamiskriteerium	Osakaal	Maksimaalse hinde kirjeldus
1. Projekti vastavus meetme eesmärkidele	20%	Projekt on otseselt suunatud atraktiivsete töökohtade loomisele, kas: a) innovaatilise investeeringu abil; b) ettevõtlusega alustamisel. Projekti eesmärk on selgelt ja konkreetselt sõnastatud ning aitab kaasa meetme eesmärgi saavutamisele.
2. Projekti mõju meetme mõõdikute täitmisele	25%	- Projekti tulemusena luuakse vähemalt 1 töökoht, kus töötasu on suurem kui maakonnas sama tegevusala keskmine.
3. Projekti vajalikkus ettevõtte jaoks	10%	- Projektis on selgelt kirjeldatud probleemid ja põhjendatud vajadused, mida soovitakse lahendada. - Kasusaajad on selgelt määratletud ja seotud projekti tulemustega.
4. Projekti eelarve põhjendatus ja kuluefektiivsus	20%	- Eelarve on arusaadav ja kulud on detailselt kirjeldatud. - Kulude vajalikkus on selgelt põhjendatud ning vastavuses kavandatud tegevuste ja tulemustega. - Taotleja omaosalus on vähemalt 60% abikõlblikest tegevusest
5. Projekti tulemuslikkus ja elujõulisus	10%	- Projekti tegevused on läbi mõeldud ja põhjendatud ning vajalikud projekti eesmärgi ja kavandatud tulemuste saavutamiseks. - Taotleja suudab kavandatud tegevusi jätkata või investeeringuobjekte toimivana hoida vähemalt 5 aasta jooksul peale projekti lõppemist.
6. Taotleja suutlikkus projekti ellu viia	15%	- Projekti teostaval meeskonnal on asjakohased teadmisi, oskusi ja kogemusi projekti edukaks elluviimiseks. - Taotleja on jätkusuutlik, eelnevad LEADER-projektid (olemasolul) on lõpetatud tähtajaliselt. Projekti teostamisel on kaasatud eesmärgiga sobivad partnerid.

Meede 2: Energiakulude vähendamise meetme hindamiskriteeriumid

Hindamiskriteerium	Osakaal	Maksimaalse hinde kirjeldus
1. Projekti vastavus meetme eesmärkidele	20%	<ul style="list-style-type: none"> - Projekt on otseselt suunatud energia impordi ja energiakulude vähendamisele. - Investeering suurendab tarbimiskohas energiasäästu ning võimaldab energiasüsteemi pidevalt kasutada. - Taastuvenergiaga toimiv energiasüsteem vähendab seniseid kulusid energia ostmiseks.
2. Projekti mõju meetme mõõdikute täitmisele	25%	<ul style="list-style-type: none"> - Projekti tulemusena tekib lähtuvalt energiaauditist või tasuvusanalüüsist energiasääst vähemalt 30% võrreldes algtasemega.
3. Projekti vajalikkus ettevõtte jaoks	10%	<ul style="list-style-type: none"> - Projektis on selgelt kirjeldatud probleemid ja põhjendatud vajadused, mida soovitakse lahendada. - Kasusaajad on selgelt määratletud ja seotud projekti tulemustega.
4. Projekti eelarve põhjendatus ja kuluefektiivsus	20%	<ul style="list-style-type: none"> - Eelarve on arusaadav ja kulud on detailselt kirjeldatud. - Kulude vajalikkus on selgelt põhjendatud ning vastavuses kavandatud tegevuste ja tulemustega.
5. Projekti tulemuslikkus ja elujõulisus	10%	<ul style="list-style-type: none"> - Projekti tegevused on läbi mõeldud ja põhjendatud ning vajalikud projekti eesmärgi ja kavandatud tulemuste saavutamiseks. - Taotleja suudab investeeringuobjekte toimivana hoida vähemalt 5 aasta jooksul peale projekti lõppemist.
6. Taotleja suutlikkus projekti ellu viia	15%	<ul style="list-style-type: none"> - Projekti teostaval meeskonnal on piisavalt teadmisi, oskusi ja kogemusi projekti edukaks elluviimiseks. - Taotleja on jätkusuutlik, eelnevad projektid (olemasolul) on lõpetatud tähtajaliselt.

Meede 3.1: Kogukonnatöö käivitamise meetme hindamiskriteeriumid

Hindamiskriteerium	Osakaal	Maksimaalse hinde kirjeldus
1. Projekti vastavus meetme eesmärkidele	20%	<ul style="list-style-type: none"> - Projekt on otseselt suunatud kogukondliku tegevuse aktiveerimisele, kas: <ul style="list-style-type: none"> a) väikesemahuliste investeeringute; b) kogukonnaliikmete elavdamise abil. - Projekti eesmärk on selgelt ja konkreetselt sõnastatud ning aitab kaasa meetme eesmärgi saavutamisele.
2. Projekti mõju meetme mõõdikute täitmisele	20%	<ul style="list-style-type: none"> - Projekti otseste kasusaajate arv on vähemalt 25 inimest
3. Projekti vajalikkus ettevõtte jaoks	15%	<ul style="list-style-type: none"> - Projektis on selgelt kirjeldatud probleemid ja põhjendatud vajadused, mida soovitakse lahendada. - Projekti elluviimisel on kaasatud kohalik kogukond (oluline osa kogukonna liikmetest). - Kogukond ja kogukonna liikmed saavad projekti tulemustest arvestatavat kasu.
4. Projekti eelarve põhjendatus ja kuluefektiivsus	20%	<ul style="list-style-type: none"> - Eelarve on arusaadav ja kulud on detailselt kirjeldatud. - Kulude vajalikkus on selgelt põhjendatud ning vastavuses kavandatud tegevuste ja tulemustega.
5. Projekti tulemuslikkus ja elujõulisus	10%	<ul style="list-style-type: none"> - Projekti tegevused on läbi mõeldud ja põhjendatud ning vajalikud projekti eesmärgi ja kavandatud tulemuste saavutamiseks. - Taotleja suudab kavandatud tegevusi jätkata või investeeringuobjekte toimivana hoida vähemalt 5 aasta jooksul peale projekti lõppemist.
6. Taotleja suutlikkus projekti ellu viia	15%	<ul style="list-style-type: none"> - Projekti teostaval meeskonnal on asjakohased teadmised, oskused ja kogemused projekti edukaks elluviimiseks. - Taotleja on jätkusuutlik, eelnevad projektid (olemasolul) on lõpetatud tähtajaliselt. Projekti teostamisel on kaasatud eesmärgiga sobivad partnerid.

Meede 3.2: Aruka küla lähenemise investeeringutoetuse meetme hindamiskriteeriumid

Hindamiskriteerium	Osakaal	Maksimaalse hinde kirjeldus
1. Projekti vastavus meetme eesmärkidele	20%	<ul style="list-style-type: none"> - Projekt on otseselt seotud aruka küla lähenemise rakendamisega lähtuvalt kogukonna arengustrateegiast; - Projekti eesmärk on selgelt ja konkreetselt sõnastatud ning aitab kaasa meetme eesmärgi saavutamisele.
2. Projekti mõju meetme mõõdikute täitmisele	20%	<ul style="list-style-type: none"> - Investeeringu kasusaajate arv on vähemalt 150 inimest
3. Projekti vajalikkus ettevõtte jaoks	15%	<ul style="list-style-type: none"> - Projektis on selgelt kirjeldatud probleemid ja põhjendatud vajadused, mida soovitakse lahendada. - Projekti elluviimisel on kaasatud projekti seisukohast olulised osapooled. - Kogukond ja kogukonna liikmed saavad projekti tulemustest arvestatavat kasu.
4. Projekti eelarve põhjendatus ja kuluefektiivsus	20%	<ul style="list-style-type: none"> - Eelarve on arusaadav ja kulud on detailselt kirjeldatud. - Kulude vajalikkus on selgelt põhjendatud ning vastavuses kavandatud tegevuste ja tulemustega.
5. Projekti tulemuslikkus ja elujõulisus	10%	<ul style="list-style-type: none"> - Projekti tegevused on läbi mõeldud ja põhjendatud ning vajalikud projekti eesmärgi ja kavandatud tulemuste saavutamiseks. - Taotleja suudab kavandatud tegevusi jätkata või investeeringuobjekte toimivana hoida vähemalt 5 aasta jooksul peale projekti lõppemist.
6. Taotleja suutlikkus projekti ellu viia	15%	<ul style="list-style-type: none"> - Projekti teostaval meeskonnal on asjakohased teadmised, oskused ja kogemused projekti edukaks elluviimiseks. - Taotleja on jätkusuutlik, eelnevad projektid (olemasolul) on lõpetatud tähtajaliselt. Projekti teostamisel on kaasatud eesmärgiga sobivad partnerid.

Meede 3.3: Aruka küla lähenemise mitteinvesteeringutoetuse meetme hindamiskriteeriumid

Hindamiskriteerium	Osakaal	Maksimaalse hinde kirjeldus
1. Projekti vastavus meetme eesmärkidele	20%	<ul style="list-style-type: none"> - Projekt on otseselt seotud aruka küla lähenemise rakendamisega, kas: <ul style="list-style-type: none"> a) aruka küla strateegia koostamise; b) kogukonnaliikmete elavdamise kaudu. - Projekti eesmärk on selgelt ja konkreetselt sõnastatud ning aitab kaasa meetme eesmärgi saavutamisele.
2. Projekti mõju meetme mõõdikute täitmisele	20%	<ul style="list-style-type: none"> - Projekti otseste kasusaajate arv on vähemalt 100 inimest
3. Projekti vajalikkus ettevõtte jaoks	15%	<ul style="list-style-type: none"> - Projektis on selgelt kirjeldatud probleemid ja põhjendatud vajadused, mida soovitakse lahendada. - Projekti elluviimisel on kaasatud kohalik kogukond (oluline osa kogukonna liikmetest). - Kogukond ja kogukonna liikmed saavad projekti tulemustest arvestatavat kasu.
4. Projekti eelarve põhjendatus ja kuluefektiivsus	20%	<ul style="list-style-type: none"> - Eelarve on arusaadav ja kulud on detailselt kirjeldatud. - Kulude vajalikkus on selgelt põhjendatud ning vastavuses kavandatud tegevuste ja tulemustega.
5. Projekti tulemuslikkus ja elujõulisus	10%	<ul style="list-style-type: none"> - Projekti tegevused on läbi mõeldud ja põhjendatud ning vajalikud projekti eesmärgi ja kavandatud tulemuste saavutamiseks. - Taotleja suudab kavandatud tegevusi jätkata või investeeringuobjekte toimivana hoida vähemalt 5 aasta jooksul peale projekti lõppemist.
6. Taotleja suutlikkus projekti ellu viia	15%	<ul style="list-style-type: none"> - Projekti teostaval meeskonnal on asjakohased teadmised, oskused ja kogemused projekti edukaks elluviimiseks. - Taotleja on jätkusuutlik, eelnevad projektid (olemasolul) on lõpetatud tähtajaliselt. Projekti teostamisel on kaasatud eesmärgiga sobivad partnerid.

Meede 4: Sotsiaalse kaasatuse suurendamise meetme hindamiskriteeriumid

Hindamiskriteerium	Osakaal	Maksimaalse hinde kirjeldus
1. Projekti vastavus meetme eesmärkidele	20%	<ul style="list-style-type: none"> - Projekt on otseselt suunatud, kas: <ul style="list-style-type: none"> a) pikaajalise hoolduse teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamisele; b) hoolduskoormuse leevendamisele; c) Sotsiaalse kaasatuse suurendamisele. - Projekti eesmärk on selgelt ja konkreetselt sõnastatud ning aitab kaasa meetme eesmärgi saavutamisele.
2. Projekti mõju meetme mõõdikute täitmisele	20%	<ul style="list-style-type: none"> - Projekti otseste kasusaajate arv on vähemalt 25 inimest. - Projekti kaudsete kasusaajate arv on vähemalt 50 inimest.
3. Projekti vajalikkus ettevõtte jaoks	15%	<ul style="list-style-type: none"> - Projektis on selgelt kirjeldatud probleemid ja põhjendatud vajadused, mida soovitakse lahendada. - Sihtrühma liikmed saavad projekti tulemustest arvestatavat kasu.
4. Projekti eelarve põhjendatus ja kuluefektiivsus	20%	<ul style="list-style-type: none"> - Eelarve on arusaadav ja kulud on detailselt kirjeldatud. - Kulude vajalikkus on selgelt põhjendatud ning vastavuses kavandatud tegevuste ja tulemustega.
5. Projekti tulemuslikkus ja elujõulisus	10%	<ul style="list-style-type: none"> - Projekti tegevused on läbi mõeldud ja põhjendatud ning vajalikud projekti eesmärgi ja kavandatud tulemuste saavutamiseks. - Taotleja suudab kavandatud tegevusi jätkata piisava aja kestel peale projekti lõppemist.
6. Taotleja suutlikkus projekti ellu viia	15%	<ul style="list-style-type: none"> - Projekti teostaval meeskonnal on asjakohased teadmised, oskused ja kogemused projekti edukaks elluviimiseks. - Taotleja on jätkusuutlik, eelnevad projektid (olemasolul) on lõpetatud tähtajaliselt. Projekti teostamisel on kaasatud eesmärgiga sobivad partnerid.

STRATEEGIA MEETMETE RAKENDAMISE EELARVE

Eelarve jaotus

Eelarve maht määratakse maaeluministri ja sotsiaalkaitseministri määrustega. Indikatiivsed eelarved LEADER-meetmes on 2,9 milj eurot ja Euroopa Sotsiaalfond+ meetmes 482 320 eurot.

	Tegevusvaldkonnad SWOTi alusel	Eelarvest osakaal	Toetusmäärad	Toetussummad
Projektitoetused (74%)	Atraktiivsed töökohad	35%	• Kuni 60%	<ul style="list-style-type: none"> Min 5 000 €, max 50 000 € (stardiabi ja arengutoetus töökohtade loomiseks) Min 3 000 €, max 30 000 € (mentori, õppereisi, koolituse ja koostöö arendamise toetus)
	Kogukond	35%	<ul style="list-style-type: none"> Kuni 90% Ettevõtlusele suunatud kuni 60% 	<ul style="list-style-type: none"> Min 2 000 €, max 25 000 € (kogukonnatöö käivitamine) Min 5 000 €, max 30 000 € (kogukonnatöös aruka küla lähenemise kasutamine)
	Energia säästmine	20%	<ul style="list-style-type: none"> Kuni 60% ettevõtjad Kuni 90% MTÜ 	• Min 5 000 €, max 20 000 €
	LEADER-koostöö	10%	• Kuni 90%	• Min 5 000 €, max 30 000 €, otsustab üldkoosolek
Tegevus- ja elavdamiskulud (26%)	Tegevusrühma toetus 26% LEADER-projektitoetuste tegevusteks makstud summast			
Euroopa Sotsiaalfond+	Sotsiaalvaldkond (ESF+)	100%		• 1 000 € - 6 029 €

Toetuste eelarve planeeritud jagunemine

2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Ülemineku periood	30%	40%	30%	Kasutamata osa	Kasutamata osa	Ülemineku periood

Eelarve jaotus meetmete kaupa

Eelarve maht määratakse maaeluministri ja sotsiaalkaitseministri määrustega, esitatud summad on indikatiivsed.

	Tegevusvaldkonnad SWOTi alusel	Eelarve osakaal	Eelarve jaotus meetmete vahel
Projektitoetused (74%) 2 318 557 EUR	Atraktiivsed töökohad	35% 811 495 EUR	<ul style="list-style-type: none"> Meede 1.1 Stardiabi ja arengutoetus töökohtade loomiseks - 80% (649 196 EUR) atraktiivsete töökohtade loomise valdkonna eelarvest Meede 1.2 Mentori, õppereisi, koolituse ja koostöö arendamise toetus – 20% (162 299 EUR) atraktiivsete töökohtade loomise valdkonna eelarvest
	Kogukond	35% 811 495 EUR	<ul style="list-style-type: none"> Meede 3.1 Kogukonnatöö käivitamine – 30% (243 448 EUR) kogukonna valdkonna eelarvest Meede 3.2 ja 3.3 Aruka küla lähenemine – 70% (568 046 EUR) kogukonna valdkonna eelarvest
	Energia säästmine	20% 463 711 EUR	<ul style="list-style-type: none"> Meede 2 Energiakulude vähendamise toetus – 100% (463 711 EUR) energia säästmise valdkonna eelarvest
	LEADER-koostöö	10% 231 856 EUR	<ul style="list-style-type: none"> Meede 5 Koostööprojektide meede – 100% (231 856 EUR) LEADER-koostöö valdkonna eelarvest
Tegevus- ja elavdamiskulud (26%) 602 824 EUR	Tegevusrühma toetus 26% LEADER-projektitoetuste tegevusteks makstud summast		
Euroopa Sotsiaalfond+	Sotsiaalvaldkond (ESF+)	100% 482 320 EUR	<ul style="list-style-type: none"> Meede 4 Sotsiaalse kaasatuse suurendamine – 100% sotsiaalvaldkonna eelarvest

STRATEEGIA UUENDUSLIKKUS, SEIRE JA UUENDAMINE

Strateegia uuenduslikkus

Tulenevalt strateegiat ellu viiva Jõgevamaa Koostöökoja uuel perioodil sõnastatud missioonist, visioonist ja strateegilistest eesmärkidest, on võrreldes varasema perioodiga olulisi muudatusi:

- ✓ Kui varasematel strateegiaperioodidel on kasutatud kolme piirkonna (Vooremaa, Peipsi ja Põltsamaa) põhist lähenemist meetmete eelarvete jaotusel ja projektide hindamisel, siis uuel perioodil käsitletakse tegevuspiirkonda ühtsena.
- ✓ Strateegia keskendub ettevõtluse (stardiabi ja arengutoetus töökohtade loomiseks; mentori, õppereisi, koolituse ja koostöö arendamine), energiakulude vähendamise ja kogukondade (kogukonnatöö käivitamise investeeringutoetus; kogukonnatöö käivitamise mitteinvesteeringutoetus; kogukonnatöös aruka küla lähenemise kasutamise investeeringutoetus; kogukonnatöös aruka küla lähenemise kasutamise mitteinvesteeringutoetus) toetamisele. Võrreldes eelmise perioodi strateegiaga on toodud sisse energiakulude vähendamise meede. Ettevõtlusmeetmes eristatakse arengutoetuse ja koostöö arendamise meetmed. Kogukonnatöö osas eristatakse kogukonnatöö käivitamise ja aruka küla lähenemise meetmed.
- ✓ Uuena tuuakse sisse sotsiaalselt turvalise elukeskkonna edendamise (ESF+) meede, mille tähelepanu koondub sotsiaalse kaasatuse suurendamisele.
- ✓ Koostöömeede panustab kõikidesse strateegia eesmärkidesse, tugevdab piirkonna võrgustikke, soodustab koostööd ning aitab saavutada laiemat kandepinda ja mõju väljakutsete elluviimiseks. Uuena on toodud sisse piirkonna võrgustike tugevdamise aspekt.

Strateegia seire ja uuendamine

Strateegia seire

- ✓ Strateegia seire osas analüüsitakse strateegiliste eesmärkide täitmist vastavalt seatud tulemusmõõdikutele. Projektide seire puhul analüüsitakse, kuidas rahastatud taotlused vastavad meetmetes toodud väljundmõõdikutele. Rakenduskava seirega analüüsitakse rakenduskava täitmist strateegia meetmete rakendamise eelarve lõikes ja kohaliku tegevusgrupi ülalpidamiskulude eelarve lõikes. Jõgevamaa Koostöökoja organisatsiooni enesehindamisel keskendutakse töötajate, juhatuse liikmete ja hindamiskomisjonide liikmete arengu- ja koolitusvajadustele. Samuti analüüsitakse ühingu liikmete arenguvajadusi (nt võimekust olla partner teistele organisatsioonidele, pakkuda teenuseid jms).
- ✓ Jõgevamaa Koostöökoda teostab seiret kahel meetodil:
 - iga-aastaselt Jõgevamaa Koostöökoja büroo ja juhatuse koostöös. Selleks moodustatud hindamisrühm koosneb büroo töötajatest, kolmest juhatuse liikmest, hindamiskomisjonide esindajatest ning vajadusel lisaks mõnest tegevusrühma liikmest. Iga-aastane arengustrateegia seire ja enesehindamine sisaldab järgmist: strateegia seire, taotletud ja positiivse otsuse saanud projektide teostamise ja tulemuslikkuse seire, rakenduskava seire, tegevusgrupi enesehindamine, sh liikmete ja toetuse taotlejate rahuloluküsitlus.
 - iga kahe aasta tagant (st kolm korda perioodil 2023-2027) kaasates selleks eksperdi. Ekspert hindab strateegia täitmist eelkõige strateegia tulemusmõõdikutest lähtuvalt. Eksperti kaasamise eesmärgiks on saada kolmanda isiku poolt tagasisidet ning leida parendusvaldkondi strateegia efektiivsemaks täitmiseks.

Nii hindamisrühma kui eksperdi töö tulemuseks on vastavad protokollid. Mõlemaid protokolle tutvustatakse üldkoosolekul.

Strateegia uuendamine

- ✓ Arengustrateegia uuendamine toimub pärast strateegia seire läbiviimist vastavalt seire tulemustele või muudel olulistel põhjustel. Jõgevamaa Koostöökoja büroo koos juhatusega valmistab ette strateegia muudatusettepanekud ja tutvustab neid üldkoosolekul. Uuendatud strateegia kinnitab lõplikult Jõgevamaa Koostöökoja üldkoosolek oma otsusega.

SEOSSED ASJAOMASTE DOKUMENTIDEGA

Strateegia sidusus asjaomaste valdkondlike ja piirkondlike arengukavadega

JKTK strateegiline suund	Dokumendi nimi ja seose asukoht	Valdkondlike ja piirkondlike arengudokumentide asjaomased eesmärgid
Energia impordi ja energiakulude vähendamine. Energia impordi ja energiakulude vähendamine.	Põltsamaa valla arengukava 2040, lk 8.	Põltsamaa vallas on hooldatud ja ajakohased ehitised.
	Jõgeva valla arengukava 2018-2028, lk 57.	Kaasajastatud ja energiasäästlikud eluasemed ja hooned.
	Mustvee valla arengukava 2018-2030 lk 17	Energiasäästlikud avalikud hooned, kaasajastatud soojamajandus ja jäätmemajandus.
	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060	Konkurentsivõimelisem ja nutikam Euroopa, mis edendab uuenduslikku ja nutikat majanduslikku üleminekut; keskkonnahoidlikum, vähese CO ₂ -heitega majandus, üleminek CO ₂ -neutraalsele majandusele, edendades üleminekut puhtale ja õiglasele energiale. Keskkonnahoidlikud investeeringud.
	Peipsimaa arengustrateegia 2019-2030 lk 8	Innovatiivsed ja säästlikud lahendused, mis on energiasäästlikud ja säästavad Peipsimaa loodust.
	Energiamaajanduse arengukava aastani 2030, lk 84	Varustuskindlus: Eestis on tagatud pidev energiavarustus. Primaarenergia tõhusam kasutus: Eesti energiavarustus ja -tarbimine on säästlikum.
	Üleriigiline planeering „Eesti 2030+”, lk 38	Saavutada taastuvenergia suurem osakaal energiavarustuses, tagada energiasäästlike meetmete rakendamine ja energiatootmise keskkonnamõju vähendamine.
	Jõgeva maakonna energia- ja kliimakava 2022, lk 49,50,51	Vähenenud kasvuhoonegaaside heide ja suurenenud süsinikusidumine, mis viib kliimaneutraalsuseni aastaks 2050. Eraisikute, kogukondade ja organisatsioonide teadlikkuse tõstmine süsiniku jalajälje teemal. Hoonete ja taristu energiatõhususe parandamine: viia ellu tegevusi, mis on seotud eelkõige hoonefondi, soojavarustuse ja tänavavalgustuse energiatõhususe parandamisega. Taastuvenergia osakaalu suurendamine.
Atraktiivsete töökohtade (tegevusala lõikes maakonna keskmisest suurem töötasu) arvu suurendamine mikro- ja väikeettevõtetes ning MTÜ-des.	Põltsamaa valla arengukava 2040, lk 8.	Põltsamaa vallas on hooldatud ja ajakohased ehitised.
	Jõgeva valla arengukava 2018-2028, lk 57.	Jõgeva vald on atraktiivne ettevõtluspiirkond.
	Mustvee valla arengukava 2018-2030 lk 15	Mustvee vallas on loodud soodsad tingimused tugeva väikeettevõtluse arenguks ja kõrgeks ettevõtlusaktiivsuseks. Ettevõtlusalade arendamine, kompetentsikeskuse arendamine ja ettevõtjate koolitamine ning ühistegevuste toetamine.
	Peipsimaa arengustrateegia 2019-2030 lk 9,12	Väikeettevõtluse arendamine ja Peipsimaa brändi kasutamine turismiettevõtluse arendamises. Tervikliku turismimarsruutide kontseptsiooni väljatöötamine, loodusturismi toodete arendamine koostöös teiste partneritega, kalandusturismi ja veepealsete (turismi)tegevuste propageerimine.

JKTK strateegiline suund	Dokumendi nimi ja seose asukoht	Valdkondlike ja piirkondlike arengudokumentide asjaomased eesmärgid
Atraktiivsete töökohtade (tegevusala lõikes maakonna keskmisest suurem töötasu) arvu suurendamine mikro- ja väikeettevõtetes ning MTÜ-des.	Kultuuri arengukava 2021-2030, lk 10	Kultuuri ja loovuse roll ühiskonna arengus on väärtustatud (loomemajandus).
	Strateegia „Eesti 2035“ (Majandus)	Eesti majandus on uuendusmeelne ja teadmispõhine, kasutades uusi tehnoloogiaid ja ärimudeleid ning paindlikke töövorme.
	Jõgeva maakonna energia- ja kliimakava 2022, lk 57	Ettevõtluse toetamiseks investeeringute planeerimisel lähtuda keskkonnahoiu ja ringmajanduse põhimõtetest pidades silmas eelkõige väiksemaid ettevõtteid.
Passiivsete kogukondade aktiivsuse suurendamine ja aktiivsete kogukondade suunamine arukate külade tegevusraamidesse.	Põltsamaa valla arengukava 2040, lk 13.	Põltsamaa valla elanikud on kaasatud, aktiivsed ja huvitatud kultuurielus osalema ja panustama. Teenuste arendamine ning korraldamine era- ja kolmanda sektoriga. Säilitatud ja väärtustatud on kultuuritraditsioonid ning valla ajalooline pärand.
	Jõgeva valla arengukava 2018-2028, lk 56.	Väärtustatud traditsioonid ja mitmekesised kultuurisündmused.
	Mustvee valla arengukava 2018-2030, lk 15,17	Mustvee valla erinevate rahvuslike, usuliste ja muul moel eristuvate kogukondade vahel toimib koostöö, samas säilib nende eripära ja on tagatud jätkusuutlik toimimine. Aktiivsed kogukonnakogud.
	Peipsimaa arengustrateegia 2019-2030, lk 9	Kultuuri, sündmuste ning teenuste arendamine, seda koostöös erinevate organisatsioonide, võrgustike ja kogukondadega. Erinevate kogukondade elulaadi tutvustamine ja järjepidevuse hoidmine.
	Sidusa Eesti arengukava 2030, lk 16	Eesti on inimesekeskne ning kogukondade ja kodanikuühiskonna arengut soosiv riik. Inimesed parandavad elukeskkonda aktiivse osalusega kogukondlikus ja ühiskondlikus tegevuses.
	Strateegia „Eesti 2035“ (Ühiskond)	Iga inimene, pere- ja kogukond ning vabaühendus saab ja tahab ühiskonnakorralduses kaasa lüüa ja koostööd teha.
	Jõgeva maakonna energia- ja kliimakava 2022, lk 50,51	Vähenenud kasvuhoonegaaside heide ja suurenenud süsinikusidumine, mis viib kliimanetraalsuseni aastaks 2050. Eraisikute, kogukondade ja organisatsioonide teadlikkuse tõstmine süsiniku jalajälje teemal. Hoonete ja taristu energiatõhususe parandamine. Taastuvenergia osakaalu suurendamine. Säästvate liikumisviiside arendamine. Ringmajanduse arendamine.
	Heaolu arengukava 2023-2030, lk 30	Kohaliku tasandi meetmete kättesaadavuse parandamine. Selleks tuleb: /.../ otsida lahendusi, kus kohalikele omavalitsustele antakse võimalus riigi raha ise parema äranägemise järgi kasutada ning teenuseid vastavalt oma piirkonna elanike vajadustele arendada. /../ Kohalikele omavalitsustele saavad tuge pakkuda ka kogukonnad ning vabatahtlike ressursside sihipärane ja järjepidev kaasamine, mis võtab koormust sotsiaaltöölt ning aitab ennetada ja leevendada probleemide tekkimist ja kuhjumist.
	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060	Kodanikele lähemal olev Euroopa, mis saavutatakse igat liiki territooriumide jätkusuutliku ja integreeritud arengu ning kohalike algatuste kaudu.

JKTK strateegiline suund	Dokumendi nimi ja seose asukoht	Valdkondlike ja piirkondlike arengudokumentide asjaomased eesmärgid
Sotsiaalselt turvalise elukeskkonna edendamine (ESF+).	Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021 -2027, lk 98, erieesmärk k	Erieesmärk k: parandada võrdset ja õigeaegset juurdepääsu kvaliteetsetele, kestlikele ja taskukohastele teenustele, sealhulgas teenustele, millega parandatakse eluaseme ja isikukeskse hoolduse, sealhulgas tervishoiu kättesaadavust; ajakohastada sotsiaalkaitseüsteeme, sealhulgas parandada juurdepääsu sotsiaalkaitsele, pöörates erilist tähelepanu lastele ja ebasoodsas olukorras olevatele rühmadele; parandada tervishoiusüsteemide ja pikaajalise hoolduse teenuste kättesaadavust (sealhulgas puuetega inimeste jaoks), tõhusust ja vastupanuvõimet.
	Põltsamaa valla arengukava 2040, lk 16.	Välja arendatud abivajajate vajadustele vastav sotsiaalhoolekande taristu ja kvaliteetsed sotsiaalteenused. Tagatud erivajadustega laste ja abivajajate perede varajane märkamine ja nõustamine. Toimib teenuste osutamisel tõhus koostöö partneritega.
	Jõgeva valla arengukava 2018-2028, lk 59.	Tagatud on elanikkonna sotsiaalne kaitse. Tervist toetav elukeskkond.
	Mustvee valla arengukava 2018-2030, lk 15	Mustvee valla elanikud on toetatud terve elukaare vältel, tagatud on heal tasemel tervishoiu- ja sotsiaalteenused.
	Peipsimaa arengustrateegia 2019-2030, lk 14	Koostöö ja infovahetus sotsiaal- ja tervishoiuteenuste pakkumisel ja arendamisel, nt spetsiifilised hooldusvõimalused, sotsiaaltransport.
	Siseturvalisuse arengukava 2020-2030	Eesti on ohutu elukeskkonna ja turvaliste kogukondadega ühiskond, kus elanikud oskavad turvalisusriske märgata, neid vältida ja vajadusel neile adekvaatselt reageerida.
	Jõgeva maakonna energia- ja kliimakava 2022, lk 50	Eraisikute, kogukondade ja organisatsioonide teadlikkuse tõstmine süsiniku jalajälje teemal.
	Heaolu arengukava 2023-2030, lk 2	Riigi kõige suuremaks varaks on tema inimesed. Sotsiaalministeeriumi poliitikate keskmes on inimene ja tema heaolu. Meie tegevuste eesmärk on pakkuda inimestele sotsiaalset turvatunnet, suunata kaasava ühiskonna ja ligipääsetava elukeskkonna loomist ning luua võrdsed võimalused osalemiseks hariduses, töö- ja ühiskonnaelus vastavalt iga inimese võimetele. ././ Vanemaelised on ühiskonnas sotsiaalselt kaasatud, neile on tagatud võrdsed võimalused ning nad on majanduslikult hästi toimetulevad. Eesti sotsiaalhoolekande korraldus toetab inimeste heaolu ja sotsiaalse turvatunde kasvu.

JKTK strateegiline suund	Dokumendi nimi ja seose asukoht	Valdkondlike ja piirkondlike arengudokumentide asjaomased eesmärgid
Sotsiaalselt turvalise elukeskkonna edendamine (ESF+).	Heaolu arengukava 2023-2030, lk 18	Jätkusuutliku ning ühiskonnas toimuvale arengule ja majandusarengule vastava tööhõivepoliitika elluviimine. Selleks tuleb: lisaks senistele sihtrühmadele (töötud ja tööturul ebasoodsamas olukorras olevad inimesed) laiendada fookust ja haaret tööturuga nõrgalt seotud inimestele (nt hoolduskoormusega inimesed, rändetaustaga inimesed, pensionieas töötamist jätkata soovijad, mitteaktiivsed töösoovijad, NEET-olukorras noored).
	Heaolu arengukava 2023-2030, lk 23	Vanemaealistele suunatud ennetava sotsiaaltöö edendamine. Selleks tuleb: /.../ tugevdada kohaliku tasandi ennetustööd ja vabatahtlikku tegevust, sh leppida kokku kohalike omavalitsuste roll ja vastutus, et leida üles abi ja tuge vajavad vanemaealised inimesed. Eelkõige peab muutuma aktiivsemaks eakatele suunatud ennetav sotsiaaltöö. Toetada tuleb piirkondlikke algatusi ja kohaliku tasandi ennetustööd ning vaadata üle kohaliku omavalitsuse roll ja vastutus.
	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060	Sotsiaalsem ja kaasavam Euroopa, rakendades <u>Euroopa sotsiaalõiguste sammast</u> ; ning kodanikele lähemal olev Euroopa, mis saavutatakse igat liiki territooriumide jätkusuutliku ja integreeritud arengu ning kohalike algatuste kaudu.

Allikad

Sise- ja väliskeskkonna analüüsi teostamiseks ning strateegia koostamiseks kasutati piirkonnaga seotud dokumente ja uuringuid.

JÕGEVAMAA KOOSTÖÖKODA

Jõgevamaa Koostöökoda arengustrateegia 2015-2023. Hinnang strateegia täitmisele ja soovitud

Jõgevamaa Koostöökoda arengustrateegia 2015-2023

KOHALIKE OMAVALITSUSTE STRATEEGIAID JA UURINGUD

Jõgeva valla arengukava 2018-2028

Jõgeva valla halduspiiri muutmise sotsiaalmajanduslike mõjude analüüs 2019

Jõgeva Vallavalitsuse ja selle hallatavate asutuste optimaalse piirkondliku struktuuri kujundamine 2020

Jõgeva valla täisealiste hoolduskoormusega ja hooldust vajavate inimeste toimetulek Jõgeva vallas 2022

Kamari piirkonna arengukava 2015-2020

Mustvee valla arengukava 2018-2030

Pajusi valla arengukava aastani 2031

Pala valla arengukava 2008-2023

Peipsimaa arengustrateegia 2019-2030

Peipsiääre valla arengukava 2018-2030

Puurmani valla arengukava 2016-2026

Põltsamaa valla arengukava 2040

Põltsamaa valla arengukava aastani 2035

Põltsamaa valla halduspiiride muutmise sotsiaalmajanduslike mõjude analüüs 2020

EUROOPA UURINGUD

Eskola (Soome) küla tegevuse tutvustus

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060

Torupi (Taani) küla tegevuse tutvustus

HEIVÄL OÜ POOLT KOOSTATUD UURINGUD JA ANALÜÜSID

Elukeskkonna rahulolu-uuring 2020

Noorsootöös osalevate noorte rahulolu noorsootöoga 2020

MAAKONDLIKUD STRATEEGIAID JA UURINGUD

Jõgeva maakonna energia- ja kliimakava 2022

Jõgeva maakonna majanduse ja ettevõtluskeskkonna arendamise võimaluste uuring 2022

Jõgevamaa arengustrateegia 2035+

Jõgevamaa liikuvusuuringu teostamine ja liikuvuse tulevikunägemuse seadmine 2022

Maakonna tervise ja heaolu ülevaade 2022

Tööturu põhitrendid maakonnas 2022

Ülevaade turismisektorist maakonnas 2022

RIIKLIKUD STRATEEGIAID JA UURINGUD

Antud seisuga kehtivad puude otsused maakondade lõikes 2022

Eesti elanike reisikavatsused lähikuudeks 2021

Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035

Energiamajanduse arengukava aastani 2030

Heaolu arengukava 2023-2030

Kultuuri arengukava 2021-2030

Maakonna arengustrateegia koostamise juhend 2018

Maakonna arengustrateegia uuendamise juhend 2021

Päranditurism Eestis: potentsiaal ja arenguvõimalused

Sidusa Eesti arengukava 2030

Siseturvalisuse arengukava 2020-2030

Strateegia "Eesti 2035"

Struktuuritoetused 2021+ hoolekandes

Turismistrateegia 2022-2025

Üleriigiline planeering „Eesti 2030+“

Üleriigiline uuring elamute kasutusest väljalangevusest ja tühjenemise mustritest 2022

LISAD

LISA 1

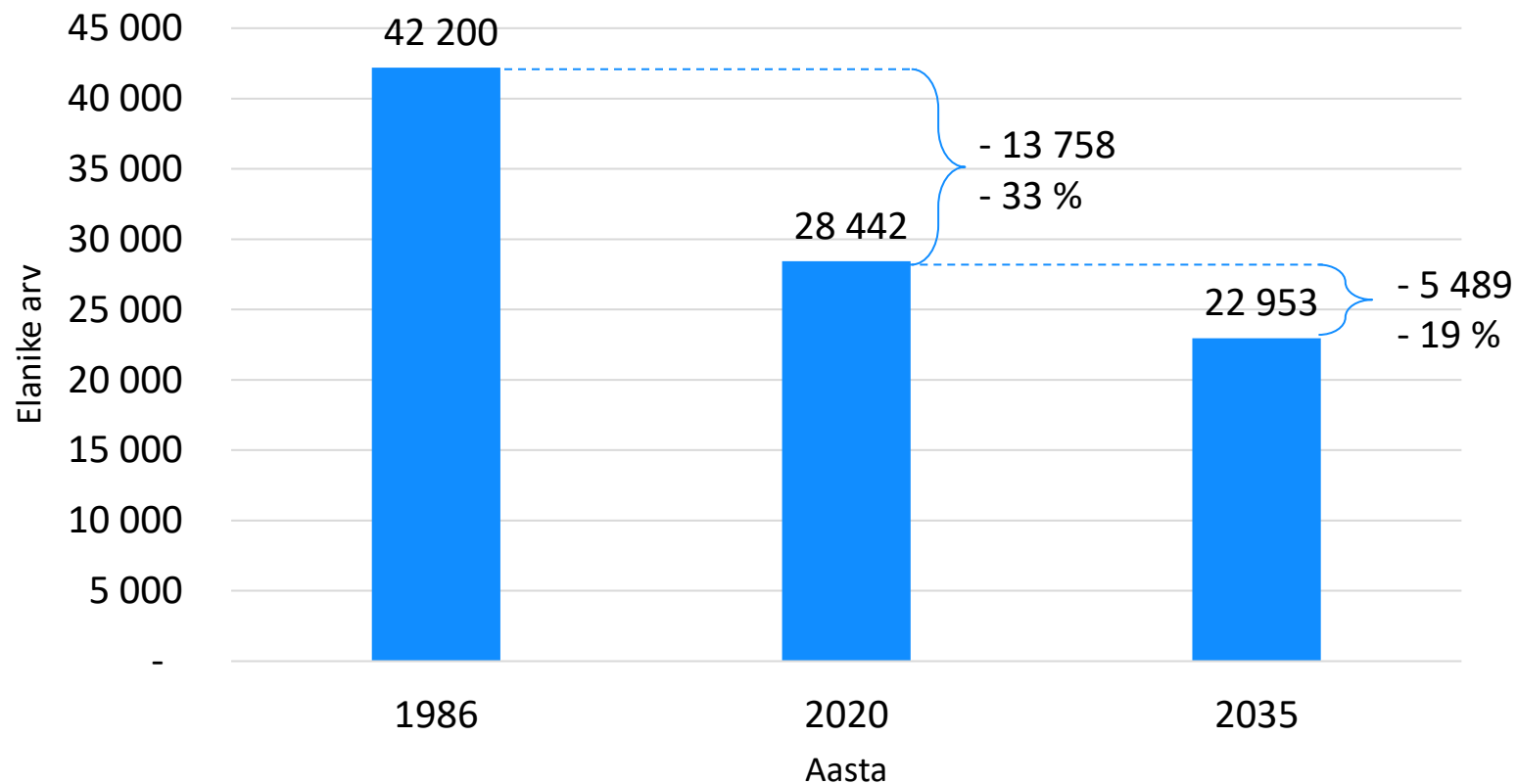
TEGEVUSPIIRKONNA SOTSIAALMAJANDUSLIK ANALÜÜS

RAHVASTIK JA ASUSTUS

Elanike arv Jõgeva maakonnas kahaneb

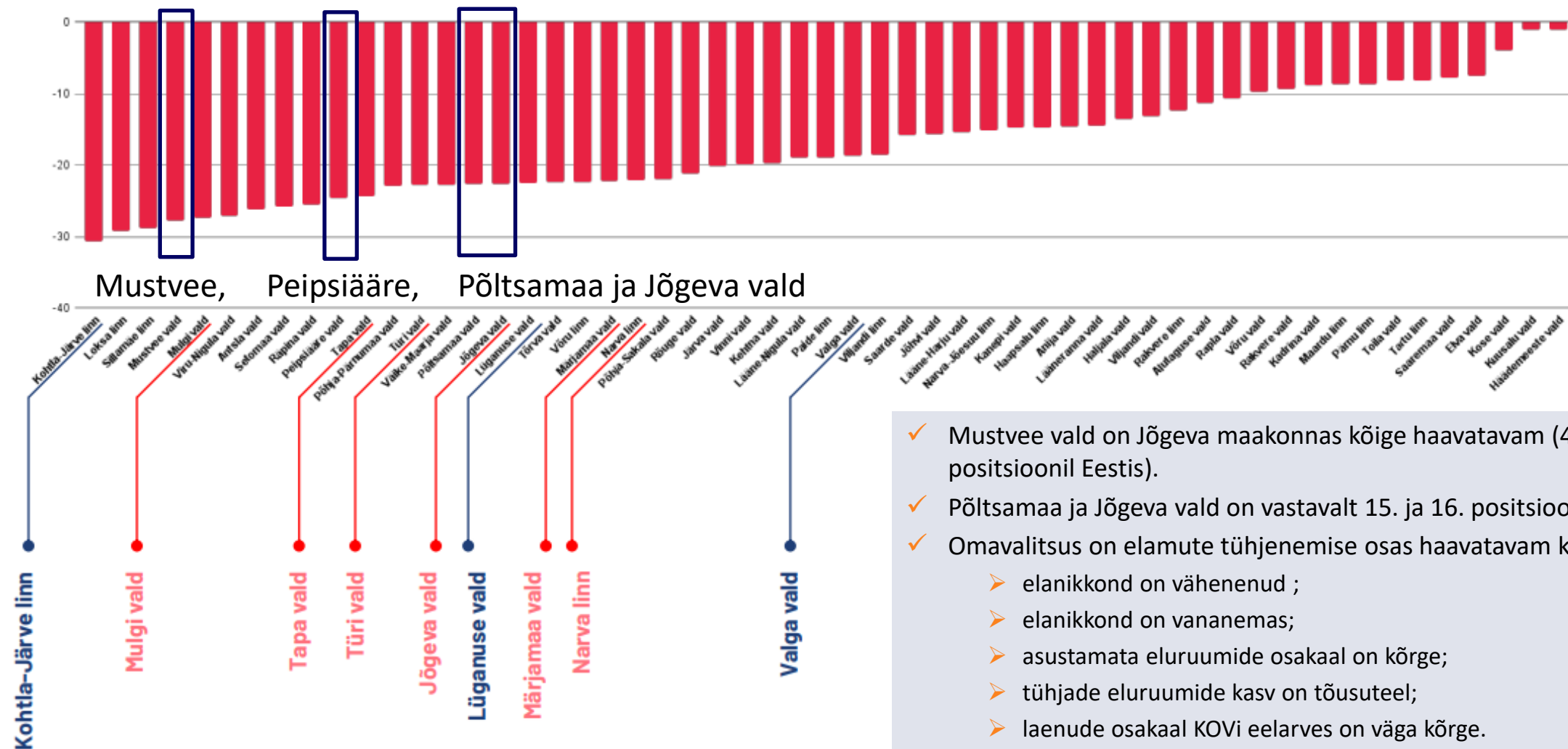
- ✓ Viimase 30 aastaga on Jõgeva maakonnas elanike arv 33% kahanenud.
- ✓ Jõgeva maakonna majanduse ja ettevõtluskeskkonna uuringus toodi välja, et Statistikaameti prognoosi kohaselt jätkub maakonnas rahvastiku vähenemine keskmiselt 355 inimese võrra aastas, jõudes 2035. aastaks 22 953 inimeseni.

Elanike arv maakonnas | 1986-2035



Tegevuspiirkonnas on viimase kahekümne aasta jooksul toimunud keskmisest suurem rahvastiku vähenemine

KOVide rahvaarvu muutumine (20%) | 2000-2021

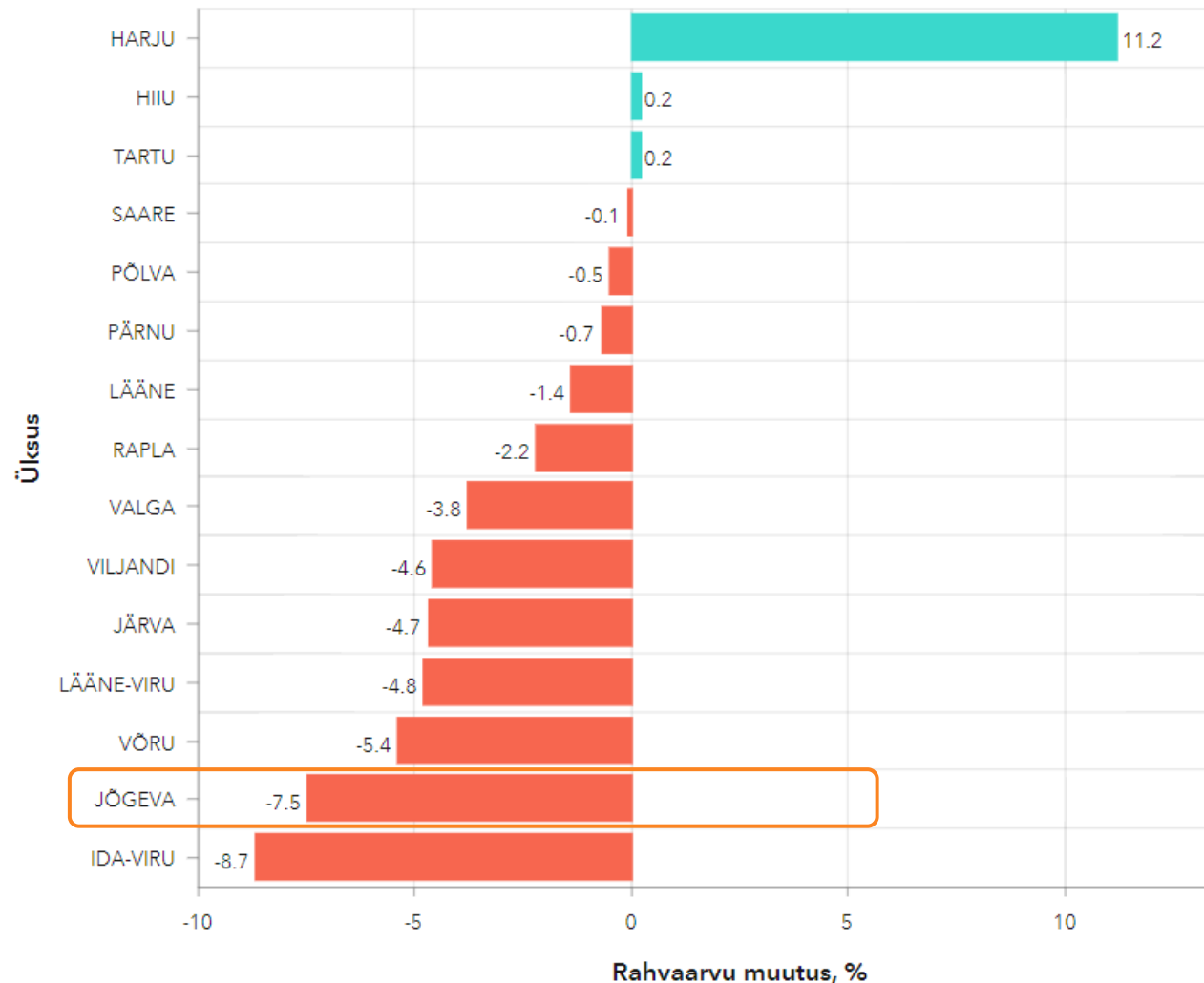


- ✓ Mustvee vald on Jõgeva maakonnas kõige haavatavam (4. positsioonil Eestis).
- ✓ Põltsamaa ja Jõgeva vald on vastavalt 15. ja 16. positsioonil.
- ✓ Omavalitsus on elamute tühjenemise osas haavatavam kui:
 - elanikkond on vähenenud ;
 - elanikkond on vananemas;
 - asustamata eluruumide osakaal on kõrge;
 - tühjade eluruumide kasv on tõusuteel;
 - laenude osakaal KOVi eelarves on väga kõrge.

Jõgeva maakonna rahvaarvu kahanemine on jätkunud ka viimase kümne aasta jooksul

- ✓ Jõgeva maakonna rahvaarv on viimase kümne aasta jooksul vähenenud 7,5% võrra.
- ✓ Eestis on rahvaarv viimase kümne aasta jooksul kasvanud kolmes maakonnas – Harju, Hiiu ja Tartu.
- ✓ Võrreldes teiste maakondadega on Jõgeval toimunud väga suur kahanemine.
- ✓ Negatiivse trendi poolest on Jõgeva maakond eelviimasel kohal, suurem negatiivne rahvaarvu muutus on toimunud vaid Ida-Viru maakonnas, kus rahvaarv on vähenenud 8,7% võrra.

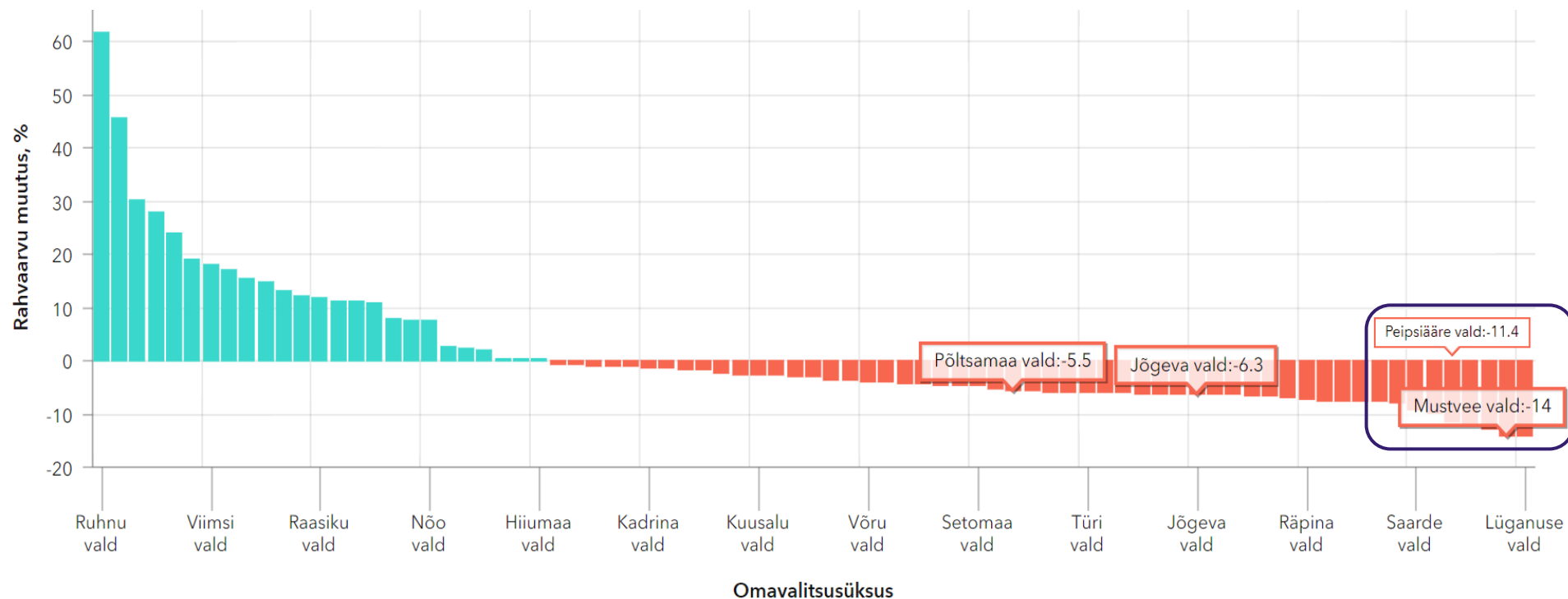
Rahvaarvu muutus maakondades 2011-2021



Kõikides tegevuspiirkonna valdades on elanike arv kahanenud viimase kümne aasta jooksul

- ✓ Kõikides tegevuspiirkonna omavalitsusüksustes vähenes elanike arv.
- ✓ KOVide lõikes on Mustvee ja Peipsiääre elanike arv kõige enam kahanenud viimase kümne aasta jooksul.
- ✓ Mustvee valla elanike arv on kümne aastaga kahanenud 14% võrra.
- ✓ Kõige vähem on elanike arv kahanenud Põltsamaa vallas.

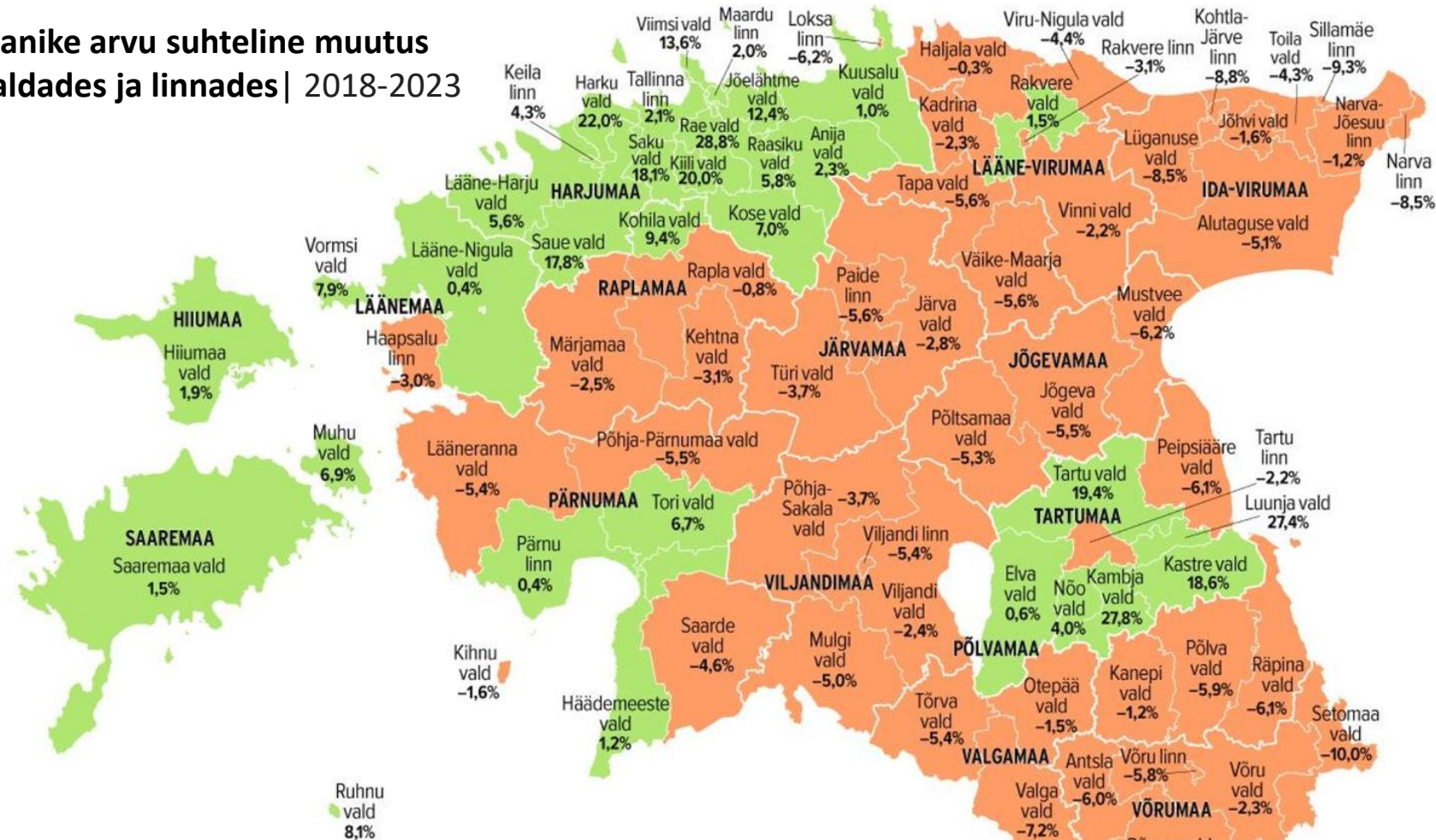
Rahvaarvu muutus omavalitsusüksustes | 2011-2021



Tegevuspiirkonna kõikides valdades on viie aastaga elanike arv vähenenud

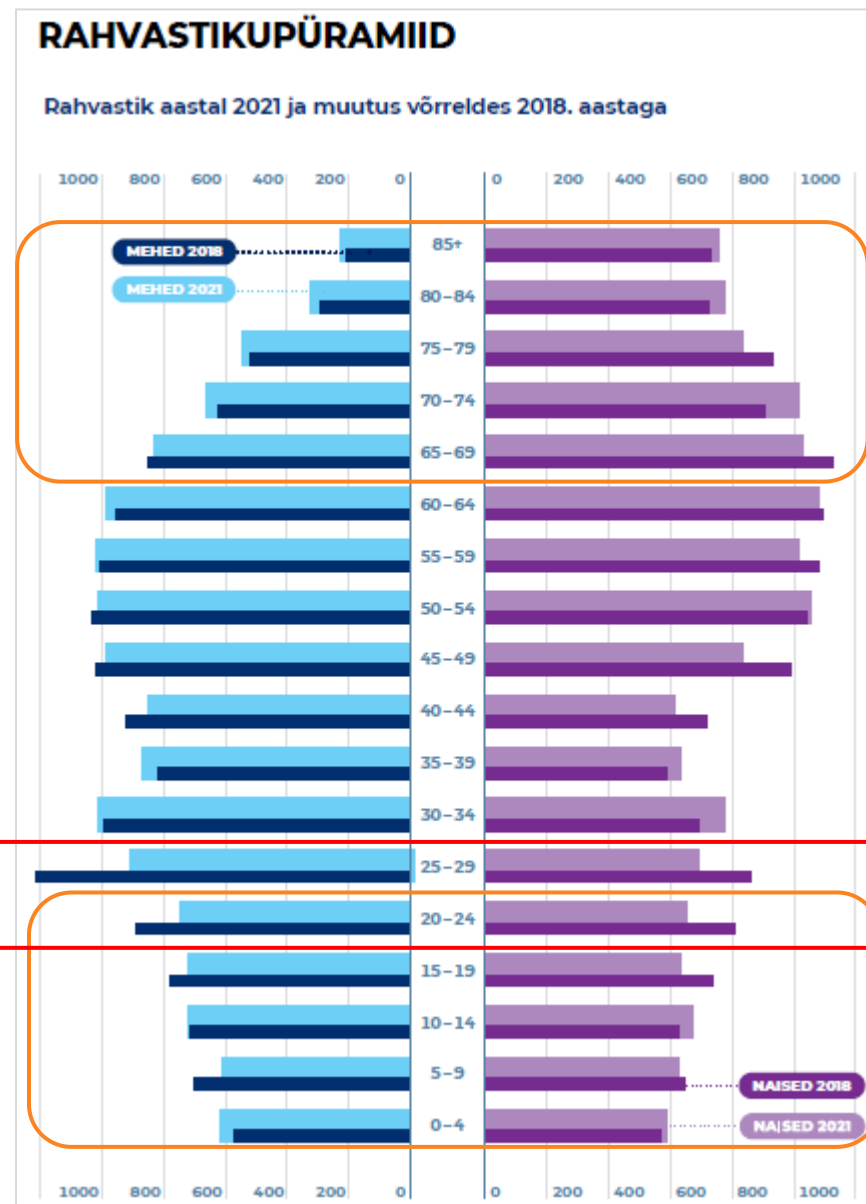
- ✓ Kõikides Jõgevamaa Koostöökoja tegevuspiirkonna valdades on olnud elanike arvu suhteline muutus negatiivne, kõige suurem muutus toimus Mustvee vallas.
- ✓ Põltsamaa vallas vähenes elanike arvu suhteline muutus 5,3%, Jõgeva vallas 5,5%, Mustvee vallas 6,2% ja Peipsiääre vallas 6,1%.
- ✓ Arvuliselt muutus elanike arv vastavalt:
Põltsamaa vald: - 529 inimest
Jõgeva vald: - 763 inimest
Mustvee vald: - 352 inimest
Peipsiääre vald: - 348 inimest

Elanike arvu suhteline muutus valdades ja linnades | 2018-2023



Piirkonnas on suur eakate (eriti naiste) ja madal laste osatähtsus

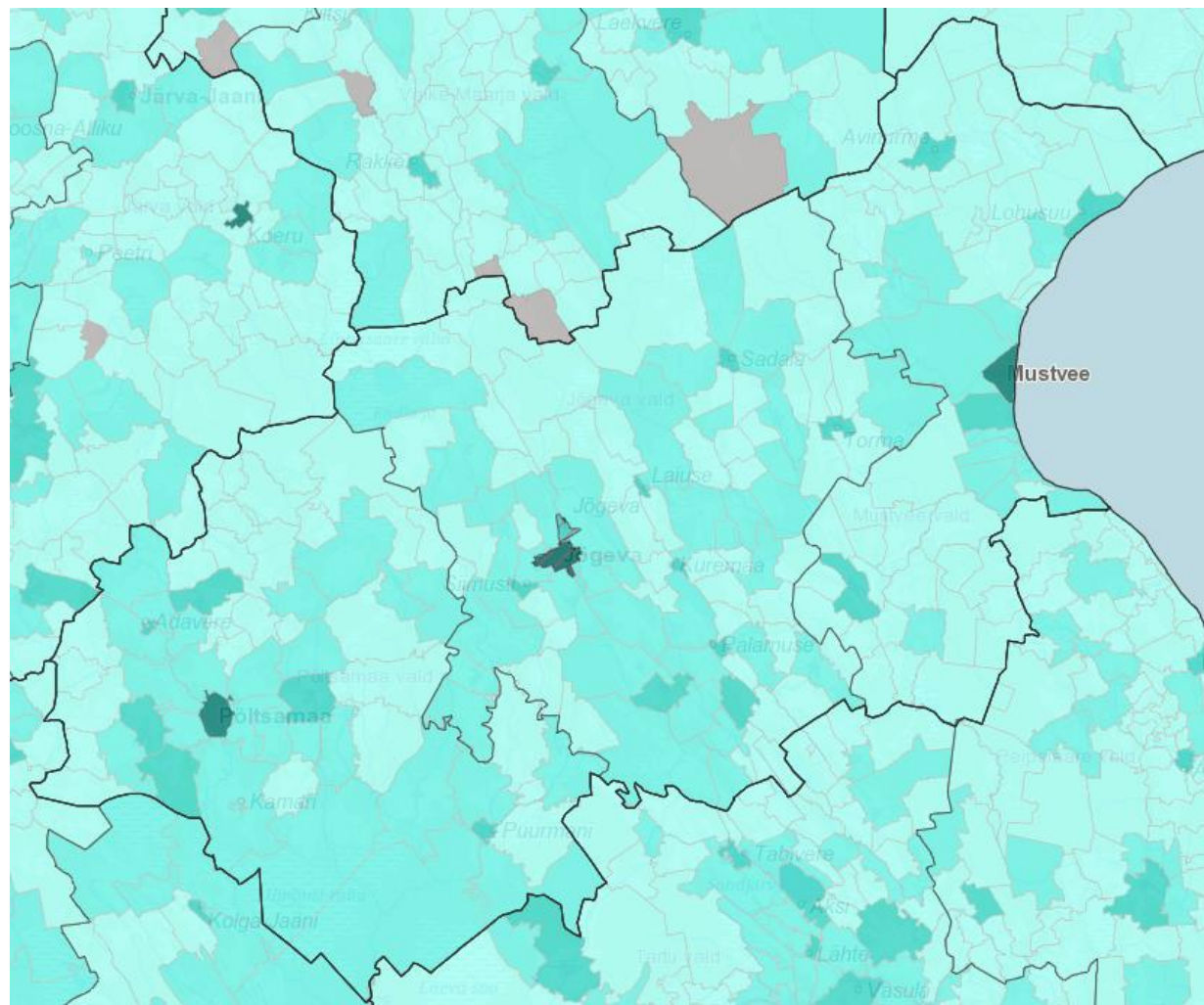
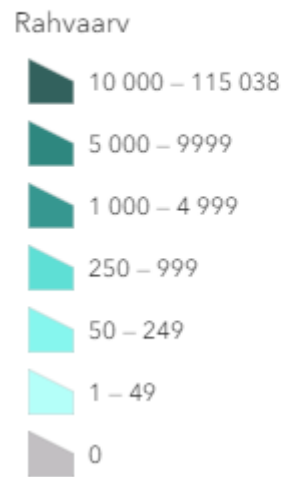
- ✓ Jõgevamaa rahvastikupüramiid kirjeldab vananevat rahvastikku, kus eakate osatähtsus rahvastikus on suur ja laste (0-14-aastaste) osatähtsus madal.
- ✓ Eesti keskmine laste osatähtsus on 16,4%, Jõgevamaal 13,7%.
- ✓ Eesti keskmine eakate osatähtsus on 20,3%, Jõgevamaal 25,0%.
- ✓ Rahvastikupüramiidi mõjutab ka negatiivne rändesaldo, mis on Jõgevamaal -5,8 (Eesti madalaim on -6,5 ja kõrgeim 9,4).
- ✓ Võrreldes 2018. aastaga, on märgatavalt vähenenud 20-24- ja 25-29-aastaste arv Jõgevamaal.



➔ Rahvastiku tihedus on tegevuspiirkonnas hõre

- ✓ Rahvastik on koondunud suurematesse keskustesse.
- ✓ Jõgevamaa peamised külad, alevikud, kus on rahvaarv 250-999: Lustivere, Võisiku, Pisisaare, Kaarepere, Raja, Luua ja Voore külad ning Puurmani, Siimusti, Palamuse, Kuremaa, Laiuse, Sadala ja Torma alevikud.

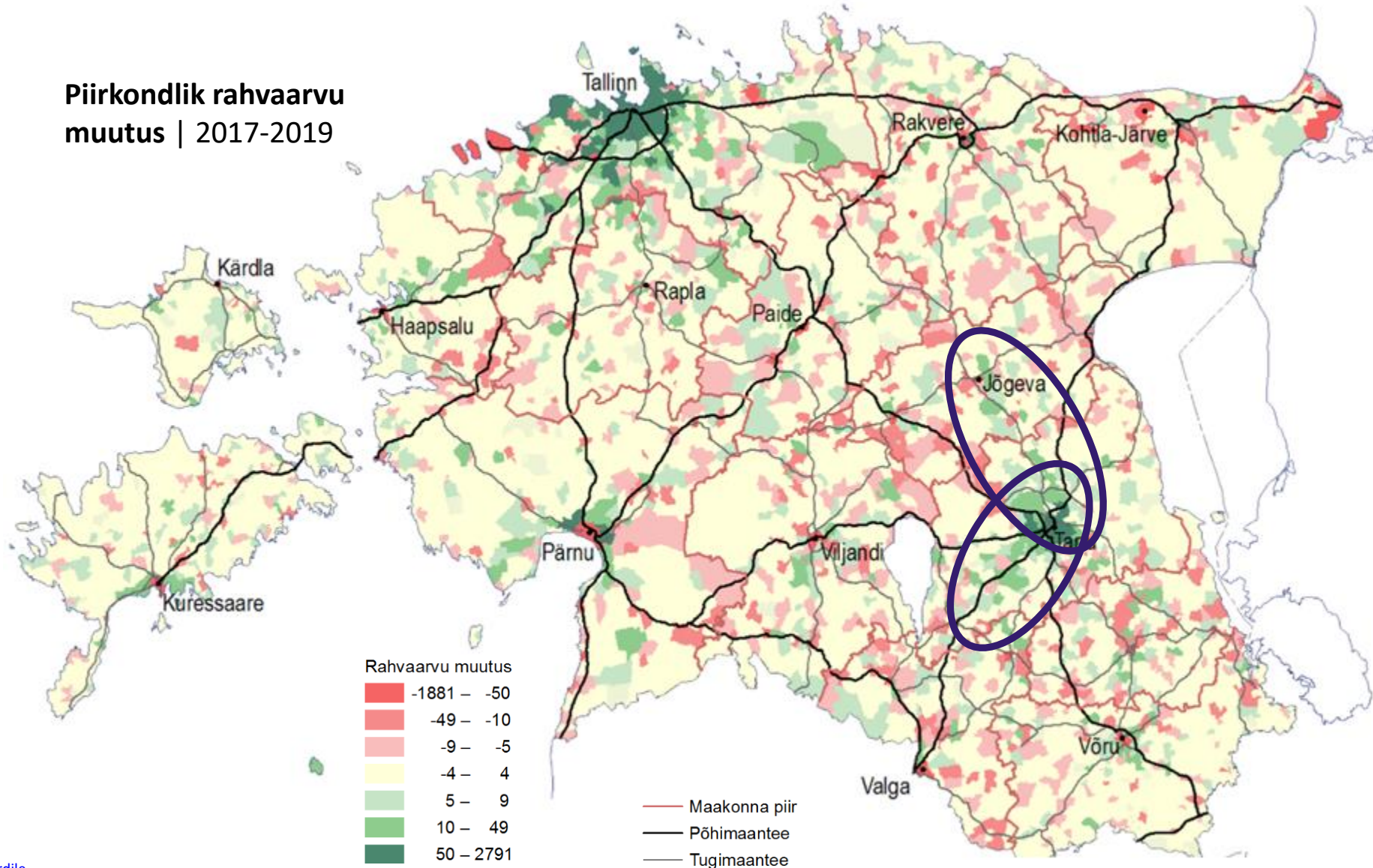
Rahvastik asustusüksuste järgi peamistes vanuserühmades, 31.12.2021



Tartu rahvastik kasvab peamiselt Vooremaa ja Elva suunal

- ✓ Statistikaameti kaardirakenduses avaldati Eesti linnade, alevite ja külade rahvaarv seisuga 1. jaanuar 2019. Jõgeva maakonnas ei olnud ühtegi asustamata küla.
- ✓ Aastatel 2017–2019 suurenes rahvaarv kõige rohkem Harju ja Tartu maakonnas, täpsemalt Tallinnas ning Tartus koos naaberasulatega.
- ✓ Tartu valglinnastumise areng soosib mitmetes Vooremaa asustusüksustes elanike arvu kasvu.

Piirkondlik rahvaarvu muutus | 2017-2019



ELUKESKKOND

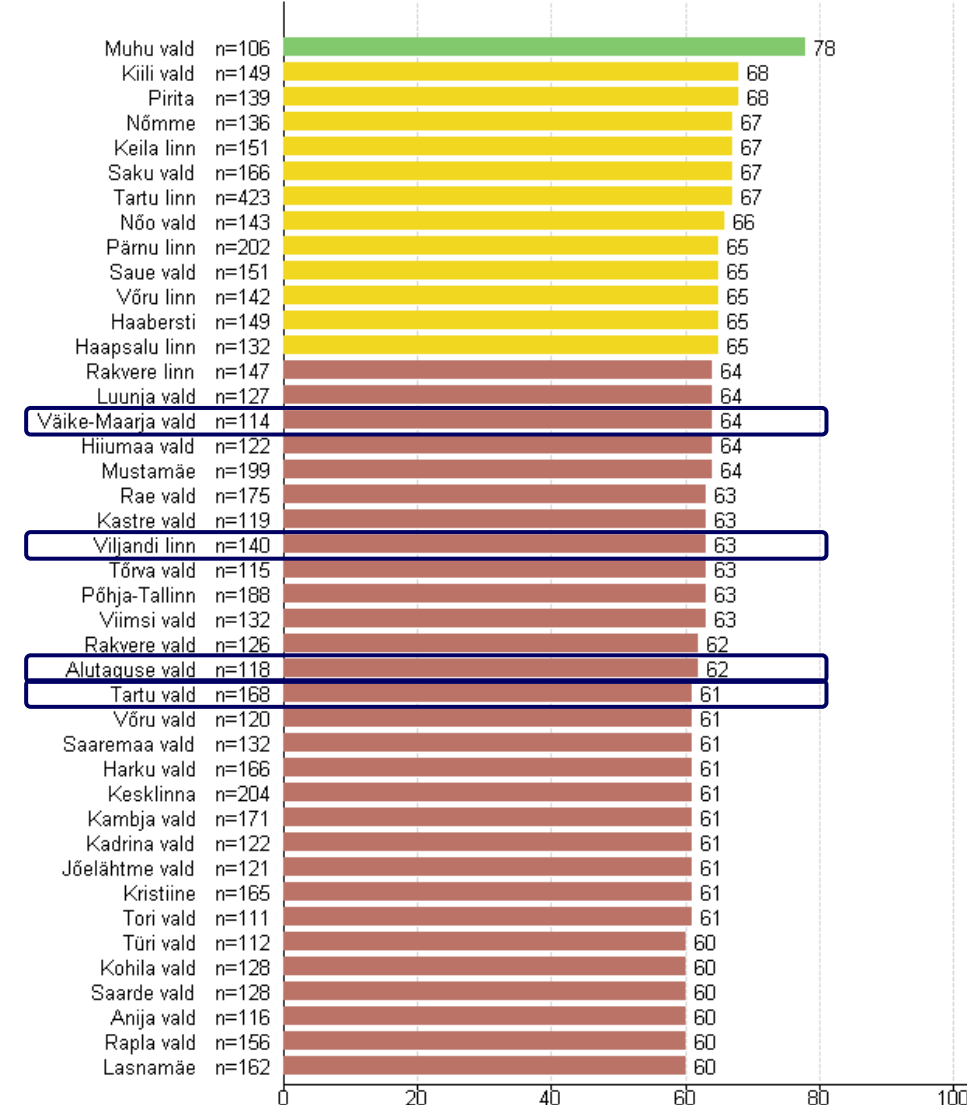
Kõigi nelja valla elanikud on hinnanud oma elukeskkonda keskmisest madalamalt

✓ Eesti omavalitsused on reastatud joonisel Statistikaameti poolt kohalike elanike kogutud tagasiside alusel rahulolu kohta elukeskkonna teemal järgmistes teemaplokkides: üldine rahulolu, vaba aeg, liikuvus, avalik ruum, õhukvaliteet ja müra, jäätmekäitlus, KOV-i juhtimine, KOV-i areng ja Kaasamine KOV-is.

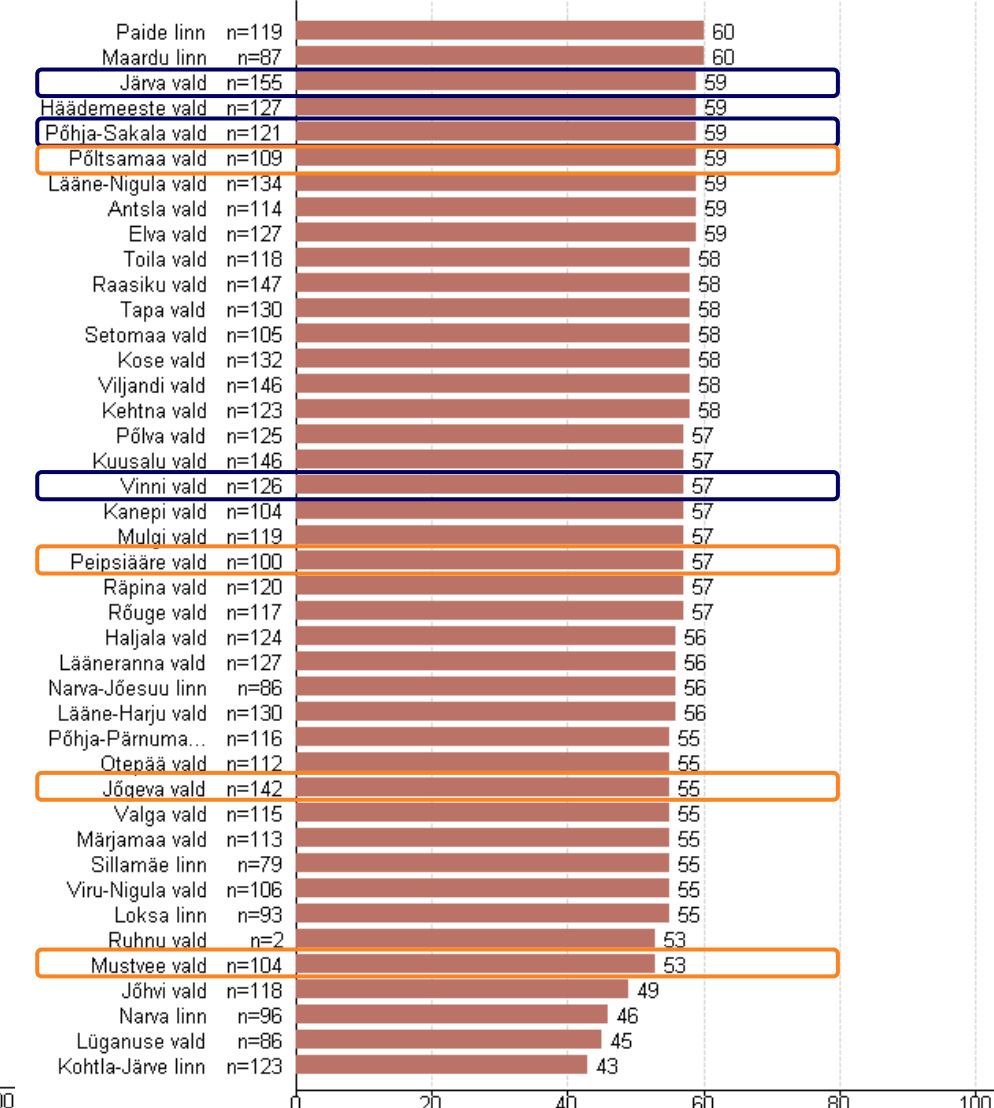
✓ Andmed on kujutatud kõikide küsimuste vastuste keskmiste lõikes.

□ - tegevuspiirkonna KOV
□ - naaberpiirkonna KOV

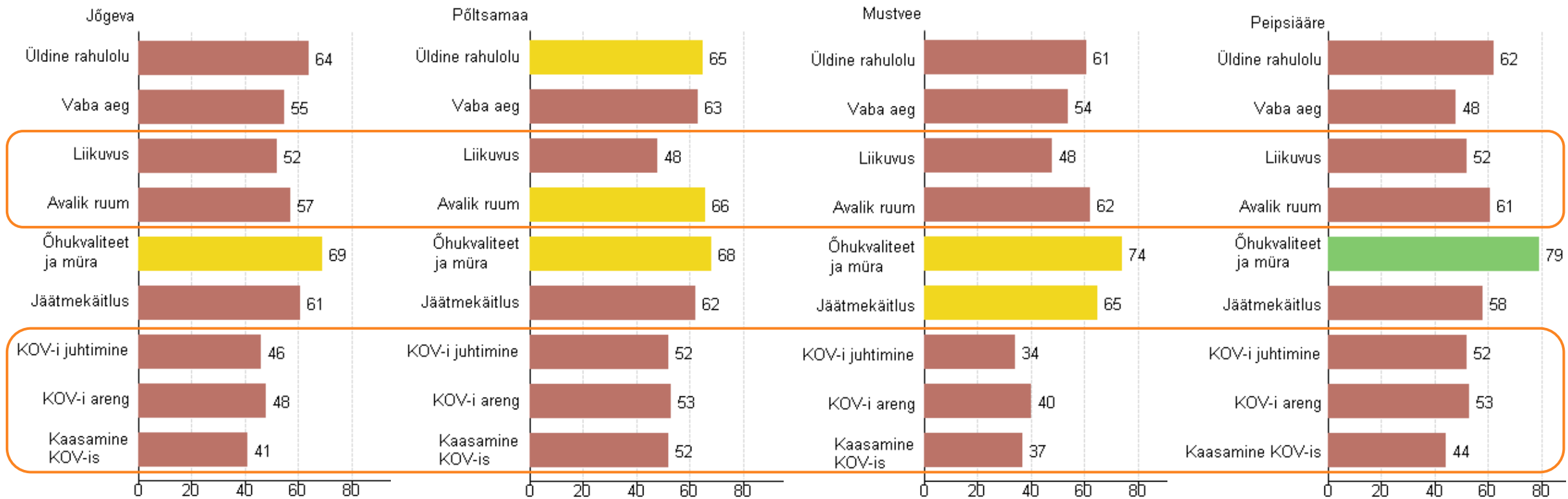
KOV või Tallinna linnaosa



KOV või Tallinna linnaosa



Meie piirkonnas hinnatakse madalamalt liikuvuse, avaliku ruumi ning KOV-iga seotud teemaplokke

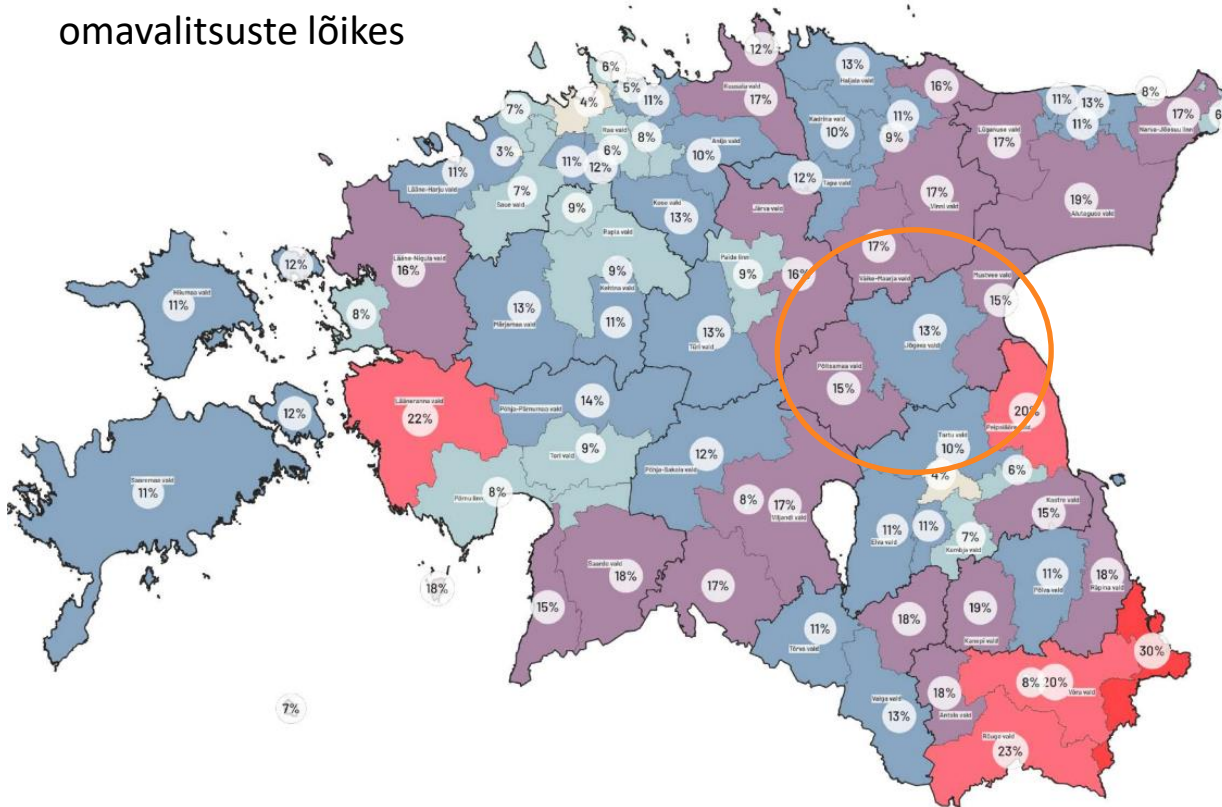


- ✓ Joonis kujutab meie piirkonna elanike rahulolu võrdlust. Kõige madalamalt hinnatakse liikuvuse, avaliku ruumi ning KOV-iga seotud teemaplokke.
- ✓ Koostöökoja tegevuspiirkonnas hindavad kõik vallad kõige kõrgemalt õhukvaliteet ja müra teemaplokki.

Jõgeva maakonnas on kõrge asustamata ruumide osakaal korterelamutes

- ✓ Jõgeva maakonnas on omavalitsuste lõikes Eesti keskmine asustamata ruumide osakaal.
- ✓ Jõgeva vallas (13%) on madalam asustamata eluruumide osakaal kui Mustvee ja Põltsamaa vallas (15%).
- ✓ Kõrged asustamatuse näitajad korterelamute lõikes on suurimad Viljandimaal ja Jõgevamaal.

Asustamata eluruumide osakaal omavalitsuste lõikes



Kõikide hoonetüüpide asustamata eluruumide osakaal | *Elektritarbimise andmed* | 2019

<5%

5% < 10%

10% < 15%

15% < 20%

20% < 25%

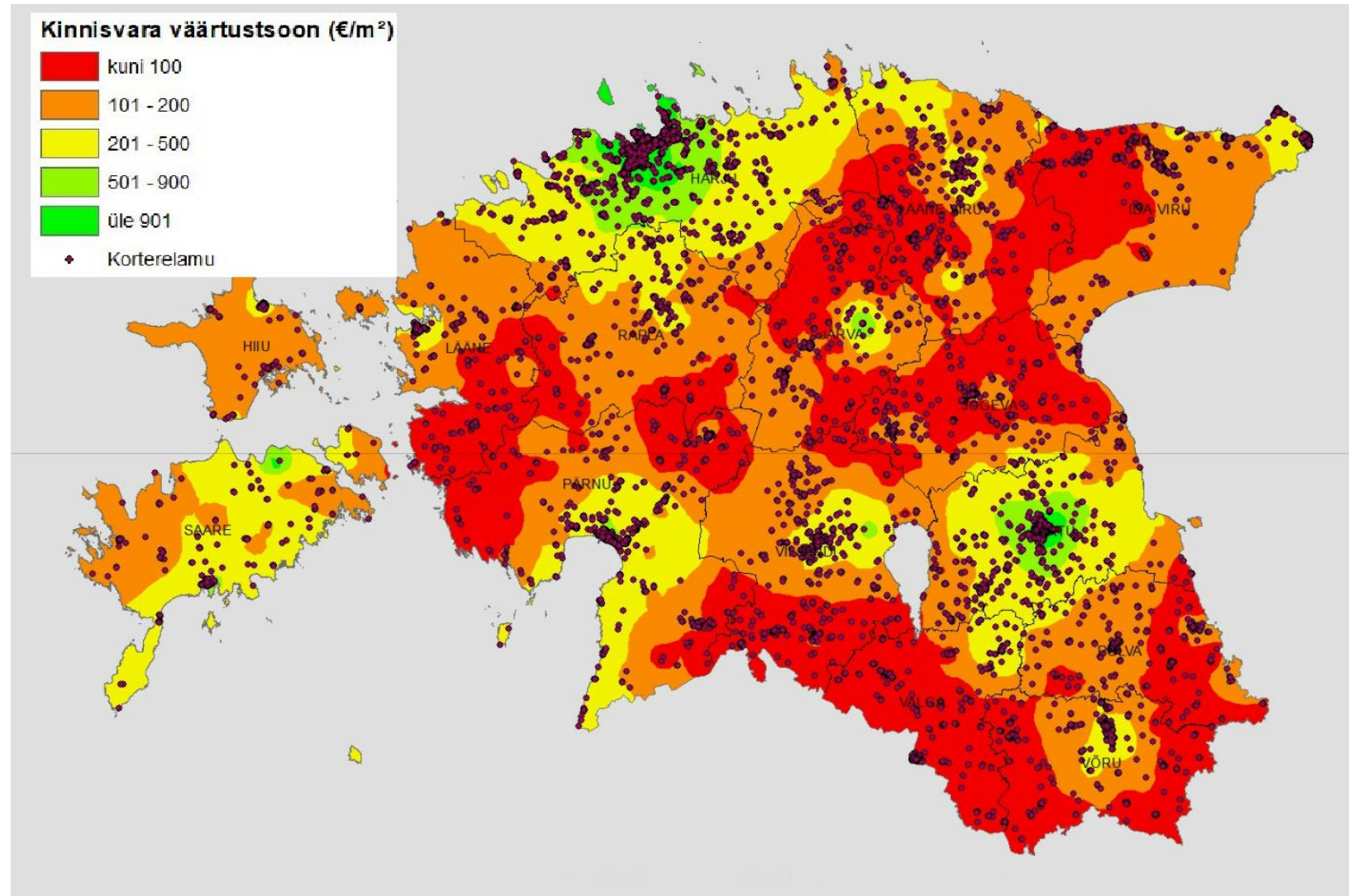
> 25%

Asustatus elektritarbimise põhjal | 2019

MAAKOND	KORTERELAMUD JA ÜHE- KAHEPEREELAMUD		ÜHE- JA KAHEPEREELAMUD		KORTERELAMUD	
	RR (2020)	EL (2019)	RR (2020)	EL (2019)	RR (2020)	EL (2019)
Harju	19.3%	5.7%	17.6%	8.9%	19.6%	4.8%
Hiiu	27.3%	11.8%	26.9%	12.7%	28.0%	10.1%
Ida-Viru	20.9%	10.8%	31.9%	17.8%	19.6%	9.9%
Järva	29.1%	12.7%	26.4%	13.2%	30.6%	12.4%
Jõgeva	29.3%	14.5%	27.7%	14.4%	30.6%	14.5%
Lääne	29.9%	11.1%	30.2%	12.9%	29.8%	10.0%
Lääne-Viru	30.8%	13.1%	26.7%	13.3%	32.9%	13.0%
Pärnu	27.5%	11.2%	21.7%	11.2%	31.0%	11.2%
Põlva	26.3%	15.0%	27.8%	18.5%	25.1%	12.0%
Rapla	26.1%	11.0%	23.2%	11.4%	28.1%	10.7%
Saare	27.0%	11.6%	27.4%	14.1%	26.4%	8.4%
Tartu	25.1%	7.2%	21.0%	10.4%	26.8%	5.9%
Valga	28.3%	14.4%	29.5%	16.2%	27.6%	13.1%
Viljandi	27.9%	13.6%	22.1%	11.9%	31.6%	15.2%
Võru	30.4%	16.9%	33.1%	22.5%	28.3%	12.2%
RIIGIS	23.2%	9.0%	23.2%	12.2%	23.1%	7.7%

➔ Korterelamute väärtus on Jõgeva maakonnas madal

- ✓ Üldiselt on Jõgeva maakonnas korterelamute väärtus väga madal - 0 - 100 €/m².
- ✓ Tartu maakonna naabruses ning tegevuspiirkonna linnades on näha veidi kõrgemat kinnisvara väärtust, 100 – 200 €/m².
- ✓ Korterelamute tühjenemine toimub järkjärgult kuni mingil hetkel ei ole tühjade korteritega elamu elanikud enam võimelised iseseisvalt korterelamut korras hoidma ja vajalikke remonttöid läbi viima.
- ✓ Madalama kinnisvaraväärtusega korterelamud langevad kasutusest välja.



Jõgeva maakonnas on kõige väiksem uute hoonete osakaal võrreldes teiste maakondadega

- ✓ Tavaeluruumid on hooned, mis on ettenähtud alaliseks elamiseks. Tavaeluruumiks loetakse hooned kus alaliselt elatakse sees või mis on hetkel vabad ja mõeldud hooajaliseks või teiseseks kasutamiseks.
- ✓ Pea 30% tavaeluruumidest on tühjad.
- ✓ Asustatud tavaeluruumidest puudub 17% kraanivesi eluruumis, 10% puudub pesemisvõimalus (sh puudub dušš, vann või saun), 24% puudub eluruumis veega tualettruum.

JÕGEVA MAAKOND

Rahvaarv 2021	27 858
Eluruumide arv kokku	17 209
Tavaeluruumide arv kokku	17 157
Asustatud tavaeluruumid <i>osakaal kõikidest tavaeluruumidest</i>	71,4%
Eramute/kortermajade <i>osakaal asustatud tavaeluruumidest</i>	52,2% / 45,8%
Keskmine eluruumi pindala/ pindala inimese kohta (m²)	79,7 / 35,9
Peale 2011 aastat ehitatud hoonete arv/osakaal kõikidest hoonetest	119 / 1,2%
Peale 2011 aastat ehitatud tavaeluruumide arv/osakaal kõikidest tavaeluruumidest	119 / 0,7%
Tehnovarustatuse olemasolu asustatud tavaeluruumides <i>(vesi, pesemisvõimalus, veeklosett, keskküte)</i>	83%/ 90%/ 76%/ 45%



Maakondlik fakt

Kõige väiksem uute hoonete* osakaal
* Hooned ehitatud peale 2011. aastat

➔ Suhtelise vaesuse määr tõusis Jõgeva maakonnas 5,7%

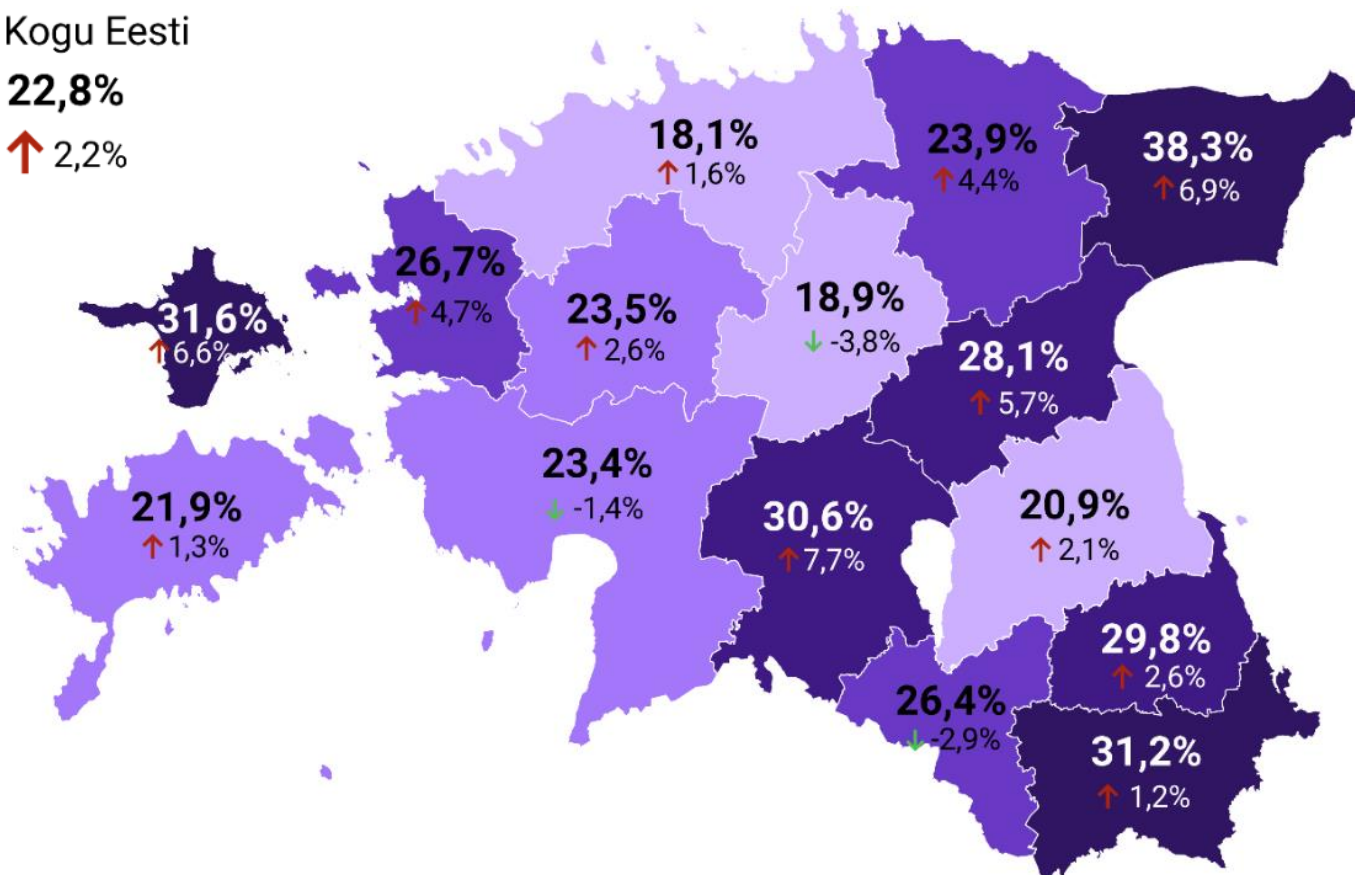
- ✓ Jõgeva maakonnas elab suhtelises vaesuses 28,1% elanikkonnast. Eesti maakondade lõikes on Jõgeva kuuendal kohal. Kõige kõrgem on suhtelise vaesuse määr Ida-Viru maakonnas, millele järgnevad Hiiumaa, Võru, Viljandi, Põlva ja Jõgeva maakond.
- ✓ Suhteline vaesus tõusis enim Viljandimaal (7,7%), Ida-Virumaal (6,9%), Hiiumaal (6,6%) ning Jõgeval (5,7%).
- ✓ Statistikaameti andmetel elas mullu suhtelises vaesuses 22,8% Eesti elanikkonnast, mis on läbi aastate kõrgeim määr. Suhteline vaesus näitab sissetulekute ebavõrdsust riigis. Suhtelist vaesust kannatavad enim vanemaealised ja üksikavnemaga pered.
- ✓ Absoluutses vaesuse elas 2021. aastal 1,4% Eesti elanikkonnast. Absoluutne vaesus näitab, kui suur osa ühiskonnast ei ole võimeline end ära elatama. Absoluutses vaesuses elavate inimeste leibkonna koosseisu arvestav kuu sissetulek oli väiksem kui 234 €.

Suhtelise vaesuse määr maakonniti | %, 2021 võrreldes 2020

Kogu Eesti

22,8%

↑ 2,2%



Ligipääsetavuse teenustase on terves Eestis kui ka meie tegevuspiirkonnas äärmiselt madal

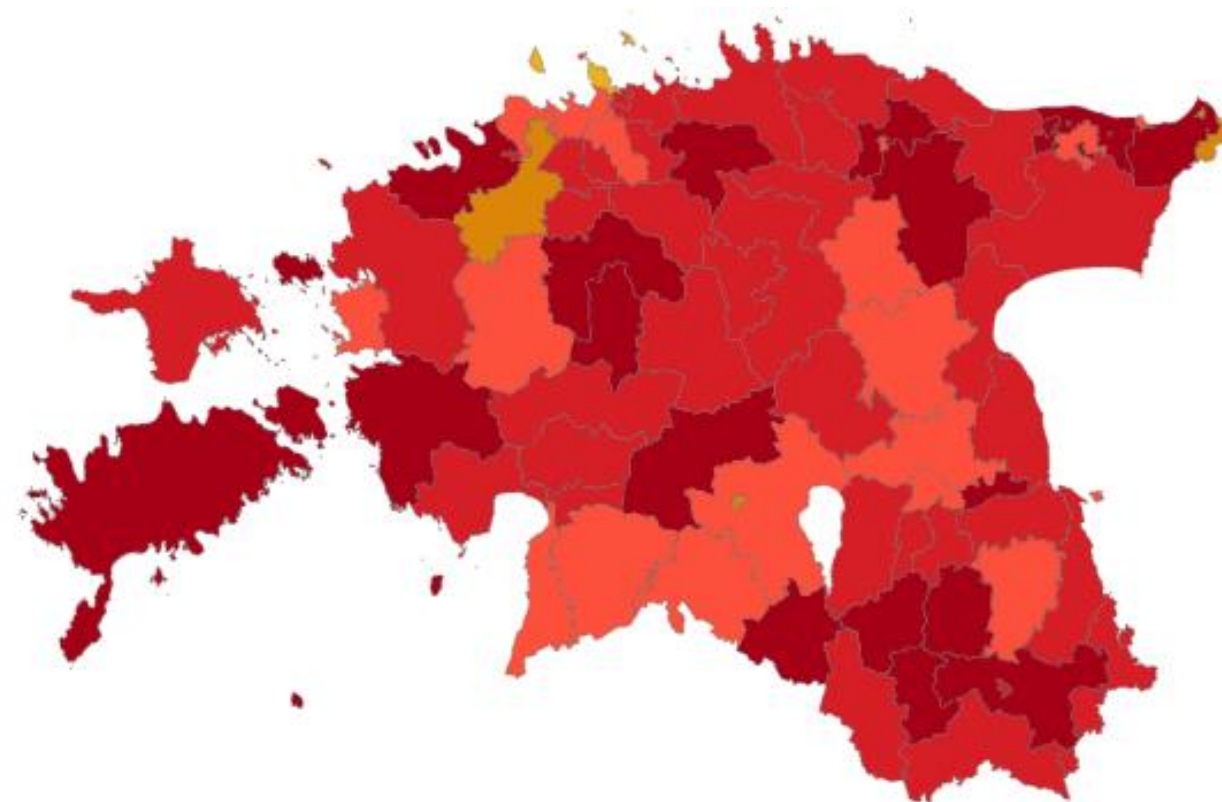
- ✓ Ligipääsetavuse valdkonnas mõõdetakse omavalitsuse panust erivajadustega inimestele võrdsete võimaluste loomisel avalike teenuste pakkumisel ja seda hakati minuomavalitsus.ee lehel eraldi hindama 2021. aastast.
- ✓ Ligipääsetavuse mediaanteenustase Eestis on 1.

Ligipääsetavuse teenustase aastate lõikes

Kohalik omavalitsus 2021

Jõgeva vald	2
Mustvee vald	1
Põltsamaa vald	1
Peipsiääre vald	1
Mediaan	1

Ligipääsetavuse teenustaseme ülevaade 2021 aastal:



Skaala 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Ligipääsetavuse kriteeriume eraldi vaadates näeme, et tegevuspiirkonnas on ca 2/3 kriteeriumitest täitmata

Kriteerium:	Põltsamaa	Jõgeva	Mustvee	Peipsiääre
Isiku füüsilisest eripäradest lähtuvalt muuseumi näituse külastamine	Kriteerium täitmata	Edasijõudnu	Baastase	Kriteerium täitmata
Isiku füüsilisest eripäradest lähtuvalt täiskasvanu huvitegevuse tagamine	Kriteerium täitmata	Kriteerium täitmata	Kriteerium täitmata	Kriteerium täitmata
Kohandatud eluruumi tagamise kord	Baastase	Baastase	Kriteerium täitmata	Baastase
Ligipääsetavad kultuurihooned	Kriteerium täitmata	Kriteerium täitmata	Kriteerium täitmata	Kriteerium täitmata
Ligipääsetavad muuseumihooned	Kriteerium täitmata	Baastase	Kriteerium täitmata	Kriteerium täitmata
Ligipääsetavad noortekeskused ja huvikoolid	Kriteerium täitmata	Kriteerium täitmata	Kriteerium täitmata	Kriteerium täitmata
Ligipääsetavad raamatukoguhooned	Kriteerium täitmata	Kriteerium täitmata	Kriteerium täitmata	Kriteerium täitmata
Ligipääsetavuse käsitus arengukavas	Kriteerium täitmata	Baastase	Kriteerium täitmata	Kriteerium täitmata
Ligipääsetavuse komisjoni olemasolu	Kriteerium täitmata	Kriteerium täitmata	Kriteerium täitmata	Kriteerium täitmata
Raamatukoguteenuse osutamisel erivajadustega arvestamine	Edasijõudnu	Baastase	Baastase	Edasijõudnu
Sotsiaalteenuse info kodulehel	Kriteerium täitmata	Kriteerium täitmata	Kriteerium täitmata	Kriteerium täitmata
Sotsiaaltransport	Edasijõudnu	Edasijõudnu	Baastase	Edasijõudnu

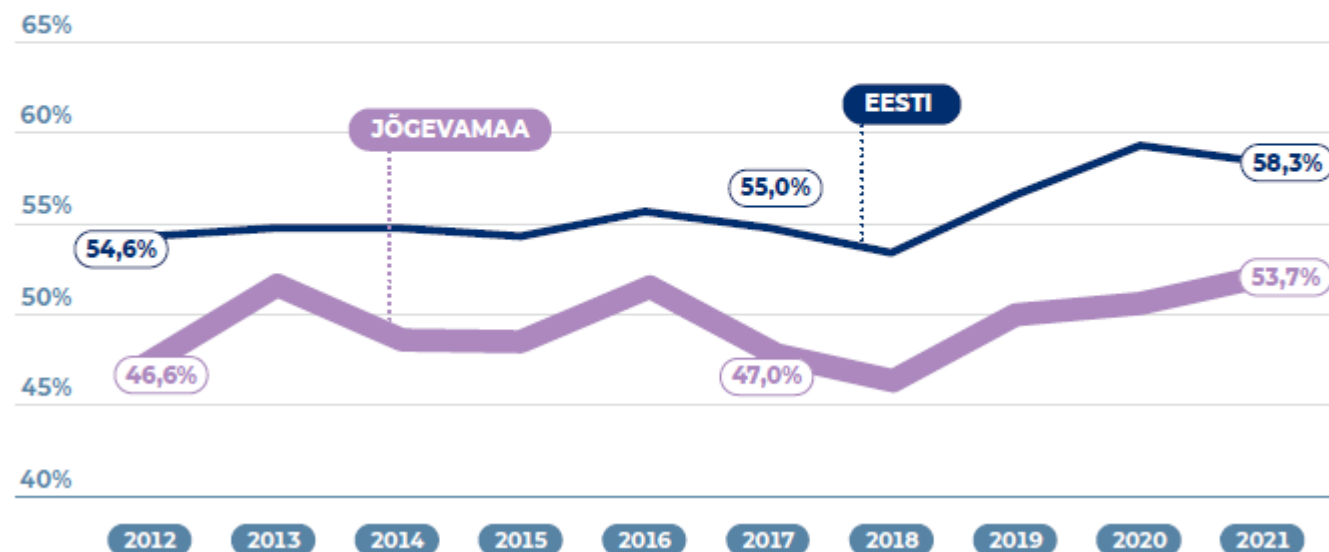
TERVISLIK SEISUND

Jõgevamaa elanike positiivne tervise enesehinnang on kasvavas trendis

- ✓ Jõgevamaa elanike tervisekäitumise põhinäitajatest on tervisespordi harrastamine madalam Eesti keskmisest 2,6% võrra ja ülekaalulisus elanike seas kõrgem Eesti keskmisest 12,6% võrra.
- ✓ Kuigi Jõgevamaa elanike tervise enesehinnang on Eesti keskmisest madalam, on see kasvavas trendis.
- ✓ Elanike positiivne tervisehinnang peegeldab inimese subjektiivset kui ka objektiivset tervist kirjeldades üldist rahulolu oma eluga ja võimaldades prognoosida haigestumust ja suremust.

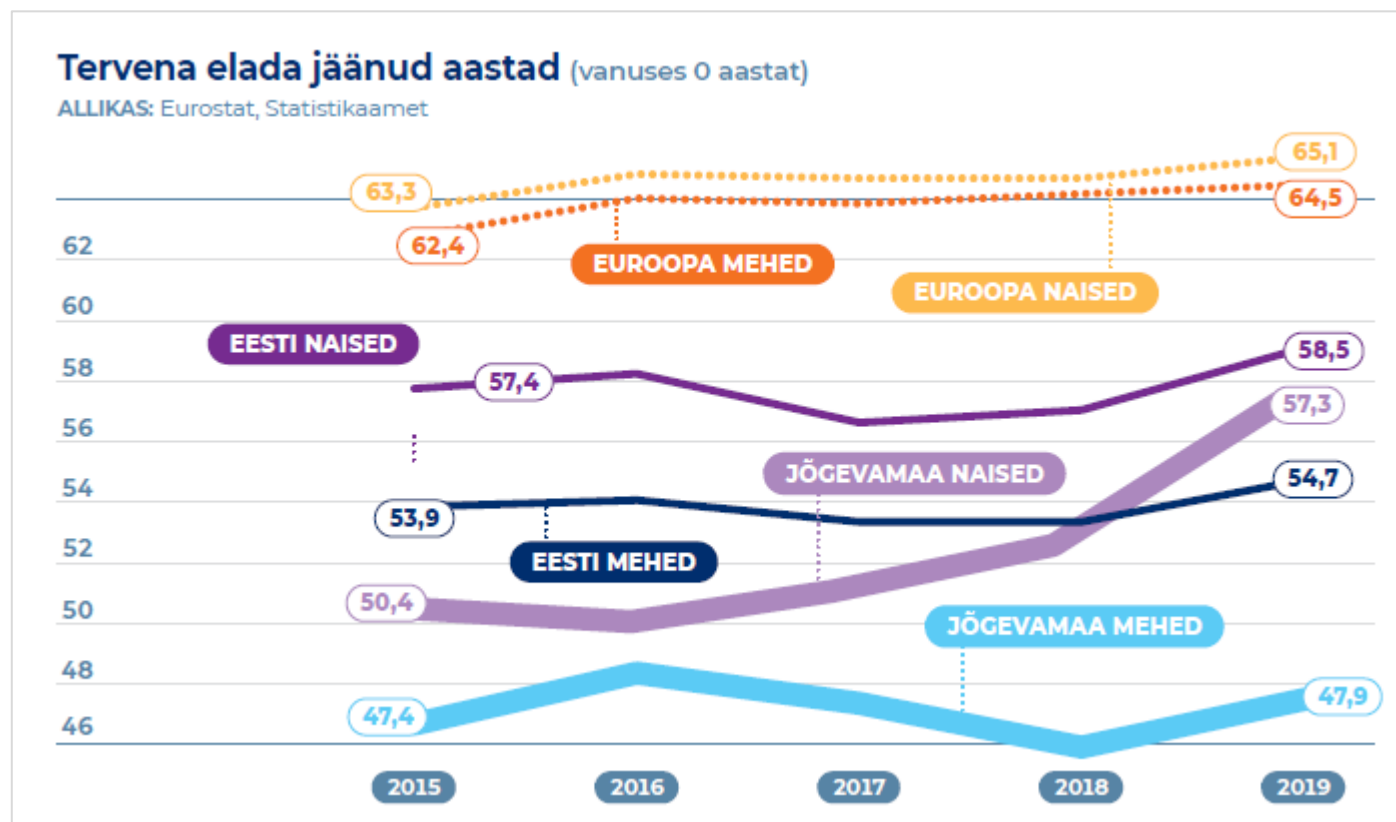
Positiivne tervise enesehinnang (vanuses 16 ja vanemad, hinnang väga hea või hea)

ALLIKAS: Sotsiaaluuring (Statistikaamet)



Meeste seas on tervena elada jäänud aastate arv oluliselt madalam Eesti keskmisest

- ✓ Tervena elada jäänud aastad näitavad keskmist aastate arvu, mis inimene tõenäoliselt elab igapäevategevuse piiranguteta, kui suremus ja rahvastiku tervisenäitajad jäävad samaks.
- ✓ Jõgevamaa elanike tervena elada jäänud aastate arv on Eesti keskmisest madalam.
- ✓ Naiste seas on erinevus Eesti keskmisest 1,2 aastat, kuid meeste seas 6,8 aastat.
- ✓ Jõgevamaa meeste keskmine tervena elada jäänud aastate arv on 47,9 aastat.
- ✓ Võttes arvesse ka vananevat rahvastikku, mõjutab see oluliselt tööaliste meeste töövõimekust ja toimetulekut piirkonnas.

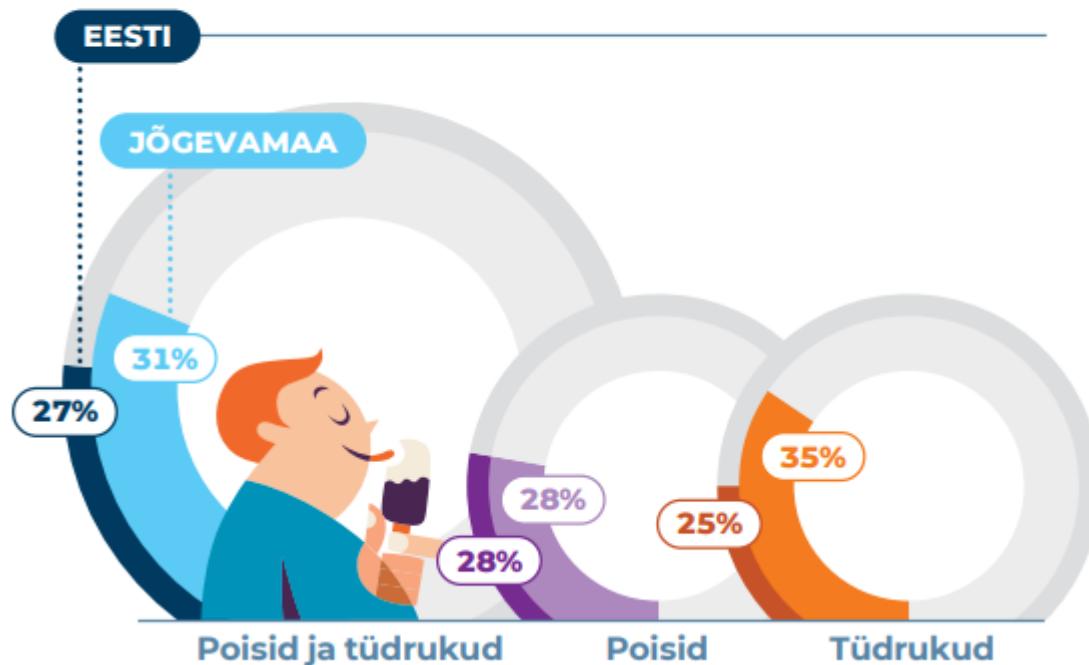


Jõgevamaa esimese klassi tüdrukud on 10% võrra rohkem ülekaalus võrreldes Eesti keskmisega

- ✓ 31% Jõgeva maakonna esimese klassi õpilastest on ülekaalus, mis on 4% rohkem Eesti keskmisest (27% Eesti esimese klassi õpilastest on ülekaalus).
- ✓ Lähemalt vaadates on näha, et tüdrukud on lausa 10% võrra rohkem ülekaalus võrreldes Eesti keskmisega (35% Jõgevamaal, 25% Eesti keskmine), kui poisid on Eesti keskmisel tasemel (Eesti keskmine 28%).

Esimese klassi lapsed (6-7 aastased, WHO meetodika)

ALLIKAS: Eesti õpilaste kasvu seire 2019 (COSI, Tervise Arengu Instituut)

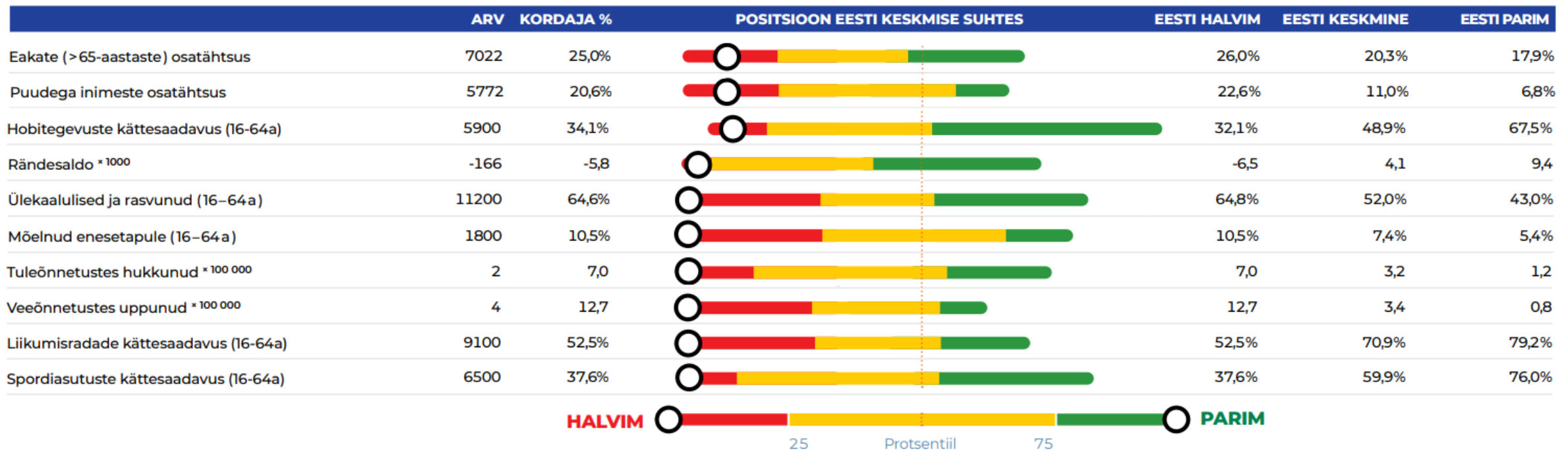




Jõgeva maakond on mitmete tervise ja heaolu näitajate poolest Eesti halvima 25% seas

JÕGEVAMAA TERVISE JA HEAOLU ÜLEVAADE 2022

Joonis võrdleb maakonna näitajaid ülejäänud Eestiga. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab ring.

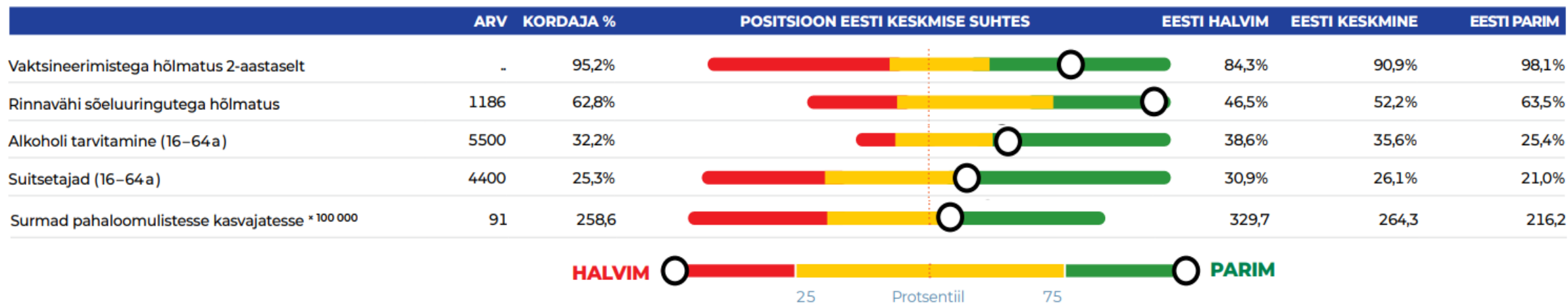


- ✓ Graafikul on kujutletud Jõgeva maakonna positsioon (valge ring) Eesti keskmise suhtes (roheline kujutab Eesti 25% parimate maakondade tulemusi ja punane 25% halvimate maakondade tulemusi).
- ✓ Jõgeva maakonnas on väga kõrge ülekaaluliste ja rasvunute, enesetapule mõtleivate, tuleõnnetustes hukkunute ning uppunud inimeste tase.
- ✓ Eesti keskmisega võrreldes on ka väga madal liikumisradade ja spordiasutuste kättesaadavus.

➔ Jõgeva maakonna parimad tervise ja heaolu näitajad

JÕGEVAMAA TERVISE JA HEAOLU ÜLEVAADE 2022

Joonis võrdleb maakonna näitajaid ülejäänud Eestiga.
Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab ring.

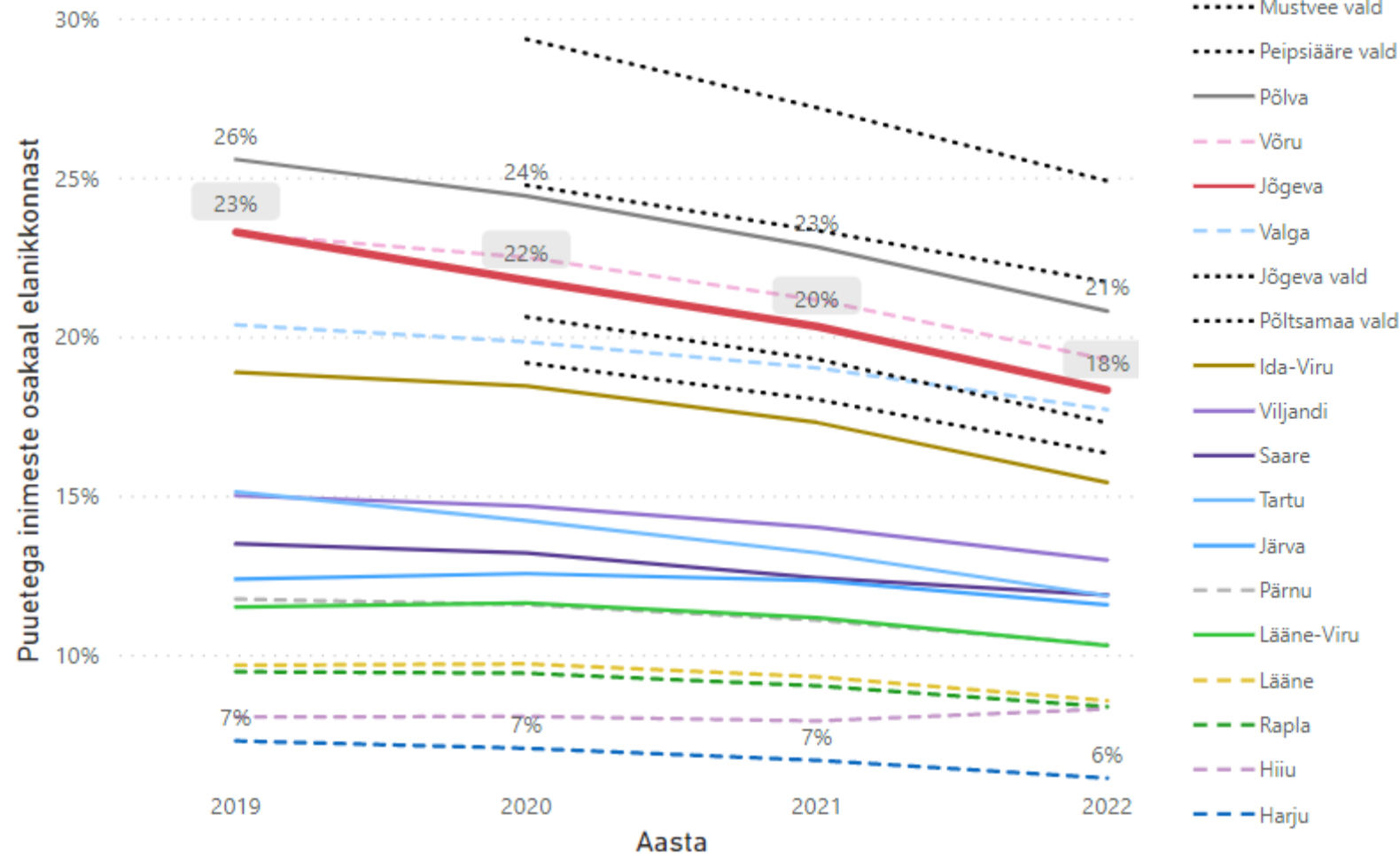


- ✓ Jõgeva maakonnas on rinnavähi sõeluuringutega hõlmatus ja vaktsineerimisega hõlmatus 2-aastaselt kõrgel tasemel võrreldes teiste maakondadega.
- ✓ Alkoholi tarvitamise indeks on Jõgeva maakonnas Eesti keskmisest 3,4% võrra madalam ja suitsetamise indeks 0,8% võrra madalam.

Puuetega inimeste osakaal Jõgeva maakonnas on Eesti üks kõrgemaid

- ✓ Jõgeva maakonnas on puuetega inimeste osakaal kogu elanikkonnast Eesti kõrgemate seas (18% 2022. aasta 1. jaanuari seisuga). Kõrgem on puuetega inimeste osakaal vaid Põlva ja Võru maakondades (vastavalt 21% ja 19%). Madalaim on Eestis puuetega inimeste osakaal Harju maakonnas (6%).
- ✓ Joonisel on mustade punktiirjoontega toodud JKTK tegevuspiirkonda kuuluvate kohalike omavalitsuste näitajad. Puuetega inimeste osakaal on kõrge Mustvee ja Peipsiääre valdades (vastavalt 25% ja 22%).
- ✓ Vaatamata kõrgele puuetega inimeste osakaalule, on suhtarv viimasel neljal aastal langenud 5% võrra.

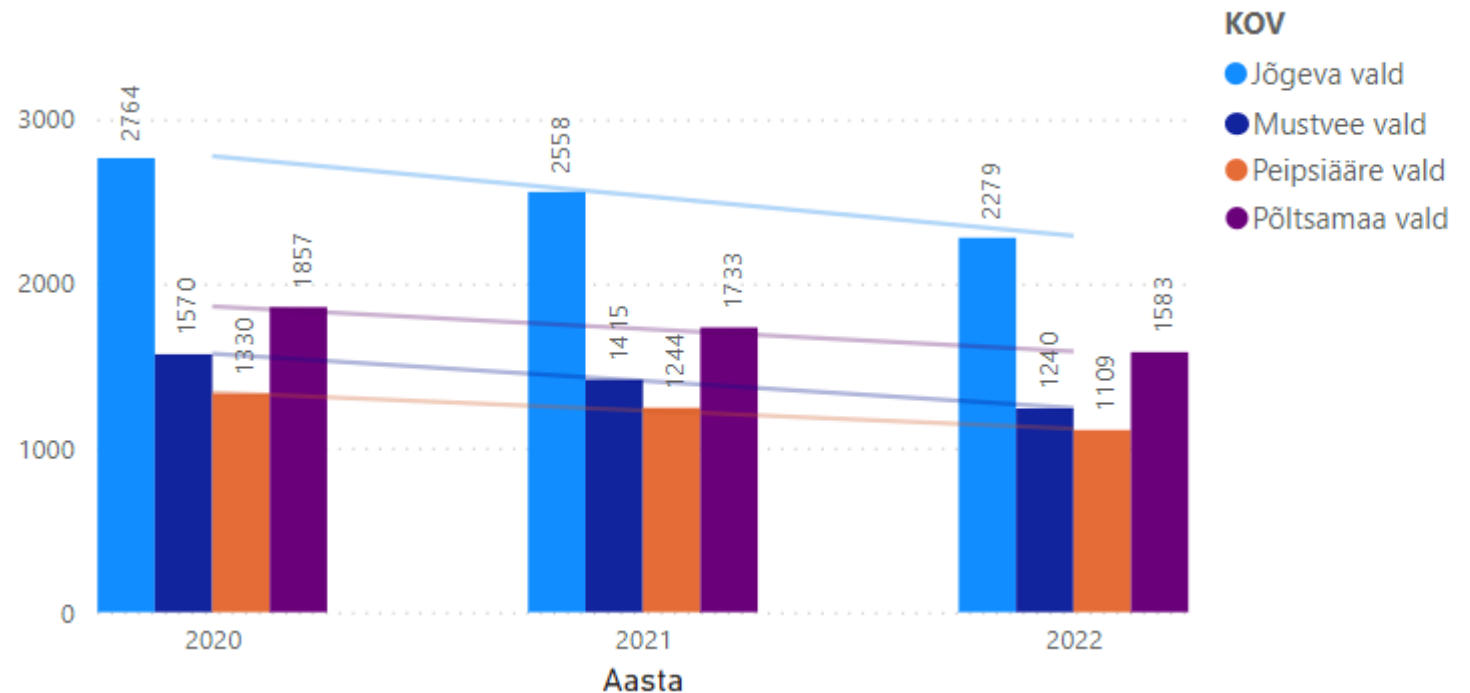
Puuetega inimeste osakaal elanikkonnast | %, 2019-2022



Puuetega inimeste arv on kõigis tegevuspiirkonna KOVides langemas

- ✓ JKTK tegevuspiirkonna kohalikes omavalitsustes on puuetega inimeste arv suurim Jõgeva vallas, vähem on puuetega inimesi Peipsiääre vallas.
- ✓ Ehkki Mustvee ja Peipsiääre vallas oli puuetega inimeste osakaal suur kogu elanike arvust, on nende kahe valla puuetega inimeste arv kokku sama palju, kui on Jõgeva vallas puuetega inimesi.
- ✓ Enam kui pooled puuetega inimestest on vanusegrupist 64 ja vanemad.

Puuetega inimeste arv KOV-ides | 2020-2022



Jõgeva valla hoolduskoormusega inimesed vajavad täiendavat abi

Hoolduskoormusega inimene on isik, kes hooldab oma täisealist pereliiget, tuttavat, sugulast või kes on määratud täisealise isiku hooldajaks Jõgeva valla sotsiaalosakonna otsusega. Jõgeva valla täisealiste hoolduskoormusega ja hooldust vajavate inimeste toimetulek Jõgeva vallas 2022 küsitluse tulemustest ilmnes, et väga suur hulk hooldajaid on enda tervise ja heaolu tahaplaanile jätnud seoses hooldamist vajava inimese eest hoolt kandmisega.

- ✓ 53% vastanutest hooldab abivajajat üksi ja 45% hooldust vajavatest inimestest vajavad abi või järelevalvet ööpäevaringselt.
- ✓ Tähelepanu ja sekkumist vajab kindlasti probleem, et vastanutest 32% ei suuda osta mitmekülgset toitu ning 29%-l ei jagu raha tervisega seotud ja muude hädavajalike ootamatute kulutuste tegemiseks.
- ✓ Vastanutest 23% ei jagu piisavalt raha esmatarbekaupade soetamiseks.
- ✓ Vastanutest 70%-l esineb probleeme töölkäimisega, kuna hooldatav vajab pidevat järelevalvet.
- ✓ Vastajatelt oodati ettepanekuid, mõtteid abi ja teenuste kohta, mis aitaks neil olukorda paremaks muuta. Enim välja toodud murekohad:

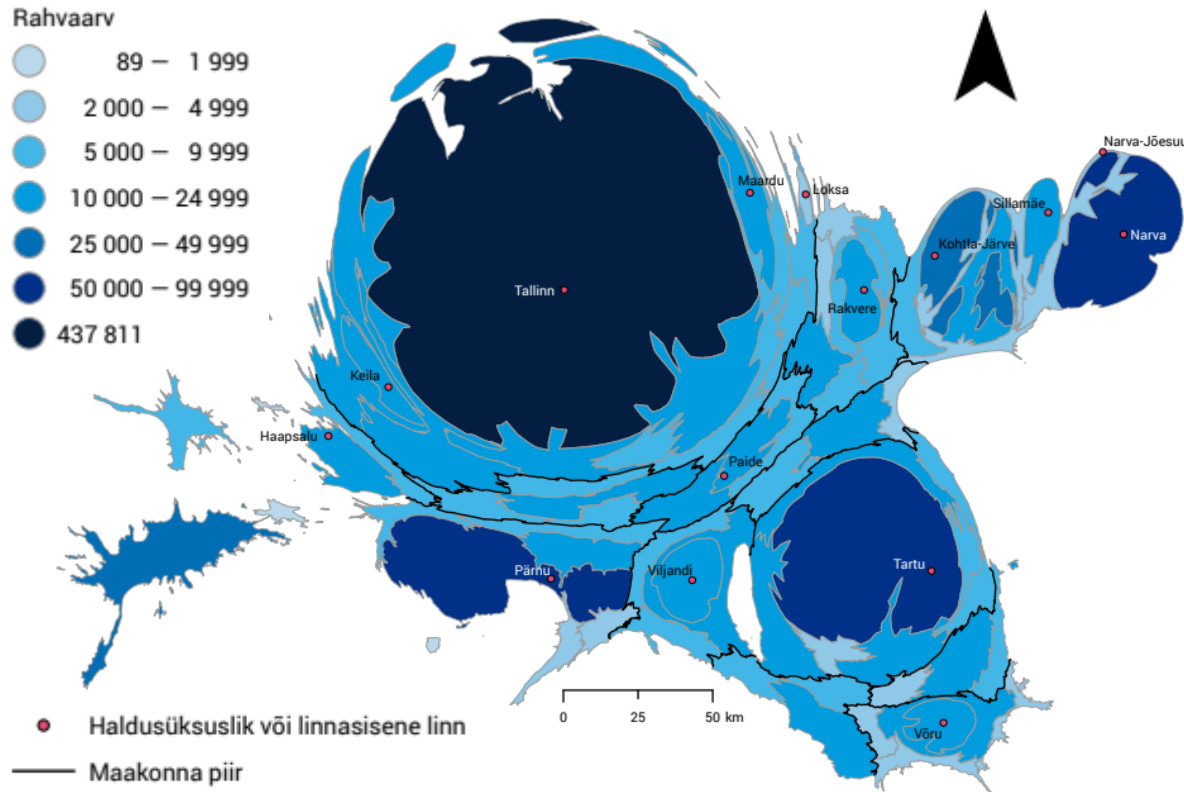
- rehabilitatsiooniteenuste ja eriarstide kaugus, sageli mitu korda nädalas, liiga palju aega ja raha kulub sõitmiseks
- psühholoogiline tugi
- transport
- koduteenus
- päevane hooldus, päevahoiuteenus
- asendusabi või intervallhooldus puhkuse saamiseks
- vajadusel, et keegi käiks hooldatava juures, kui ise ei saa ning vajadusel hooldusasutusse paigutamist kodukohas
- abi igapäevaste tegevuste juures nagu, kütmine, toidutegemine
- tervislikule seisundile vastavat töökohta

Küsitluses toodi välja variandid teenuste näol, mis aitaksid hooldajate olukorda parandada. Kõige rohkem sooviti füsioteraapiat, sotsiaaltransporditeenust, kogemusnõustamist ja tugigruppe ning häirenupu- ja koduanduriteenust kukkumiste ja liikumise fikseerimiseks hooldust vajavale isikule.

ETTEVÕTLUSKESKKOND JA TÖÖTURG

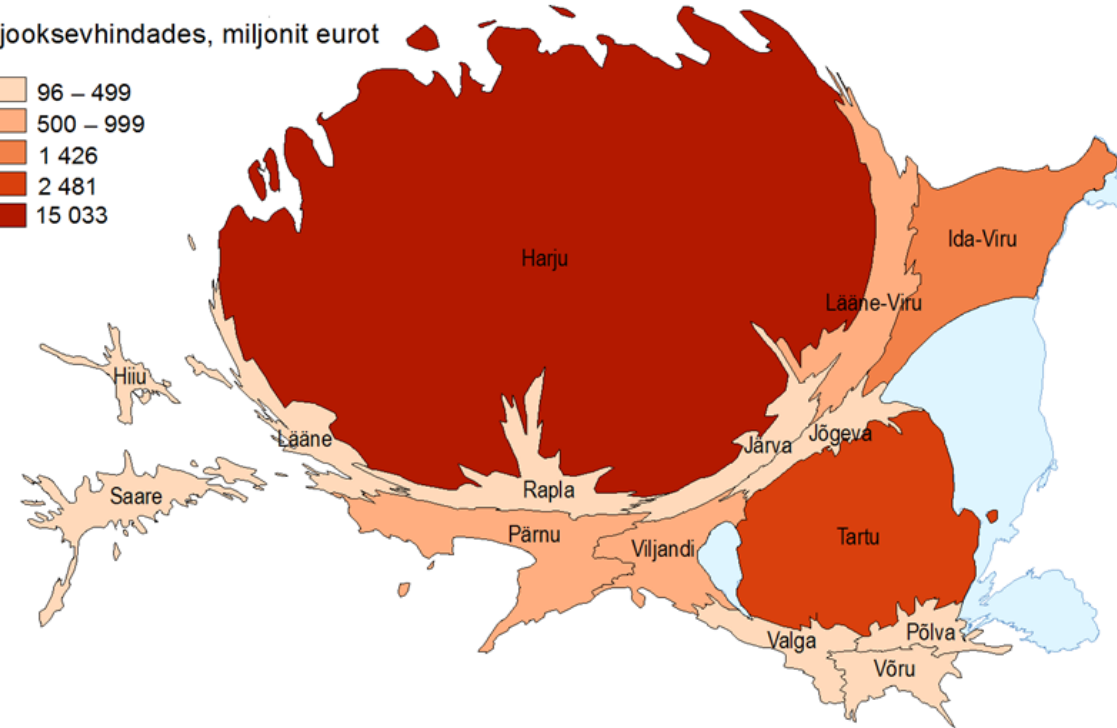
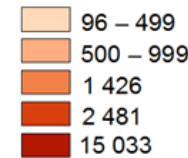
Rahvastiku ja SKP proportsioon on meie maakonnas väike

Eesti rahvastiku paiknemine | 01.01.2022



SKP jooksevhindades | 2017

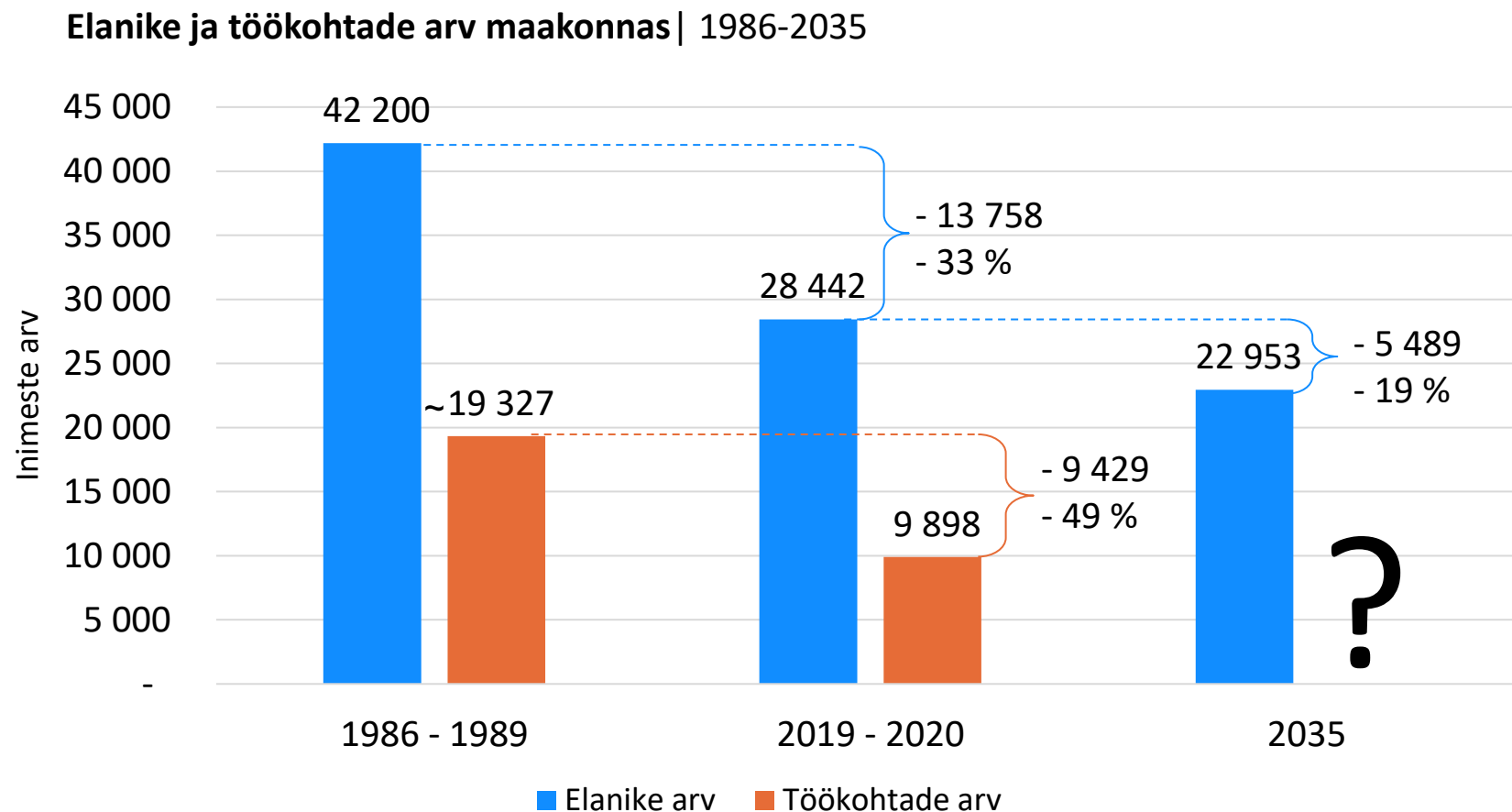
SKP jooksevhindades, miljonit eurot



✓ Rahvastiku ja SKP regionaalne jaotus on ülimalt ebaühtlane. Kolmandik Eesti rahvastikust paikneb Tallinnas.

➔ Elanike ja töökohtade arv Jõgeva maakonnas kahaneb

- ✓ Viimase 30 aastaga on Jõgeva maakonnas elanike arv 33% kahanenud, kuid töökohtade arv on viimase 30 aastaga vähenenud peaaegu poole võrra.
- ✓ Töökohtade langustrend on tunduvalt suurem elanike langustrendist.
- ✓ Jõgeva maakonna majanduse ja ettevõtluskeskkonna arendamise võimaluste uuringus prognoositakse, et aastaks 2035 langeb elanike arv veel 19%.



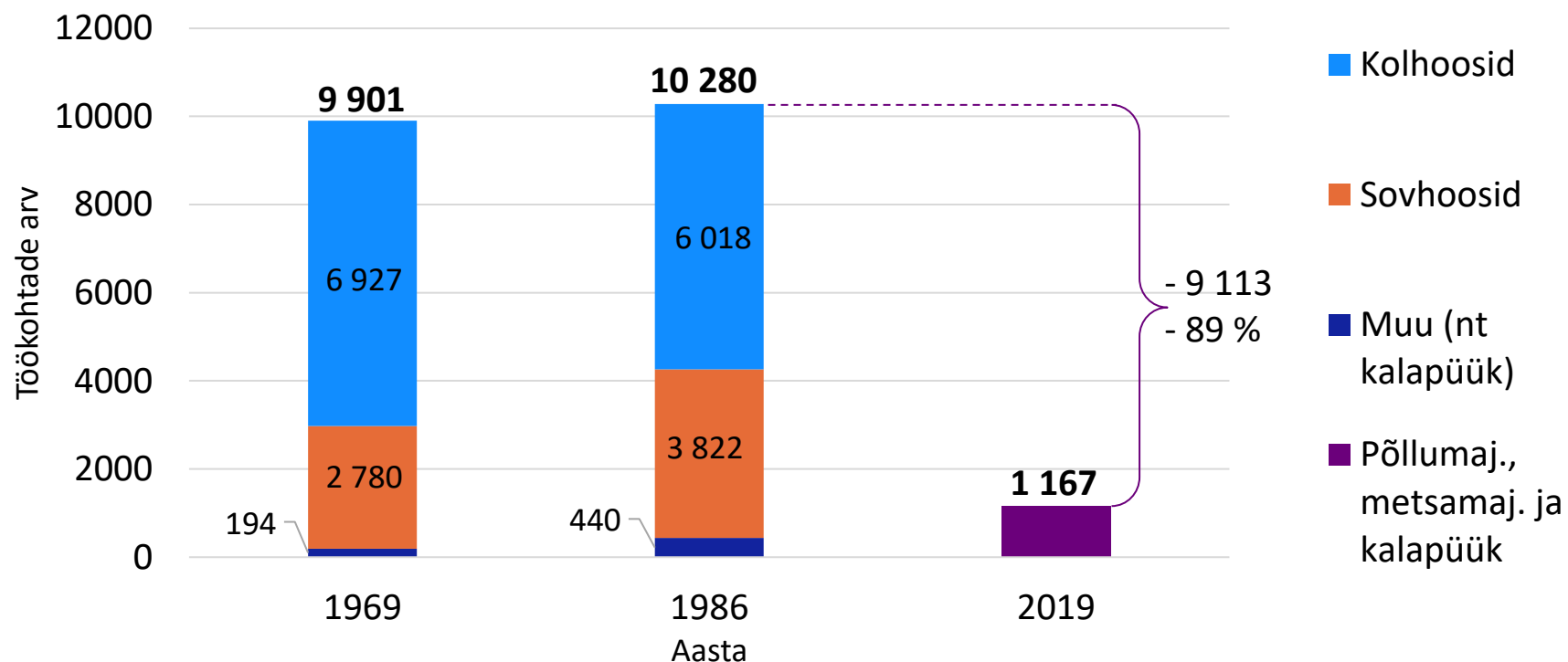
Töökohtade arv põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi valdkondades kahaneb

✓ 2022 läbi viidud Jõgeva maakonna majanduse ja ettevõtluskeskkonna arendamise võimaluste uuringust tuli välja, et 2019 aastal oli maakonna põllumajandussektoris 1 167 töökohta.

✓ 30 aastaga on põllumajandusega seondumas sektoris töökohtade arv vähenenud ligi 90%.

Joonisel on paksus kirjas väljatoodud kogu sektori töökohtade arv.

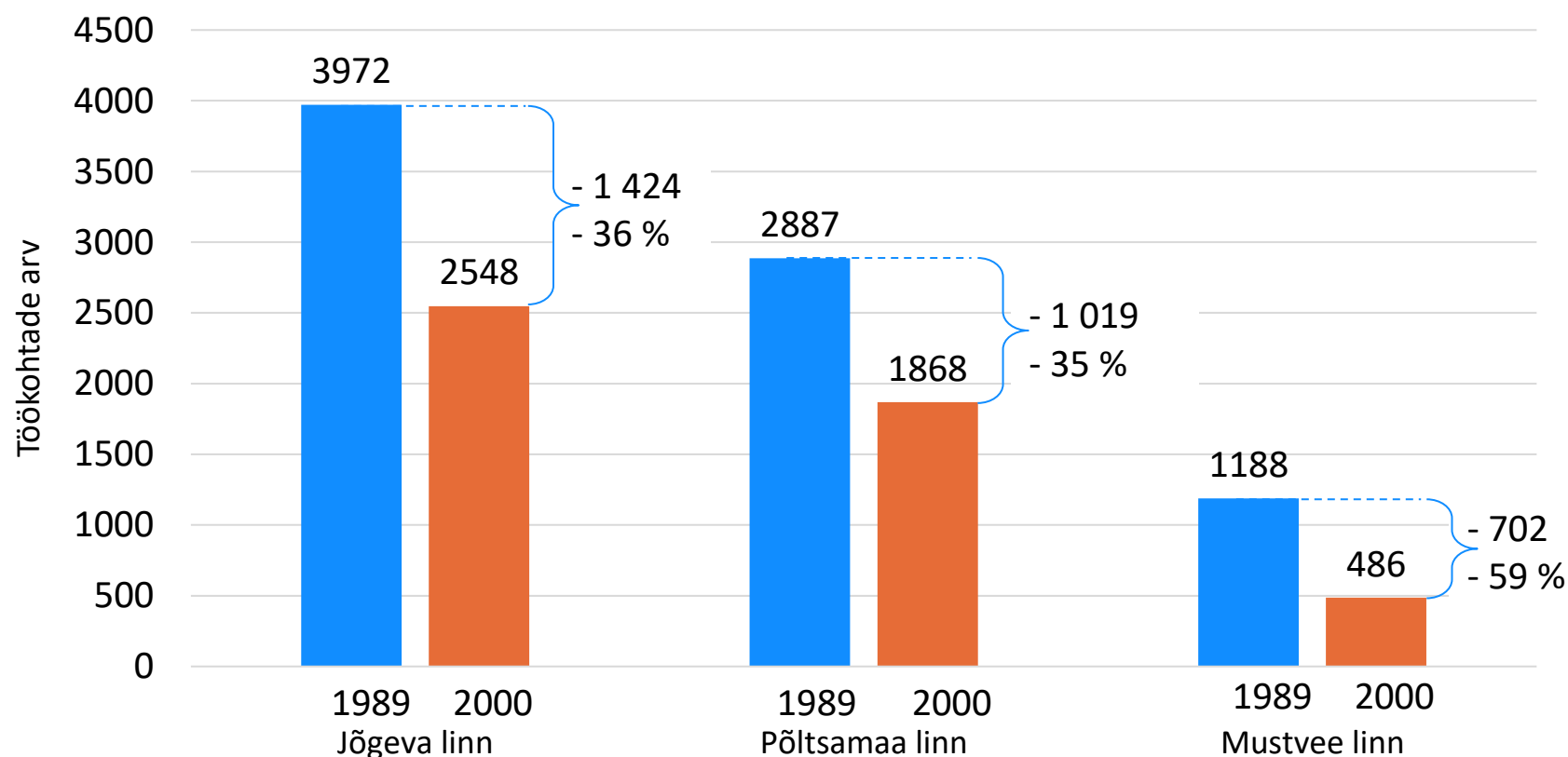
Töökohtade arv põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi valdkondades Jõgeva rajoonis/maakonnas | 1969-2019



Töökohtade arv Jõgeva maakonna linnades vähenes suurel määral perioodil 1989-2000

- ✓ Vaadates maakonna linnasid eraldi, näeme antud perioodil samuti töökohtade arvu suurt vähenemist.
- ✓ Kõige suurem töökohtade arvu langus toimus Mustvee linnas, kus kadus 11 aastaga 59% töökohtadest.
- ✓ Põltsamaa ja Jõgeva linnades kadus 1989-2000 aastatel vastavalt 35% ja 36% töökohtadest.

Töökohtade arv Jõgeva maakonna linnades | 1989 ja 2000



Tööjõu ja tööga hõivatute hulk Jõgeva maakonnas kahaneb

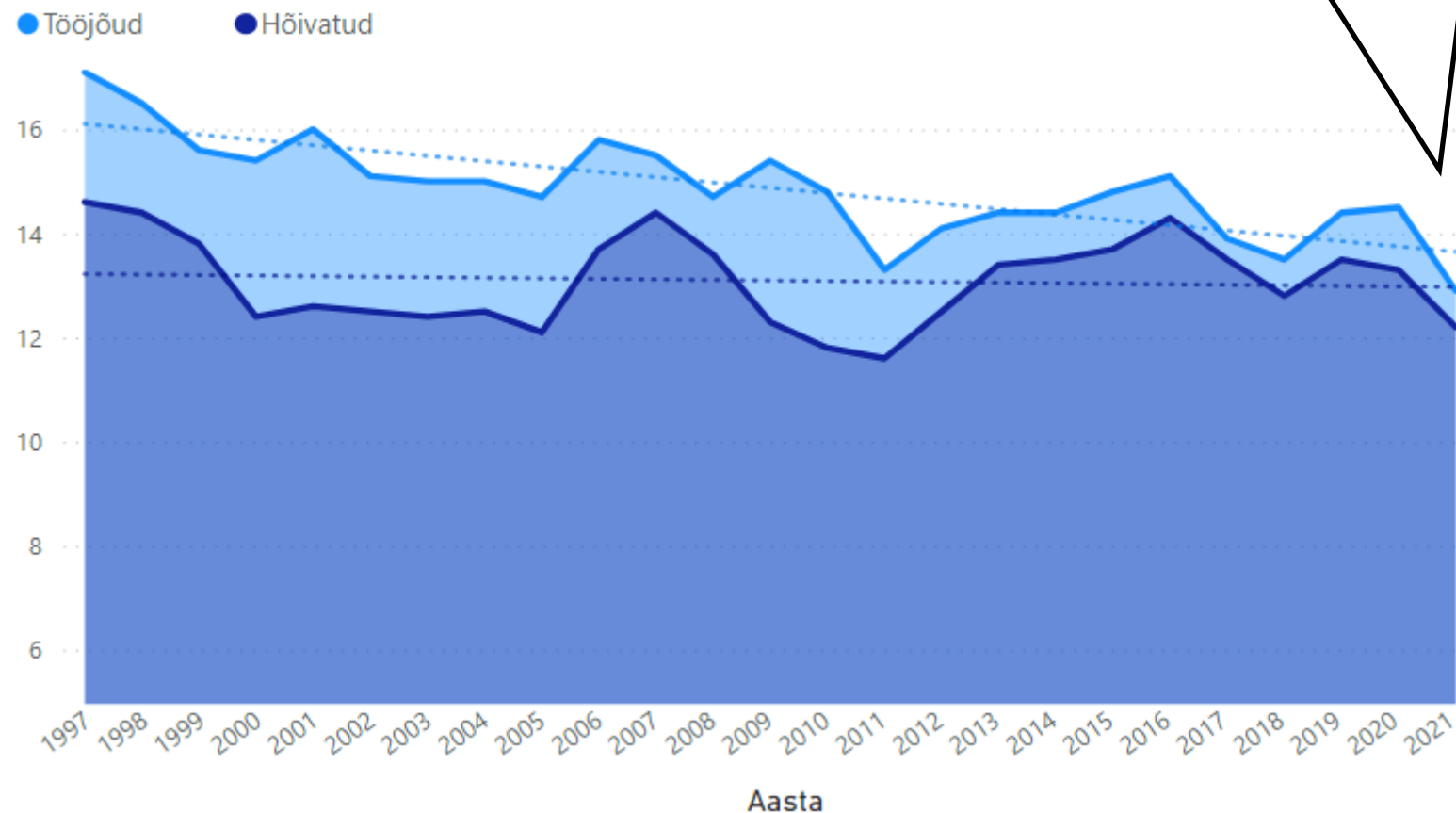
- ✓ Tööjõu hulk kahaneb kiiremini kui hõivatute hulk.
- ✓ Hõivatute ehk töökohtade arv on samuti langustrendis.
- ✓ Täna pole töötajaid leida, kuid 2000ndate alguses oli tööjõudu hõivatutega võrreldes ca 2000 inimese võrra rohkem. Lähiperioodil kitsaskoht süveneb.

Hõivatud – töötajad/ tööga hõivatud inimesed ehk töökohtade ligikaudne arv

Tööjõud – majanduslikult aktiivne rahvastik ehk töötajad ja töötud kokku

Ca 6000+ töötavad erasektoris
Ca 3000+ töötavad avalikus sektoris
Ca 3000+ töötavad väljaspool maakonda

Tööjõud ja tööga hõivatud 15-74 aastased | tuhat, 1997-2021



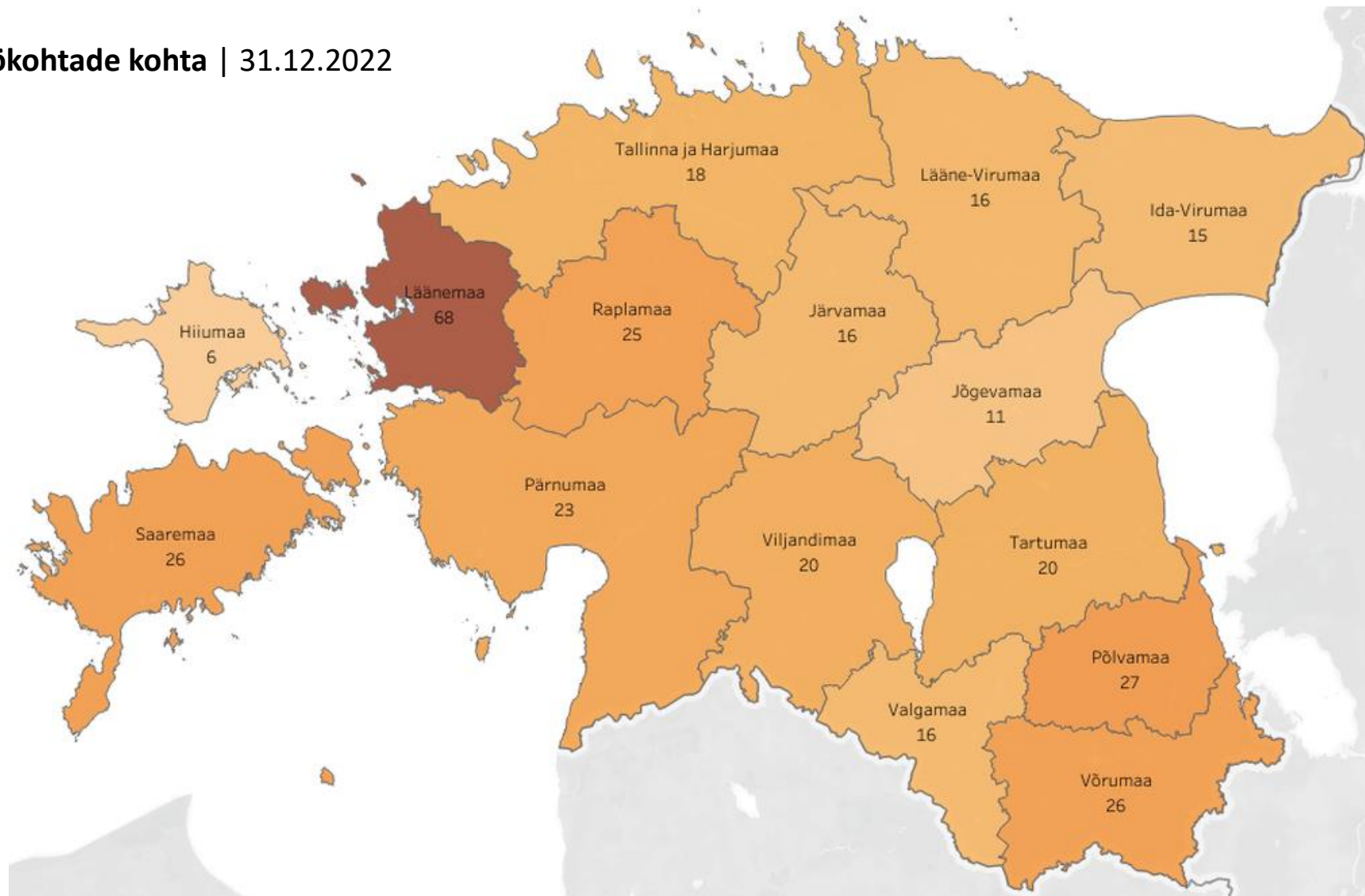


Registreeritud töötuid vabade töökohtadele on vähe

Registreeritud töötute arv vabade töökohtade kohta | 31.12.2022

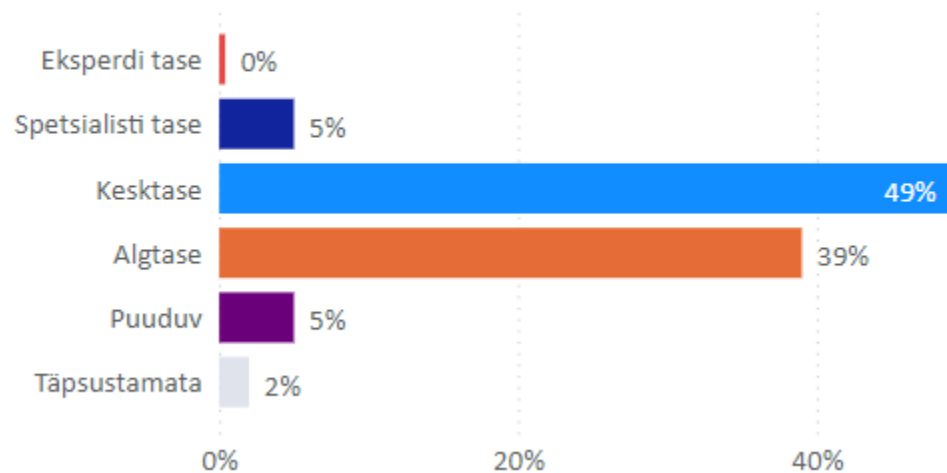
- ✓ 31.12.2022 seisuga on Jõgeva maakonnas 11 registreeritud töötut ühele vabale töökohale.
- ✓ Jõgevamaal on töötuse määr 21.02.2023 seisuga (948 töötut) küll Eesti keskmisest madalam (8%, Eesti keskmine 8,2%), kuid suhtarvuna vabadesse töökohtadesse (85 vaba töökohta 2023. aasta jaanuari seisuga) oleme Eesti pingerea lõpus ehk meie maakonnas on oluliselt keerulisem leida töötajaid, kui teistes maakondades.

Piltidel olev statistika on Töötukassa Jõgevamaa osakonnas arvel olevate isikute kohta (kõik maakonnas elavad töötud ei ole registreeritud meie osakonnas).

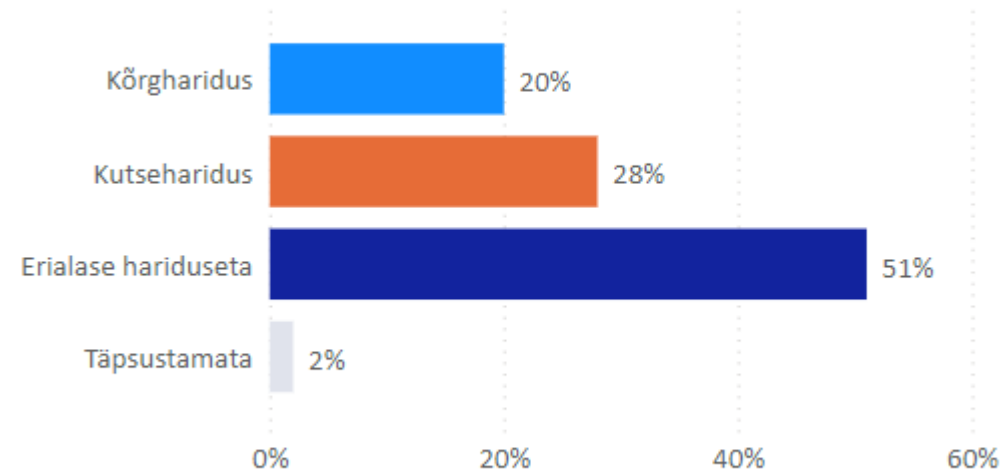


Töötutel on madal kvalifikatsioon - puudub erialane haridus ja arvutioskuse tase on madal

Arvutioskuse tase



Haridustase



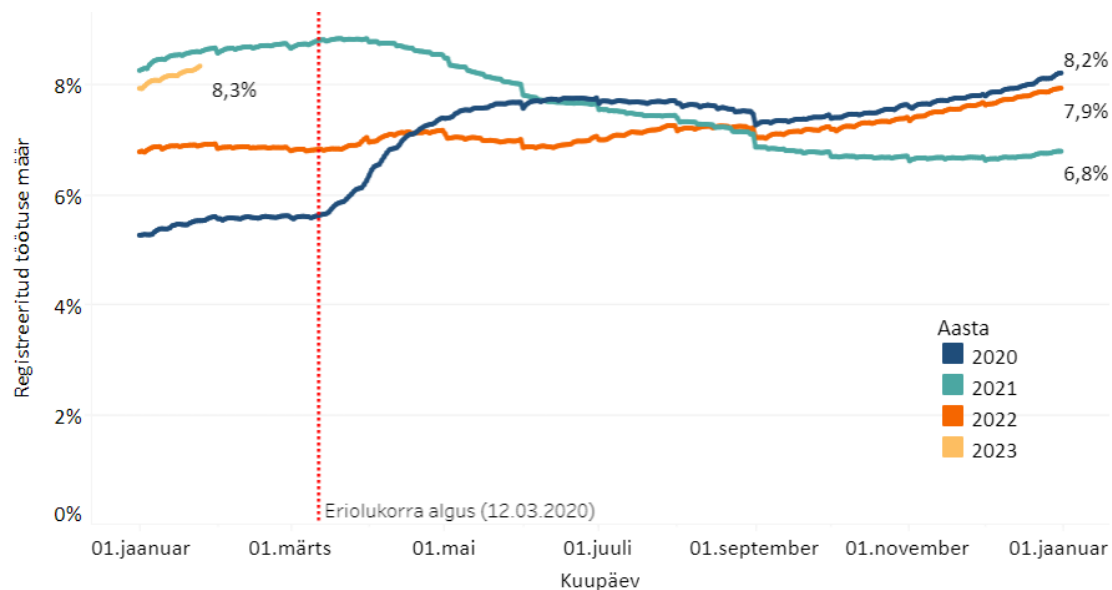
n=841

- ✓ Jõgeva maakonna registreeritud töötute arv on 841 inimest (26.01.2023).
- ✓ 58% töötutest on 25-54-aastased.
- ✓ Veerand Jõgeva maakonna töötutest on eelnevalt olnud lihttöölised.
- ✓ 75% neist kuulub riskirühma (*riskirühma kuuluvad ebapiisavate oskustega, vähenenud töövõimega, pikaajalised töötud ja eesti keele mitteoskajad töötud*).
- ✓ 51% töötutest on erialase hariduseta.
- ✓ Jõgeva maakonnas on töötud madala digipädevusega – 39% töötutel on arvutioskus algtasemel ja 5% puuduv.

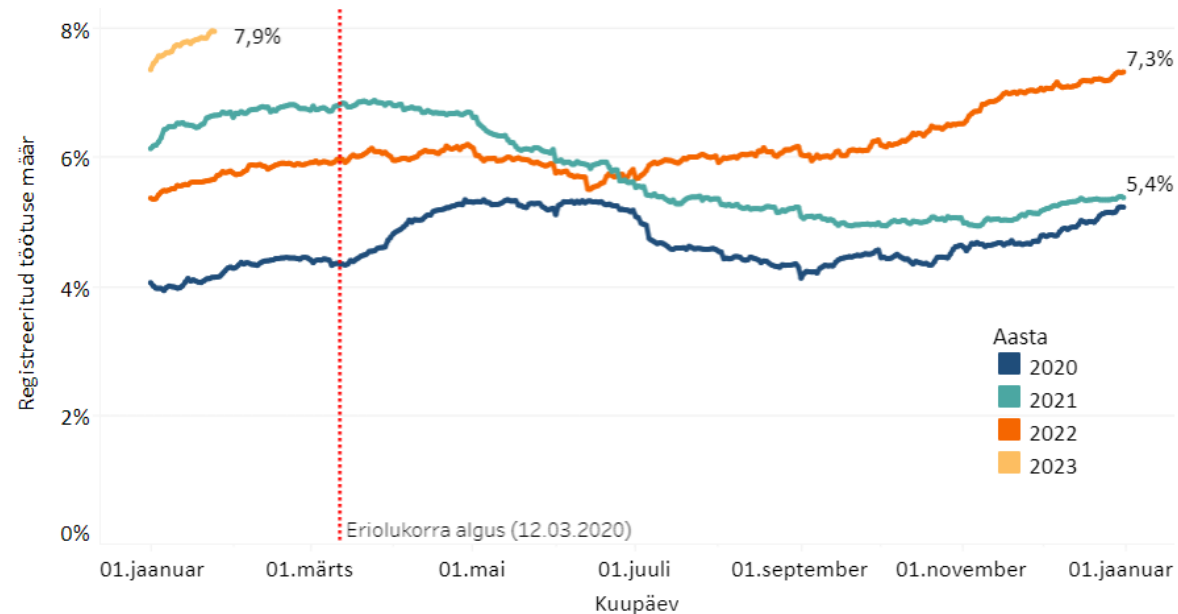
Registreeritud töötuse määr on Eesti keskmisest madalam

Registreeritud töötuse määr päevade lõikes | 2020. a algusest kuni 25.01.2023

Kogu Eesti



Jõgeva

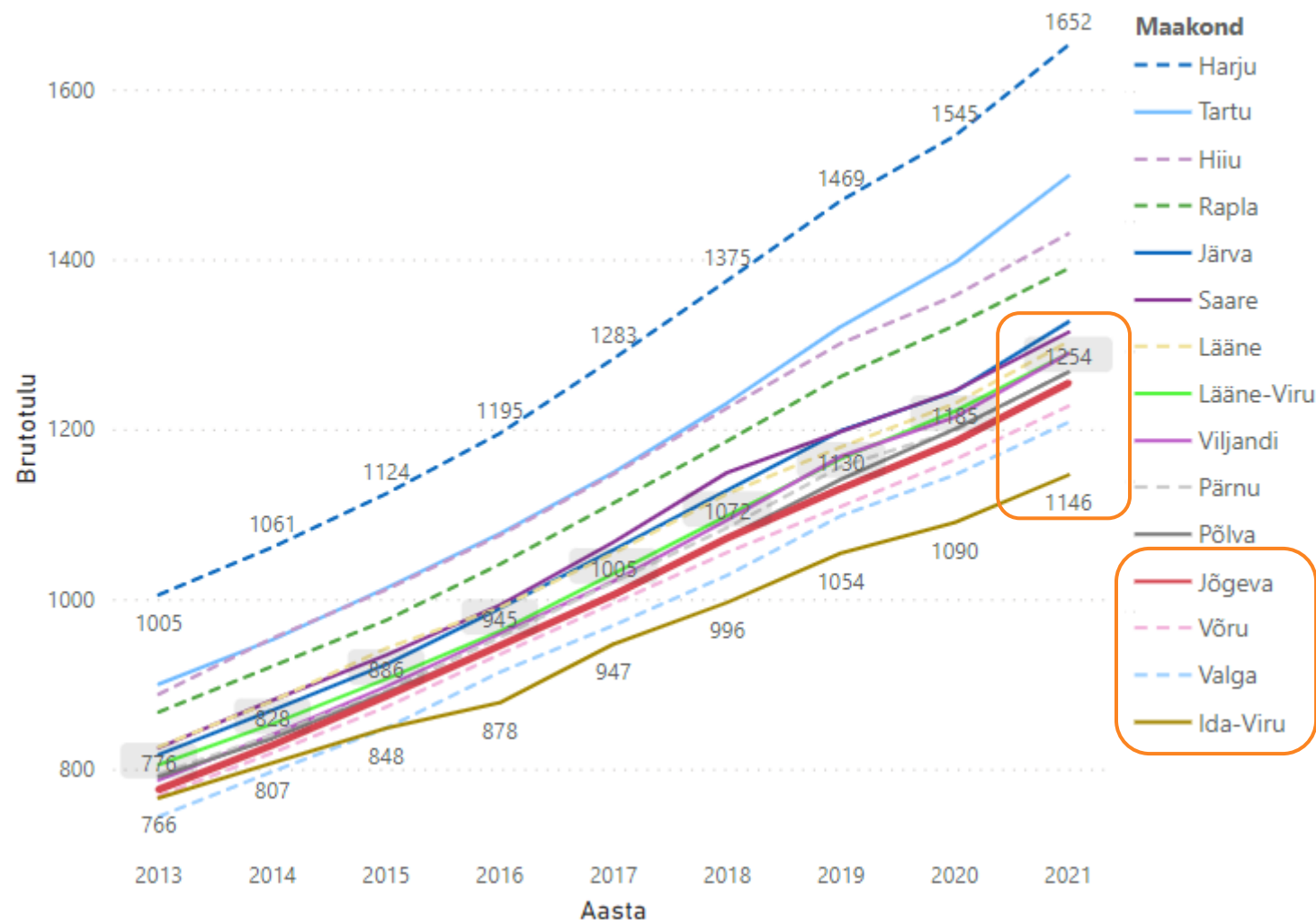


- ✓ 25.01.2023 seisuga on kogu Eesti töötuse määr 8,3%. Jõgeva maakonnas on töötuse määr 7,9%.
- ✓ Kogu Eesti töötuse määr oli 2021. aasta jaanuaris tänasest määrast veidi kõrgem, kuid Jõgeva maakonna töötuse määr oli võrreldes eelmise aasta jaanuarui seisuga ca ühe protsendi võrra kõrgem.

Jõgeva maakonna brutotulu palgatöötaja kohta on võrreldes teiste maakondadega üks madalamaid

- ✓ Jõgeva maakonna keskmine brutotulu palgatöötaja kohta kuus on kasvanud antud ajaperioodil püsivalt.
- ✓ Siiski on Jõgeva palgatöötajate keskmine Eesti üks madalamaid maakondade võrdluses. Madalam on brutotulu kuus Võru, Valga ja Ida-Viru maakonnas.
- ✓ Võrreldes madalaima tasemega, on Jõgeva palgatöötaja brutotulu kuus 108€ võrra suurem.
- ✓ Võrreldes suurima brutotulu tasemega Harju maakonnas, on aga Jõgeva maakonnas brutotulu 398€ võrra väiksem.

Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu | €, 2013-2021



Jõgeva maakonna energia/ kütuste tarbimine 2017-2019

Jõgeva maakonna energia/ kütuste tarbimine | 2017-2019

- ✓ Jõgeva maakonnas oli 2019. aastal soojuse- ja elektri tarbimine vastavalt 211 ja 101 GWh.
- ✓ Puiduhakke ja küttepuude tarbimine oli vastavalt 53 ja 80 GWh.
- ✓ Maakond tarbis 2019. aastal ainult 37 GWh maagaasi.

Jõgeva maakond	2017		2018		2019	
		GWh		GWh		GWh
Soojus, GWh		196		197		211
Elektrienergia, GWh		91		95		101
Puiduhake ja -jäätmel, tuhat tm	65	78	58	70	44	53
Küttepuud, tuhat tm	39	85	38	82	37	80
Kerge kütteõli ja diislikütus, tuhat tonni	24	281	20	234	16	187
Diislikütus, tuhat tonni	24	281	19	222	16	187
Autobensiin, tuhat tonni	5	61	5	61	5	61
Maagaas, miljonit m ³	6	56	5	47	4	37
Põlevkiviõli (raske fraktsioon), tuhat tonni	2	22	0	0	0	0
Kerge kütteõli*, tuhat tonni	0	0	1	12	0	0

Intervjuud piirkonna ettevõtjatega

Peamised eelised

1. Jõgevamaa on hea piirkond tegutsemaks põllumajandussektoris ja töötlevas tööstuses. Kohapeal on olemas selleks vajalik tooraine ja infrastruktuur, mistõttu on administratiivsed kulud (nt transpordile) väiksemad.
2. Väikese koha eelised – kõik tunnevad kõiki ja on teiste tegevusest teadlik, mistõttu on teada nii inimeste taust kui võimalikud koostöövõimalused.
3. Sõltuvalt tegutsemisvaldkonnast toodi välja konkurentsi puudumist.

Peamised kitsaskohad

1. Piirkonnas on probleeme elektrivarustuskindlusega, mistõttu peavad ettevõtted nägema vaeva, et tagada suure tootmise puhul vajalik stabiilne elektrivarustus.
2. Igal pool ei ole head ja kiiret internetiühendust, mis võimaldaks efektiivselt tööd teha.
3. Probleemid transpordivõimalustega – väiksema asustusega piirkondadesse ei käi regulaarselt ühistransporti ning bussigraafikud ei ühildu tavapäraste tööaegadega, mistõttu puudub inimestel võimalus ühistranspordiga tööl käia.
4. Selleks et kaasata tööjõudu väljastpoolt maakonda, puuduvad sobivad üüripinnad.
5. Mõningates valdkondades on probleemiks pideva klientuuri puudumine. Näiteks sõltub Peipsi-äärne piirkond suuresti turistidest, keda on väljaspool suveaega raske piirkonda meelitada, samas kui suvel tipphooajal (või jõulude ajal) ületab nõudlus tunduvalt pakkumist.
6. Tugistruktuuride puudus poodide (nt ehituspoodide) näol, kust vajadusel kiiresti materjale hankida.
7. Noorte ettevõtjate piirkonda meelitamine on raske, arvatakse, et suurim takistus on meelelahutuse ja abiteenuste puudumine, mistõttu ei ole piirkond elamiseks atraktiivne ning eelistatakse ettevõtete loomist mujale.

HARIDUS JA NOORSOOTÖÖ

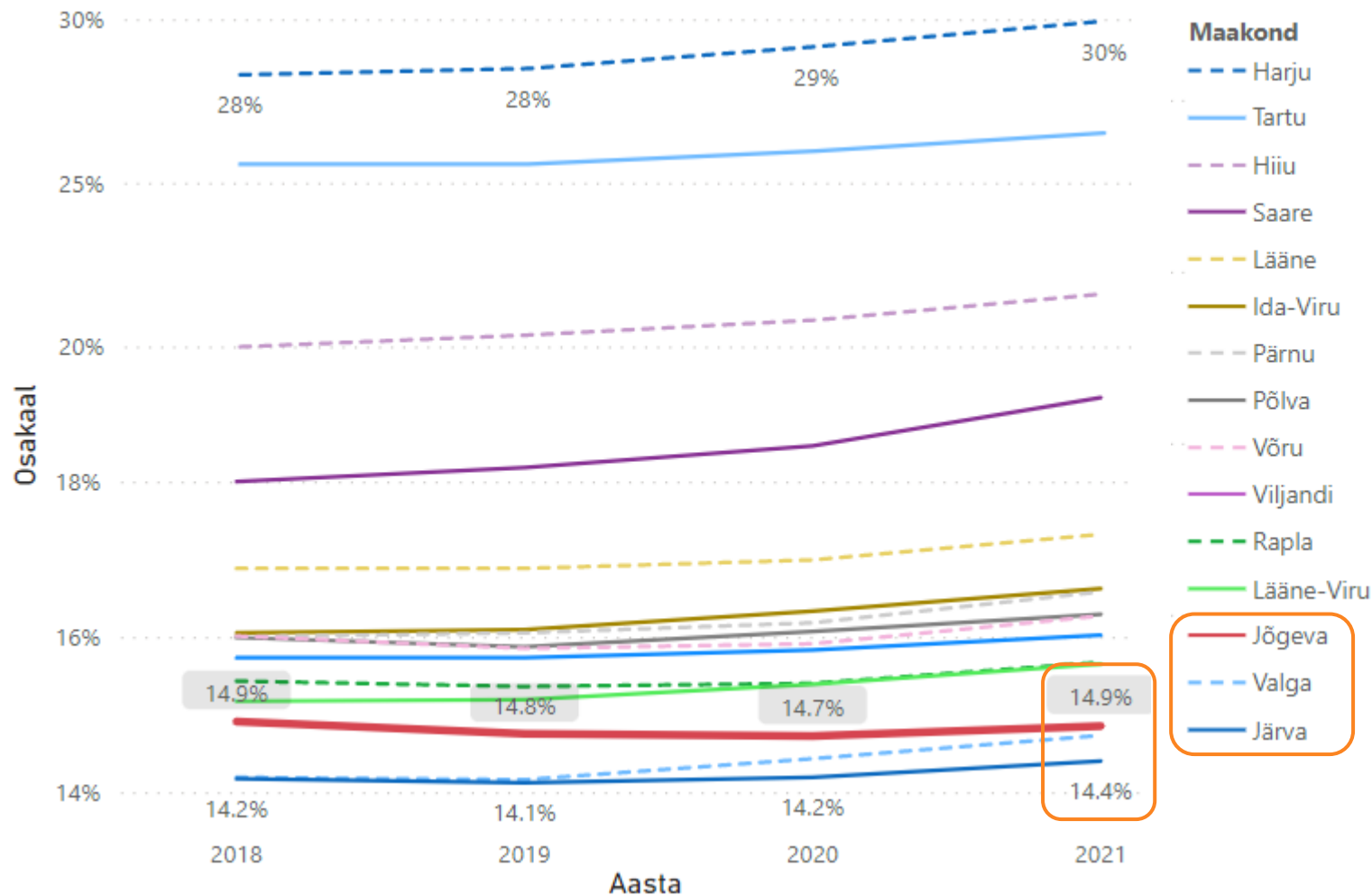
Jõgeva maakonnas on kõrgharitud inimeste osakaal madal, Eesti lõikes tagantpoolt kolmandal kohal

Kõrgharidusega inimeste arv maakonnas

Haridustase	2018	2019	2020	2021
Bakalaureus + rakendus- kõrgharidus	1469	1427	1399	1429
Magister	2797	2736	2714	2668
Doktor	77	74	75	73

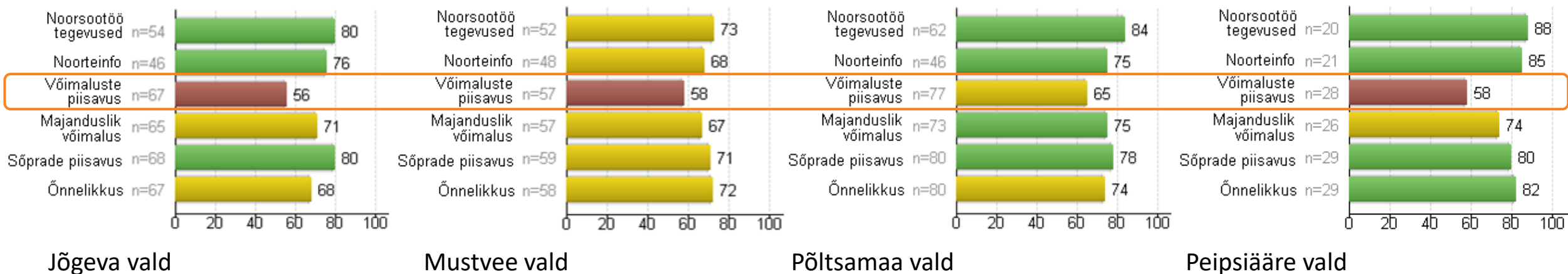
- ✓ Jõgeva maakonna kõrgharitud inimeste osakaal on püsinud samal tasemel (ca 15%).
- ✓ Võrreldes teiste maakondadega, on kõrgharitud inimeste osakaal madalam vaid Valga ja Järva maakonnas.
- ✓ 2021. aastal oli Jõgeva maakonnas:
 - 1429 bakalaureuse või rakenduskõrgharidusega elanikku
 - 2668 magistri haridusega elanikku
 - 73 doktori haridusega elanikku
- ✓ Antud perioodil on vähenenud magistri ja doktori haridustasemega elanike arv.

Kõrgharidusega inimeste osakaal maakonnas | %, 2018-2021



Meie tegevuspiirkonna noored hindavad kõige madalamalt võimaluste piisavust

Koondhinnangud teemadele kohalike omavalitsuste alusel



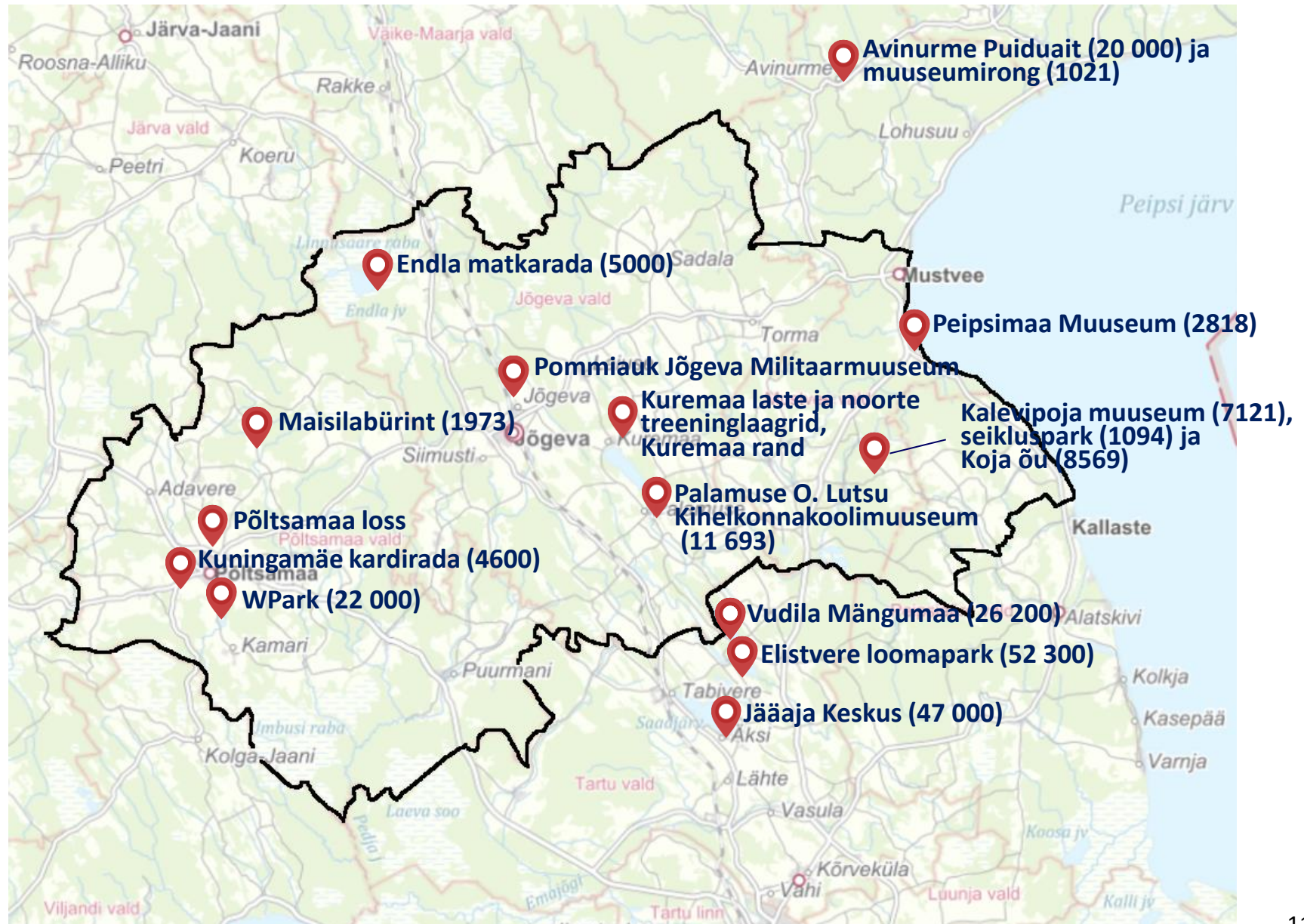
- ✓ Joonisel on välja toodud vastajate rahuloluhinnangute aritmeetilised keskmised üldiste teemade puhul. Meie tegevuspiirkonna noored hindavad kõige madalamalt võimaluste piisavust.
- ✓ Võimaluste piisavuse küsimus: Kas sinu kodukohas on sulle piisavalt huvipakkuvaid võimalusi vaba aja veetmiseks?
- ✓ Kõige kõrgemalt hinnatakse Noorsootöö tegevuste teemasid. Peipsiääre valla noored on Noorsootöö tegevuste teemale andnud 88 punkti 100-st, Põltsamaa valla noored 84 punkti, Jõgeva valla noored 80 punkti ning Mustvee valla noored 73 punkti.
- ✓ Kõikide teemade lõikes on kõige rohkem rahul Peipsiääre valla noored ja kõige vähem rahul Mustvee valla noored.

TURISMISEKTOR JA VABA AJA VEETMISE VÕIMALUSED

Atraktiivsed paigad vaba aja veetmiseks peredele ja noortele.

- ✓ Meie tegevuspiirkonnas koos Tartu põhjaosaga leidub kümme erinevat vaba aja veetmise võimalust nii noortele kui ka peredele.
- ✓ Joonisel on sulgudes märgitud turismiteenuse külastajate arv aastas (2021).
- ✓ Kui külastajaid tegevuspiirkonnas on ca 130 000 inimest ja keskmine piletihind on 5 €, toob see aastas piirkonda 650 000 € piletitulu.
- ✓ Teise sama suure osa annavad juurde tegevuspiirkonna vahetus läheduses asuvad Vudila, Elistvere ja Jääaja Keskuse külastajad.

Külastajate arvud on saadud ekspertide hinnangul Saka mõisas maakonna maine kujundamise seminaril 30.06.2022.



Atraktiivsed üritused vaba aja veetmiseks

- ✓ Tegevuspiirkonnas on võimalik osaleda rohkem kui 20 erineval üritusel.
- ✓ Joonisel on sulgudes märgitud ürituse küllastajate arv (2021).
- ✓ Oranži joonega on välja toodud Peipsi Toidu Tänav üritus (pikkus ca 175 km).
- ✓ Kui üritustest võtab osa ca 100 000 inimest ja keskmine piletihind on 5 €, toob see aastas piirkonda ca 500 000 € piletitulu.

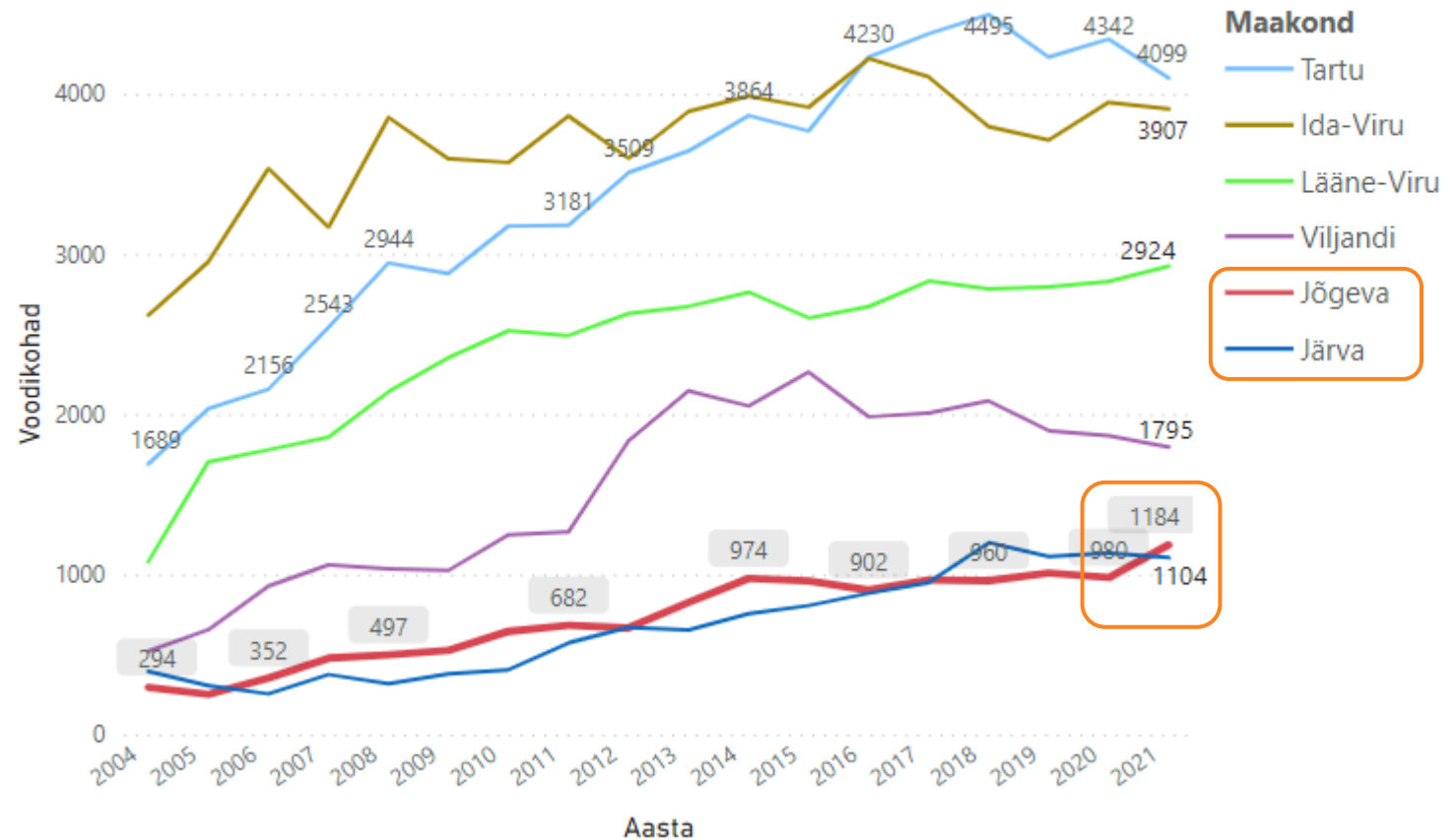
Küllastajate arvud on saadud ekspertide hinnangul Saka mõisas maakonna maine kujundamise seminaril 30.06.2022.



Jõgeva maakonnas on võrreldes naaber- maakondadega vähem voodikohti turistide jaoks

- ✓ Jõgeva maakonnas oli 2021. aastal 1184 voodikohta. Voodikohtade arv maakonnas on kasvanud 2004. aastast alates 890 koha võrra, viimasel aastal 204 koha võrra.
- ✓ Voodikohtade arv on antud perioodil kasvanud Jõgeva maakonnas 4 korda.
- ✓ Võrreldes naaber- maakondadega on Jõgeva maakonnas voodikohti oluliselt vähem ning ka kasv on väiksem olnud. Sarnane kasv on olnud vaid Järva maakonnaga.

Majutusasutuste voodikohtade arv | 2004-2021

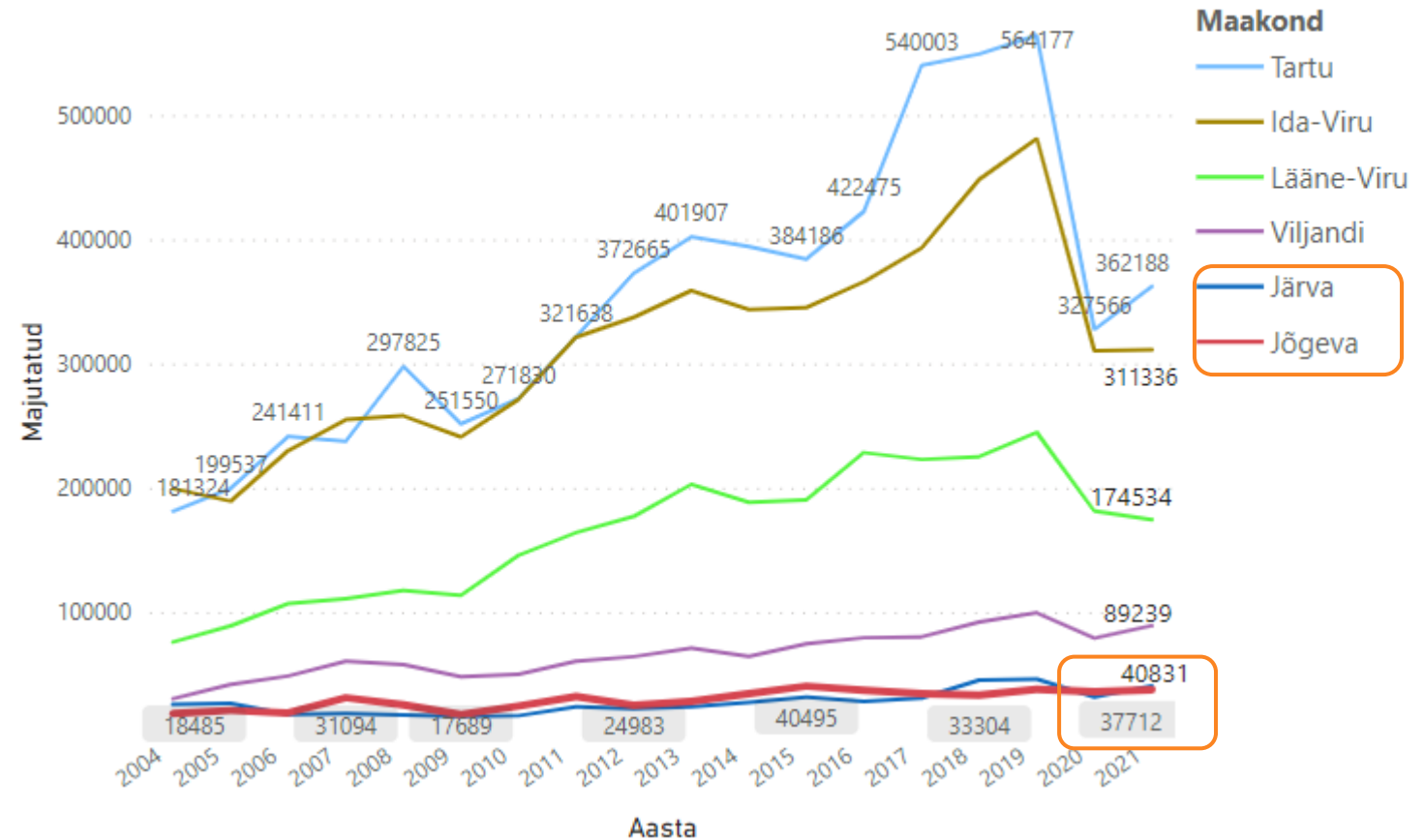


Jõgeva maakonnas on naaberitega võrreldes madalaim ööbimiste arv

- ✓ Vastavalt voodikohtade madalale arvule, on ka ööbimiste arv madalam võrreldes naabermaakondadega.
- ✓ Samuti voodikohtade sarnasele arvule Järva ja Jõgeva maakonnas, on ka ööbimiste arv sarnane.
- ✓ Ööbimiste arv on Jõgeva maakonnas kasvanud valitud perioodil kaks korda (ehkki voodikohtade arv kasvas neli korda).
- ✓ Kui 2021. aastal oli Jõgeva maakonnas majutatute ööbimiste arv 37 712 ja keskmiselt maksti toa eest 24 €, tõi see eelmisel aastal majutussektorisse sisse 905 088 €.

Ööbimiste arvud ja keskmine tasu toa eest on saanud ekspertide hinnangul Saka mõisas maakonna maine kujundamise seminaril 30.06.2022.

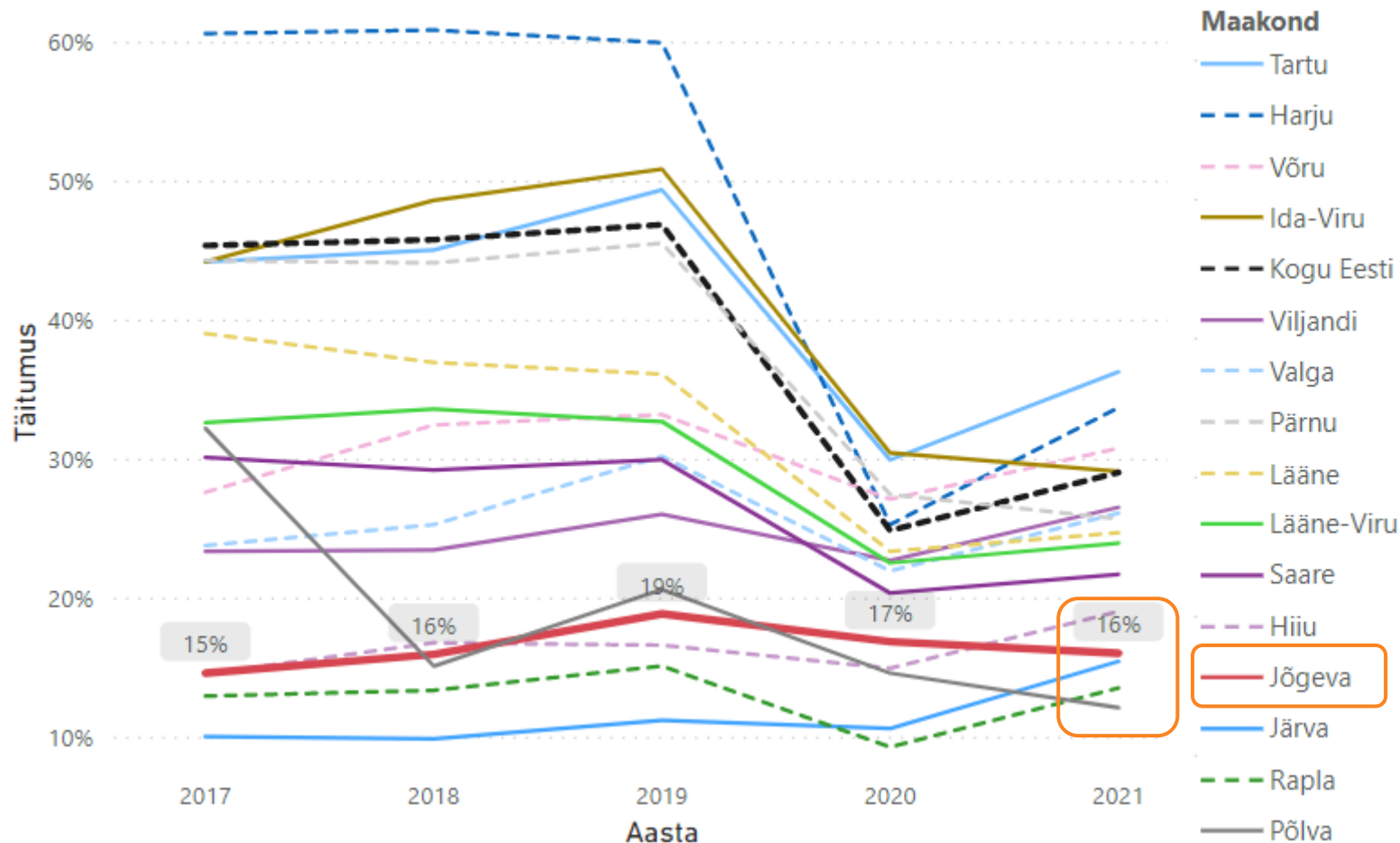
Majutatute ööbimiste arv | 2004-2021



Jõgeva maakonna majutuskohdade täitumus on üks Eesti madalamaid

- ✓ 2021. aastal külastas Jõgeva maakonda kokku 20 131 turisti, kellest siseturiste oli 18 407 ja välisuriste 1 724. Siseturistid veetsid maakonnas kokku 29 393 ööd ja välisuristid 6690 ööd (Allikas: JAEK).
- ✓ Naabermaakondadest on majutuskohdade täituvus madalam Järva maakonnas. Võrreldes Eesti teiste maakondadega, on täituvus madal ka Põlva ja Rapla maakonnas.
- ✓ Peale 2020. aastat tõusis enamustes maakondades majutatute arv (samuti Eesti keskmine), kuid mõningates maakondades jätkus siiski languse trend. Üheks neist on Jõgeva maakond.

Tubade täitumus vähemalt viie voodikohaga majutustevõttes | 2017-2021



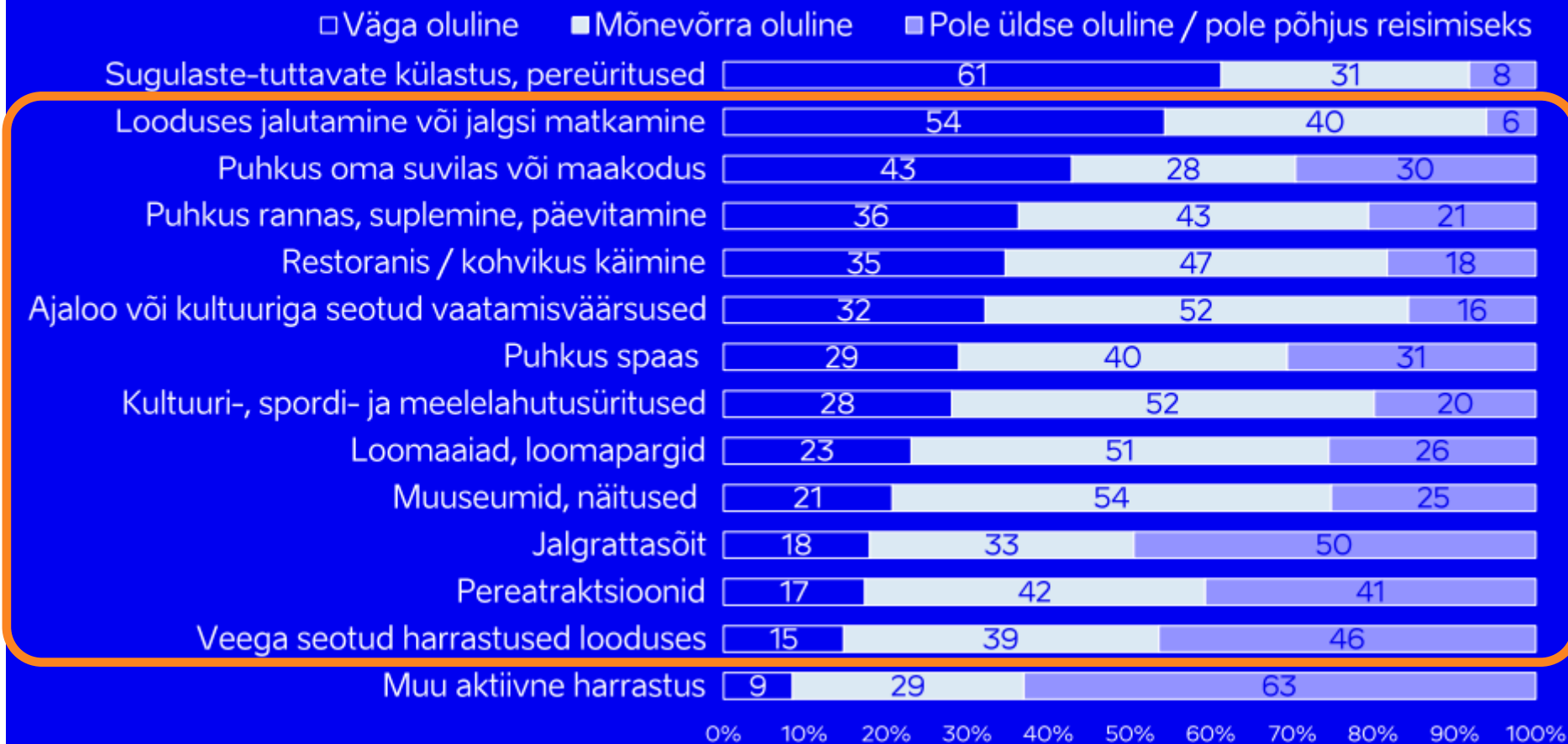
Eesti elanike reisikavatsusi on võimalik rahuldada meie tegevuspiirkonnas

✓ Sisereisidel kombineeritakse erinevat liiki tegevusi. Keskmiselt nimetas iga vastanu väga olulisena nelja erinevat liiki tegevust ning mõnevõrra olulisena 5-6 tegevust. See viitab, et suvistel sisereisidel ollakse valmis proovima ka neid tegevusi, mis ei kuulu inimese tavapärase huvide hulka.

✓ Ka sugulaste-tuttavate külastamist ja puhkust maakodus kombineeritakse enamasti vaatamisväärsuste, ürituste ja aktiivsete harrastustega.

Kui olulised on need tegevused Teie Eesti-sisestel reisidel sel suvel? (%)

Vastasid need, kes tõenäoliselt teevad sel suvel sisereise (N=804)



LISA 2

TEADLASTE SEISUKOHAD MAAELU JA VÕRGUSTIKE ARENDAMISE KOHTA

Maapiirkonna edendamise neli võimalust

Helsingi Ülikooli ja Aalto Ülikooli professor Tomas Hanell on analüüsinud mitmeid maapiirkonna kahanemisega seotud trende (2013). Tema hinnangul on kahanemisega seotud trendide murdmiseks vaid neli reaalset võimalust.

1. Oma piirkonna maavarade väärimise oskus. Piirkonna eripärade abil arendada kasumlikke tegevusi.

2. Atraktiivse elukeskkonna pakkumine ühe tunni kaugusel ülikoolilinnast => Tartu linna ja Eestis mobiilselt töötava pere magala. Keskmisest atraktiivsema elukeskkonna abil saab meelitada piirkonda elama ülikoollinna tarku töökohti.

3. Turismisektori areng, mis tekitab töökohti ja genereerib positiivset (kasumlikku) rahavoogu. Targad töökohad soovivad kvaliteetselt puhata, neile on tarvis rekreatsioonipiirkondi /alaid.

4. Strateegiline planeerimise abil võimaluste maksimaalne ära kasutamine piirkonnas edu saavutamiseks.



Tomas Hanell
(Aalto Ülikool, Helsingi Ülikool)

Arukate külade edendamine

Lauri Hyttinen (sept 2018) vedas eest Soome riigis *smart* külade teemat. Ta jagas külad kolme gruppi.

1. On külad, mis surevad välja (kahanemine). Neil ei ole enam oma initsiatiivi ega algatusi.
2. Teise rühma moodustavad aktiivsed külad, kuid kes täpselt ei tea, mida selle aktiivsusega teha.
3. Kolmas rühm on nn arukad (*smart*) külad, kes tegutsevad aktiivselt ja nutikalt ja saavutavad tulemusi. Ta tõi näiteks Soome Eskola küla.



Lauri Hyttinen
(Smart Villages, Soome)

Eskola (Soome)

450 elanikku

Kaugus pealinnast 510 km

Ettevõtluskeskkond: Suurim ettevõtte Eskolan Kyläpalvelu Oy (130 omanikku). Päevahoid (24 last), kool, rendipinnad, reisimine ja kultuuriüritused, raamatukogu, restoran, jt.

Kultuur: Suveteatri vaatajaskond vahemikus 3000-4000. Ümbruskonnas on palju ajaloolis-kultuurilisi objekte, mida tutvustatakse.

Torup (Taani)

356 elanikku

Kaugus pealinnast 60 km

Ettevõtluskeskkond: Küla ise arendab elamumajanduse kinnisvara, plaan rajada 96 kodu ca 250-le inimesele, kõik elanikud on osanikud. Raudteejaamast (150 m²) tegid taluturu, kasutatud raamatute kaupluse, start-up ettevõtete keskuse 7-8 töökohaga.

Kultuur: Töötab start-up põhimõttel. 30 aastat on arendanud ökoküla. Külas toimib jagamismajandus (n. segumasin, muruniitja ja teiste tööriistade ühiskasutamine).

Otsustamisprotsess: Otsused arutatakse ringis läbi, otsused tehakse kogukonnas kõik koos põhimõttel. Koos töötamine on väga strateegiline ja läbimõeldud, et küla ja kogukonda toetada.

Kuidas sünnivad arukad külad?

Arengufaas:

Tunnused:

Arengufaasi toetavad tegevused:

4. faas: „**KESTLIK KÜLA**“
ehk „**ARUKAS KÜLA**“

- ✓ eestvedamine on jagatud;
- ✓ arengule lähenetakse strateegiliselt, uuenduslikult, ambitsioonikalt;
- ✓ finantsiliselt ollakse sõltumatu;
- ✓ valla jaoks ollakse võrdne ja väärtuslik partner.

KAASA MENTORINA

3. faas:
„**ORGANISEERUNUD KÜLA**“

- ✓ olemas on selge mandaadiga eestvedaja(d) ja kogukonda esindav juriidiline isik;
- ✓ sõnastatud on kogukonna ühishuvi ja arengueesmärgid;
- ✓ olemas on projektide elluviimise kogemus;
- ✓ kogukond on valmis dialoogiks partneritega.

ÕPETA ARENGUT PLANEERIMA

2. faas: „**ENNAST
MÄÄRATLEV KÜLA**“

- ✓ esile on kerkinud kogukonna jaoks baasiline probleem, mis vajab lahendamist;
- ✓ olemas on eestvedaja(d), kelle tegevusest ollakse sõltuvad;
- ✓ kogukond tegeleb identiteedi ja/või traditsioonide loomisega.

ÕPETA KAASAMA JA EESMÄRGISTAMA

1. faas: „**ÄRKAV KÜLA**“

- ✓ olemas on vähemalt üks aktiivne huviline, kes vähemalt korra on kogukonda kokku kutsunud;
- ✓ toimunud on üksikuid kohtumisi või tegevusi, kuid puudub traditsioon;
- ✓ ühishuvid on määratlemata.

TOETA EESTVEDAJAT

0 faas: „**VALGE LAIK**“

- ✓ puuduvad aktiivsed ühisest tegevusest huvitatud elanikud;
- ✓ puudub vajadus või huvi teiste külaelanikega suhtlemiseks;
- ✓ probleeme lahendatakse individuaalselt.

UURI

Näited mõjudest, mida arukas küla Torup Taanist saavutas kolmekümne aasta jooksul

- ✓ Elanike arvu kasv ca 2 korda: ca 150 (1992), 356 (2022);
- ✓ Õpilaste arvu kasv +300: ca 0 (1992), ca 300 (2022);
- ✓ Ehitatud uusi eramuid: ca 50 on ehitatud, ca 96 on veel plaanis;
- ✓ Ehitatud uusi ühiskondlikke hooneid: ca 5-6 on ehitatud (kogukonnahoone, jäätmejaam, perearst, saun, kelder, kohvik ja ökopood, põhikooli juurdeehitis ...);
- ✓ Kasutusele võetud vanad hooned ca 7: raudteejaam, siidrikoda, rattakuur, lasteaed, 3 põhikooli hoonet ...);
- ✓ Loodud töökohti ca 65-70: 4 lasteaias, 36 põhikoolis, 22 ettevõtlus- ja disainikoolis, 2 perearstikeskuses, 3-4 ettevõtluskeskuses ...);
- ✓ Lisaks korraldavad suvel ühe ekskursiooni nädalas ja hooajavälisel ajal ühe kuus, millega teenivad kogukonnale tulu.

Maailma õnnelikemate paikade õnne valem

Dan Buettner on novembrikuu National Geographic-us kolmele õnnelikumale riigile (Taani, Costa Rica ja Singapur, lisaks ideid ka Šveitsist) tuginedes sõnastanud piirkonna „**õnne valem**“ artiklis „Maailma õnnelikumad paigad“.

Kogukonnad teeb õnnalikuks kaks elukorralduslikku harjumust:

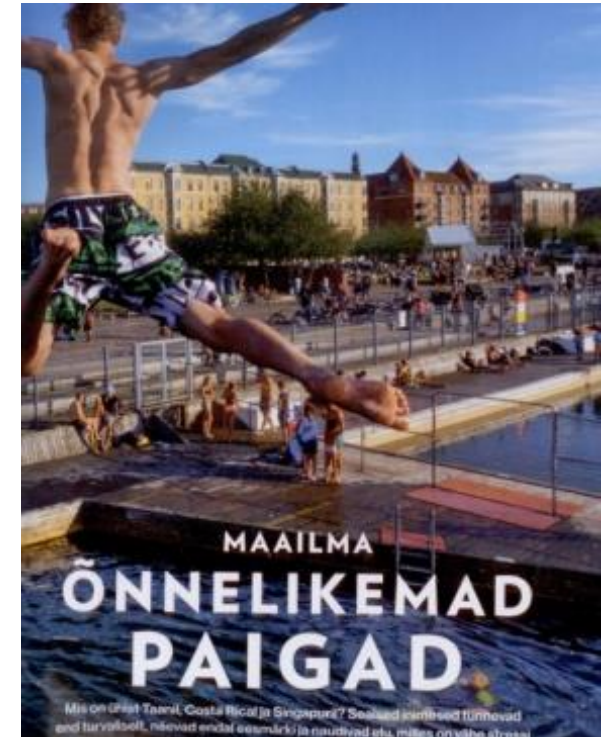
Kogukonnal on olemas oma mõtestatud ja eesmärgistatud ühiselu.

Kogukonnad on koos edukad ja elu pakub neile rahulolu.

Leitud on vastus küsimusele, kuidas olla koos edukas.

Võrdluste ja analüüside tulemusena leiti, et 75% inimeste õnnelikkusest annavad kuus tegurit:

1. osatakse hoida üleväl majanduskasvu;
2. kogukonna liikmetel on pikk tervena elatud eluiga;
3. kogukonna liikmete vahel on head sotsiaalsed suhted – *rohkem siirast pidu*;
4. heldus ja ... ;
5. ... usaldus oma kogukonna liikmete vahel;
6. kogukonna liikmetel on vabadus elada sellist elu, mis neile meeldib – *loodetavasti ei käi ühed liikmed siis teistele väga närvidele*.



Pikaealisust soodustavad tegurid

Brigham Youngi Ülikooli uurija Julianne Holt-Lunstad viis kümnete tuhandete keskealiste inimeste seas läbi seitsme aastase uuringu selgitamaks välja tegurid, mis vähendasid seitsme aastal järel ellujäänud katsealuste suremisriski suurimal määral.

Analüüsi tulemusel selgusid kümme pikaealisust soodustavat tegurit:



10. Õhupuhtus
9. Kõrge vererõhk
8. Kehakaal
7. Trenn
6. Südameprobleemid
5. Gripivaktsiin
4. Alkoholist loobumine
3. Suitsetamisest loobumine
- 2. Suhted lähedastega**
- 1. Sotsiaalne integratsioon**
e. tugev seltsielu

Selgus, et kõige tugevama mõjuga tegur pikaealisuse juures on **sotsiaalne integratsioon**. Selle all on mõeldud suhtlemist päeva jooksul teiste inimestega (kui palju kohtutakse, kui mitme inimesega vesteldakse). Samuti kuulub siia ka võõraste inimestega kohtumine ja suhtlemine, juhukohtumised tänaval, klubilised tegevused.

Suhted on kapital, mis kasvab ja kahaneb

Suhtekapital on nagu tervis, mida erinevad välised tegurid mõjutavad. Kui suhtekapitali on vähe või saab see otsa, on see selgelt tuntav ja konfliktid tekivad sagedamini. Suhtekapitali saab suurenda läbi vabatahtliku ja heatahtliku suhtlemisega – mitmepäevased üritused, ühistegevus, külapäevad.



Kuidas suhtekapital kahaneb:
Iga erimeelsus vähendab suhtekapitali => väldi asjatute konfliktide teket. Iga muutus tekitab stressi (nt vangistus ja abielu põhjustavad palju stressi uuringute põhjal)



Kuidas koguneb/suureneb suhtekapital:

Ühiste positiivsete eduelamuste kaudu, tähista ühiselt eduelamust. Tähista ka mikrovõite. Oluline, et on seda piisavalt olemas. Tunnustamine on samuti hea võte, kuna inimesed vajavad tähelepanu. Vajame positiivset peegeldust enda eksistentsi kohta. See suurendab turvatunnet.

Kui suhtekapital on otsas, siis on väga raske midagi koos teha. Kui suhtekapitali on vähe, tekivad konfliktid sagedamini. Ka intelligentsed inimesed hakkavad loomalikult käituma.

Suhtekapitali hooldamiseks: monitoori -> vältida kahanemist -> aeg-ajalt lisa juurde.

Koosloome mudel 1/3 - Kommunikatsioon

Network&Co, kuue sõltumatu eksperdi ühistu, analüüsib võimalusi inimeste koondamiseks ühiste ideede ümber.

Network&Co leiab teiste seas vastused küsimustele: millised tegevused viivad soovitud tulemuseni ja kuidas aidata üksteist koostööni jõudmisel.

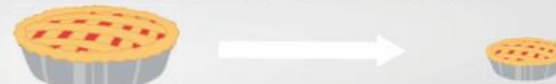
Järgnevalt on toodud kolm tööriista koostöövõrgustiku edukaks toimimiseks.



Kommunikatsioon

1 Teadmiste edastamine

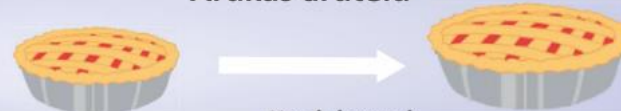
Vaidlus lahenduste üle



Kook kahaneb

2 Teadmiste vahetamine

Arukas arutelu



Kook kasvab

3 Koosloome

Looming

Küpsetame koos uue koogi



Kuidas teisi kaasata?

Kui soovite veenda teisi inimesi koostööle, on sellest rääkimiseks erinevaid võimalusi.

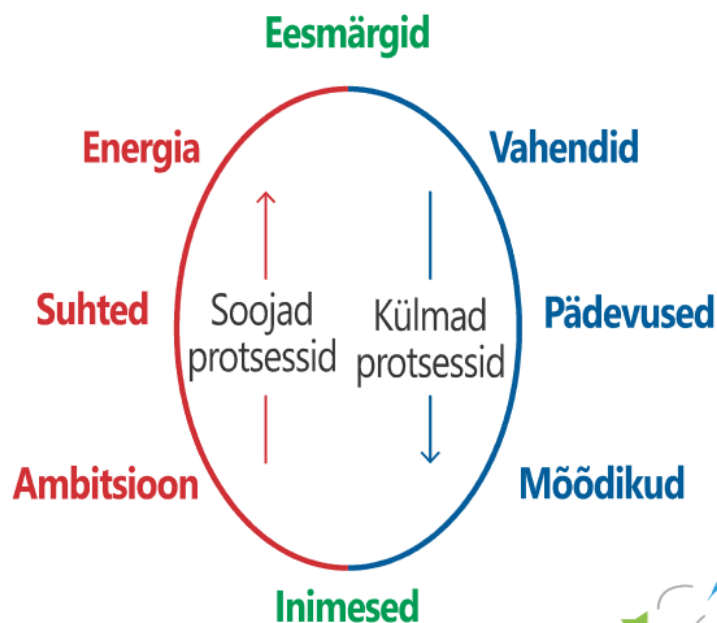
Teabe edastamine: Algataja püüab teisi veenda osalemise kasulikkuses. See pole vestlus, pigem ühepoolne teabe edastamine. Üks pool on veendunud, milline on ideaalne tulemus. Teised osapooled peavad mõistma, miks see neilegi hea on. Selline olukord viib sageli vaidluseni lahenduste üle. Kook kahaneb, samuti osapoolte omavaheliste suhete vundament.

Teabe vahetamine: Läbirääkimisel toetuvad algatuses osalejad "anna ja võta" põhimõttele. Vestlust iseloomustab kahepoolne suhtlus. Lõpptulemus sõltub läbirääkimiste kvaliteedist. Arukas arutelu on põhjalikum, kui pelgalt esitatud nõudmiste ja soovide läbiarutamine. Mida rohkem kumbki osapool teisest teab, seda enam kerkib esile valikuid. Kook kasvab ning koos sellega pind, millele toetuvad osapooled läbirääkimistel.

Koosloome: Algatajad püüavad selgusele jõuda, mida soovitakse ühiselt saavutada. Mida nad saaksid luua, ühendades oma jõupingutused ja ressursid? Võimaluste avardumine vallandab loovuse ja energia. Lõpptulemus on kahtlemata üllatav. Suure tõenäosusega on see parem, kui keegi oleks osanud oodata või ennustada enne koostöö alustamist.

Koosloome mudel 2/3 – soojad ja külmad protsessid

Soojad ja külmad protsessid



Algatusvõrgustikud erinevad projektidest

Projektidel on eesmärgid, plaan ja ülesannete jaotus. Algatustel põhinevates võrgustikes seob inimesi ühine ambitsioon. Projektijuhid määravad töötajatele ülesandeid ja eesmärgid. Võrgustikes osalevad inimesed lahkuvad, kui energia on ammendunud.

Soojad protsessid vabastavad energiat, külmad protsessid kulutavad seda. Projektijuhtimine keskendub enamasti vaid külmadele protsessidele. Algatusvõrgustikud kujunevad välja soojadest protsessidest. Mõlemad protsessitüübid on vajalikud. Kui soojad protsessid jäävad tähelepanuta, ei sünni külmade protsesside käigus midagi uut.

Soojad protsessid:

- **Inimesed:** Kõik algab inimestest, kes midagi soovivad.
- **Ambitsioon:** Motivatsioon tegutsemiseks.
- **Suhted:** Side nendega, kellega koos tegutsema asutakse.
- **Energia:** Vallandub uutest võimalustest, mis tekivad ühise ambitsiooni ümber.
- **Eesmärk:** Sõnastatakse üheskoos, et muuta ambitsioon tegelikkuseks.

Külmad protsessid:

- **Eesmärgid:** Milleni peab kavaga jõudma? Mis on soovitud tulemus?
- **Vahendid:** Millised strateegiad ja meetodid valitakse? Milliseid ressursse on vaja?
- **Pädevused:** Milliseid teadmisi ja oskusi on vaja?
- **Mõõdikud:** Kuidas mõõta tulemuslikkust?
- **Inimesed:** Kuidas tagame osaliste ootuspärase panustamise?

Koosloome mudel 2/3 – soojad ja külmad protsessid



Tähelepanu vajavad soojad protsessid
Tähelepanu vajavad külmad protsessid



Algatused arenevad mitmes etapis, igaühes neist on erinevad osalised ja tegevused.

Etapp	Osalised	Tegevused
Algne idee	Pioneerid	Vaatavad raamidest väljapoole
Inspiratsioon	Toetajad	Loovad sooja võrgustiku
Kavandamine	Juhid Rahastajad	Loovad võimalused eksperimenterimiseks
Arendamine	Ekspertid Varustajad	Katsetavad uusi meetodeid
Elluviimine	Huvitatud osapooled	Võtavad positsiooni uuenduste rakendamiseks
Jagamine	Kasutajad	Jagavad kogemusi potentsiaalsete uute kasusaajatega
Juurutamine	Juhid Valvurid	Parandavad tingimusi uuenduse saamisel tavapraktikaks

Algatused ei läbi alati kõiki nimetatud etappe antud järjekorras. Vahel astutakse spiraalis samm tagasi ning mõnda etappi läbitakse mitu korda.

LISA 3

LIIVAKELLA® MUDEL STRATEEGILISEKS PLANEERIMISEKS

Liivakella[®] mudel strateegiliseks planeerimiseks

HeiVäl Consulting'ul on strateegia välja-töötamiseks loodud kaubamärgiga kaitstud Liivakella[®] meetod. Liivakella[®] meetod võimaldab strateegia koostamist terviklikult juhtida ja siduda erinevad etapid üheks loogiliselt seotud tervikuks.

Analüüsimine koosneb kahest osast – sise- ja väliskeskkonna analüüsist.

Väljatöötamine. SWOT analüüsi abil võetakse kokku erinevate analüüside tulemused ning saadakse sisendid kriitiliste edutegurite ja strateegiate määratlemiseks. Kriitiliste edutegurite ja strateegiliste eesmärkide abil määratletakse organisatsiooni arengusuunad/valdkonnad ning strateegia valikuga kirjeldatakse võimalikud teed eesmärkide saavutamiseks ja kriitiliste edutegurite rakendamiseks. Siinkohal on oluline ka jälgida visiooni ja missiooni käsitlemist. Siin kirjeldatakse ka turundusstrateegia kontseptsioon.

Rakendamine. Strateegia elluviimise juures koostatakse kõigi osapooltega seotud tegevuskava.

